

EVEZZ **A MÉLYRE!...**

**Clairvauxi Szent Bernát
műveiből elmélkedési
anyag**

Összegyűjtötte és fordította:

DR. GOLENSZKY KANDID
CISZTERCI GIMNÁZIUMI TANÁR

KORDA R.T. KIADÁSA
BUDAPEST

S Z E N T B E R N Á T

EVEZZ A MÉLYRE!

CLAIRVAUXI SZENT BERNÁT MŰVEIBŐL
ELMÉLKEDÉSI ANYAG

ÖSSZEGYÜJTÖTTE ÉS FORDITOTTA:

DR. GOLENSZKY KANDID
CISZTERCI GIMNÁZIUMI HITTANÁR

K O R D A R. T. K I A D Á S A, B U D A P E S T

Nr. 555|1944. Nihil obstat. Dr. Placidus Czizmazla S. O. Clst.
censor. Imprimatur. Zircii, die 6. Junii 1944.
Vendelinus Endrédy abbas de Zirc.

Nr. 6532|1944. Nihil obstat. Matthias Erdős censor dioecesanus.
Imprimatur. Strigoni, die 23. Septembris 1944.
Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.

Korda-nyomda, Budapest, VIII., Csepregy-u. 2. (Fel.: Schaff Á.)
F. k.: Varga E.

Ezt a kis könyvet a szentéletű

ciszterci diáknak,

Kaszap Istvánnak

és a legigazibb jóbarátnak ajánlom

nagy szeretettel.

ELŐSZÓ

Evezz a mélyre! Kis elmélkedési könyvet mindazoknak szántam, kik a lélek mélységeit keresik. Mielőtt Szent Bernát nemcsak világító utat mutató, hanem ugyanakkor melegítő s a legszebb szeretet lánghozzá hevítő gondolatait átadom, szeretném a legigazibb, leghűségesebb vonásokkal megrajzolni lelkük előtt az ő egyéniségét, majd szeretnék pár szót szólni az elmélkedő imádságról.

I. CLAIRVAUXI SZENT BERNÁT (1091—1153) egyháztanító, a Ciszterci Rend legnagyobb szentje. — Élő, eleven hit jellemzi azt a korszakot, mely Szent Bernátot adta a világnak. Ennek a századnak jellemzője a kolostor s a világtól való menekülés. A hit többé már nemcsak örökség, hanem a lélekhez nőtt életforma lesz. Valóban az Isten arca ragyog vissza, az Isten lehellele érezhető e megszentelt kor életén.

Az Isten-keresés ösvényén áll elénk Szent

Bernát, Krisztus szent emberségének mézajkú hírnöke, az ellenállhatatlan erejű szónok, a lelki élet legnagyobb mestere. Óriási hatása abban áll, hogy tanításában eleven, a mindennapi élettel szoros összefüggésben levő igazságokat hoz, olyan igazságokat, melyeket előbb lélekben önmaga élt át. Szent Bernát a lelki élet számára egészen új irányt jelöl azáltal, hogy az elvont istenfogalom helyébe a „Verbum Incarnatum”-ot, a közöttünk élő, életsorsunkkal közösséget vállaló, a szegény, az engedelmes, az alázatos Krisztust állítja. És amikor így szemben találjuk magunkat Szent Bernáttal, az ő annyi kiválósággal megáldott, gazdag egyéniségében szeretném azt megláttatni, ami a legnagyobb, ami a legértékesebb benne.

Éppen azért mellőzöm most annak fejtegetését, hogy életében az egyházi élet legkülönbözőbb területein irányítást és szellemi tartalmat az ő személyisége adott. Nem akarok most arról beszélni, hogy ő volt az európai kereszténység kinevezetlen vezére s egy emberöltőn át döntőbb befolyást gyakorolt a világtörténetre, mint pápák és királyok együttvéve. Nem részletezem munkásságát a szerzetesi, egyházi, vallás-erkölcsi reformok érdekében, nagy küzdelmét a leg-

különbözőbb eretnekségekkel. Most itt arról is hallgatok, hogy miként szüntette meg szívós, kitartó fáradozásával a nagy nyugati egyházszakadást, mégcsak a kereszteshadjáratok meghirdetésének valóságos diadalútjainál sem időzöm. Szeretnék egyéniségében arra rámutatni, amiben a legnagyobb volt.

„A szív bőségéből szól a száj” — mondja a Szentírás. Szent Bernát lelke e szerint a kicsordulásig el lehetett telve alázatossággal, hiszen írásai között egyetlen levelet sem találhatunk, melyet nem ez a gondolat szöne át. Élete nem volt más, mint tanainak valóraváltása, vagy helyesebben minden tanítása gazdag élettapasztalat, életművészet eredménye.

Mikor azt látja, hogy Isten hatalmas terveinek valóraváltásánál hasznosíthatja önmagát, nem ismer fáradságot. Azonban minden cselekvésében úgy jár el, mint aki csak eszköz, s így őrzi meg nagy alázatát. Semmitérő szolgának vallja magát, ki mind a maga számára, mind tanítványainak felülről koldul táplálékot. Ő tehát nem egyéb, mint csupán a mennyei ajándékok kiosztója.

Mikor valóban hatalmasat alkot, korszakalkotót visz végbe, szeme előtt akkor is azt

tartja: csak kötelességét teljesíti. Ez pedig természetes, ezért dicséretet nem érdemel. Gazdagon ajándékozta meg korát. A történelmi igazság teljes joggal nevezi őt a XII. század legnagyobb genie-jének. Ő viszont a megtiszteltetés, dicsőítés legkisebb alapját sem találja magában. Nem egyszer, hanem levelei egész sorozatában hárítja el magától a „meg nem érdemelt” dicséretet. Ő csak megszentelt ruhája miatt látszik szentnek, — mondja — ettől pedig az életszentség még nagyon messze áll.

Kegyetlenül szenved, mikor kortársai kiáradó szentségének, s beszédei csodálatos kenetének varázsa alatt tisztelettel, csodálattal halmozzák el. Az emberek nem ismerik őt, — panaszolja — mert csak a külső után ítélnék, Isten azonban a lélek mélyére tekint. Sajátmaga látja, hogy azok az értékek, melyeket benne mások dicséretreméltóknak tartanak, tulajdonképpen nincsenek meg és neki súlyosan szégyelnie kell magát a miatt, hogy nem az, akinek az emberek tartják.

Szent Bernát életrajzának minden lapján azt találjuk, hogy ez az önmagát „gőgös hiúsággal” vádolt ember az alázatosság hatalmas tanítómestere, felséges példaadója volt.

Alázatos maradt a valóban fejedelmi diadalmenetek alkalmával is, mikor országról-országra lelkesített, tűzelt a kereszt szent jelvényének feltűzésére. Alázatos maradt akkor is, mikor előtte, a nagy csodatevő előtt az emberek ezrei térdeltek, s könyörögve kérték, legyen püspökük — ő azonban erre a méltóságra mindvégig méltatlannak tartotta magát. — Alázatos maradt akkor is, mikor III. Jenő pápa uralkodása alatt az emberek minden ügyes-bajos dolgaikban őhöz fordultak mint pápához.

Szent Bernát az egész világ véleménye szerint korának legnagyobbja, önmaga előtt a legkisebb, a legutolsó minden ember között. Mindenkit maga elé helyezett, önmagát azonban soha egy ember elé sem tette. Ezért nem tudja őt a világ soha olyan mértékben felmagasztalni, mint amennyire ő megalázta magát.

II. AZ ELMÉLKEDŐ IMÁDSÁG. Egészen kisgyermek-korunkban tanultuk már, hogy amikor imádkozunk, a jó Istennel beszélünk. Valóban minden imádság a lélek Istenhez való emelkedése kell hogy legyen. Természetes, hogy ennek az alapigazságnak érvényesülnie kell az elmélkedő imádságban is, mely imádságunkban nem ragaszkodunk kö-

tött formákhoz, gondolatainkat nem fűzzük határozott szavakhoz.

Az elmélkedő imádságnak, mely a lélek legmélyén megy végbe, egyik, talán legegyszerűbb és éppen ezért legkönnyebb módjához akarok segítséget nyújtani, mikor Szent Bernát kimeríthetetlenül gazdag lelkéből e kis könyvbe foglalt mélységesen szép gondolatokat átadom. Olvasásuk közben, ha valahol, hát itt meg ne feledkezzünk az arany-szabályról: non multa, sed multum, ne sokat, de alaposan! Egy-egy mondat elolvasása után álljunk meg kissé, gondolkozzunk el az olvasottak tartalmáról. Vegyük észre a gondolatok mögött megbújó igazságok szépségét, de gyakorlati jelentőségét is: mennyire hasznosak és üdvösek az Evangélium alapján álló, természetfölötti hitből táplálkozó, gyakorlati keresztény élethez. Azután vigyük át saját életünkre ezeket az igazságokat, vizsgáljuk meg komolyan lelkiismeretünket, hogyan állunk ebben vagy abban a tekintetben, mi a tennivalónk.

Amikor most Szent Bernát gyönyörű gondolatait elmélkedési anyagnak egy kis csokorba összegyűjtöttem, azt kérem a jó Istentől, hogy e felemelő gondolatok által lelkünk irányvétele, eligazodása mindig igazi vallá-

szos érzület legyen, az „élet Istennel”, a végtelen, a gondunkat viselő, a mellettünk állandóan segítségre kész, . . . boldogító Istennel. Eszményekbe kapcsolódó, rendíthetetlen hitünk, lélekjóságunk — ez a hatalmas erő, mely az Isten országának levegője — tegyen valóban erényessé bennünket, varázsoljon békét közénk, mélyről jövő derűt, szent örömet neveljen bennünk.

És ha a jó mag, melyet Szent Bernát hosszú évszázadok múltán ismételten és ismételten a lelkek szántóföldjére hint, bennünk jó termőtalajra talál, dicsőség és hála illesse Őt, Ki Szent Bernátnak a magot, lelkünk földjének pedig a termékenységet adja.

Budapest, 1948 február 6-án.

Rövidítések:

Adv.	= in Adventu Domini sermones.
Andr.	= in festo S. Andreae apostoli sermones.
Annunt.	= in festo Annuntiationis B. Mariae sermones.
Asc.	= in festo Ascensionis sermones.
Assumpt.	= in festo Assumptionis B. Mariae sermones.
Ben.	= Benedictus.
B. M. V.	= Beata Maria Virgo.
c.	= caput.
C.	= in Cantica sermones.
cons.	= De consideratione.
conv.	= Sermo de conversione ad clericos.
Ded.	= in dedicatione Ecclesiae sermones.
dil.	= Liber de diligendo Deo.
div.	= Sermones de diversis.
Dom.	= Dominica.
e.	= Epistolae.
Epiph.	= in Epiphania Domini sermones.
Fer. IV. Hebd. S.	= in feria IV. Hebdomadae Sanctae sermones.
grad.	= Tractatus de gradibus humili- tatis et superbiae.
Humb.	= Humbelina.
i. o.	= infra octavam.

Joan.	= Joannes.
l.	= liber.
Miss.	= Super=Missus est... homiliae.
mor.	= De moribus et officio episcoporum.
n.	= numerus.
Nat.	= Nativitas.
Nat. D.	= in Nativitate Domini sermones.
ob.	= obitus.
oct.	= octava.
OO. SS.	= in festo Omnium Sanctorum sermones.
p.	= post.
Palm.	= in Dominica Palmarum sermones.
Pasch.	= in die sancto Paschae sermones.
PL.	= Patrologia Latina.
Pent.	= in festo Pentecostes sermones.
praec.	= De praecepto et dispensatione.
Pur.	= in Purificatione B. Mariae sermones.
Quadr.	= in Quadragesima sermones.
Qui.	= in psalmum = Qui habitat . . . sermones.
Res.	= in tempore Resurrectionis sermones.
S.	= Sanctus.
Vict.	= Victor.
vig.	= vigilia.

Consideratio.

ET PRIMUM quidem ipsum fontem suum, id est mentem, de qua oritur, purificat consideratio. Deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componit mores, vitam honestat et ordinat, postremo divinarum pariter et humanarum rerum scientiam confert.

cons. 1. l. c. 7. n. 8. — PL 182, 412.

MEDITATIO SIQUIDEM docet quid desit; oratione desit obtinet. Illa viam ostendit, ista deducit. Meditatione denique agnoscimus imminetia nobis pericula; oratione evadimus.

Andr. 1. n. 10. — PL 183, 1063.

UTILIUS NAMQUE et multo salubrius est hodie audire eum consulentem, consolentem, admonentem, docentem; et, ut multum, arguentem, increpantem, corripientem: quam in die illa tam amara, tam lugubri, tam tenebrosa audire illum iudicantem, indignantem, ulciscentem, saevientem, condemnantem.

div. 5. n. 3. — PL 183, 1097.

SI NON POTES oculum meditationis in illam sublimitatem aeternalium bonorum infigere,

Az elmélkedés.

AZ ELMÉLKEDÉS először is megtisztítja az értelmet, a forrást, amelyből fakad. Azután szabályozza az érzelmeket, helyes irányba igazítja a cselekedeteket, kijavítja a hibákat, fejleszti a jó erkölcsöt, megnemesíti és megszépíti az életet, beavat az isteni és emberi dolgok tudományába.

AZ ELMÉLKEDÉS megmutatja nekünk, mi az, ami még hiányzik; az imádság kieszközli, hogy többé az se hiányozzék. Az mutatja az utat, ez vezet bennünket az úton. Elmélkedéseinkben megismerjük a fenyegető veszélyeket, az imádság segítő erejével kikerülhetjük azokat.

MESSZE HASZNOSABB és üdvösebb, ha ma hallgatunk rá, amikor tanácsot ad, vigasztal, int, tanít, talán vádol is, korhol és rendreutasít, mintsem ama keserű, kegyetlen, komor napon, mikor is ítél, igazságos haragjával áll bosszút és kegyetlenül a kárhozatba dönt.

VIZSGALÓDÓ TEKINTETEDET talán nem tudod ama felséges, örök javakra szegezni, mert

quia distantia sunt, et omnem sensum exsuperant: in bonis gratiae, quae sunt in exercitio virtutum, visum reflecte, ut videas quam purae conscientiae, quam liberae frontis sit versari in castitate et charitate, in patientia et humilitate, caeterisque virtutibus, quae amabilem Deo, placabilem et imitabilem hominibus reddunt.

div. 16. n. 1. — PL 183, 1115.

QUOD SI et haec nimis sublimia sunt, et transgredientia infirmitatem esse debent, quantum tu familiaris es tibi.

div. 16. n. 1. — PL 183, 1115.

COGITA UNDE VENERIS et erubescere; ubi sis, et ingemisce; quo vadas et contremisce.

div. 12. n. 1. — PL 183, 1109.

IN ACQUISITIONE salutis nemo tibi germanior unico matris tuae. Contra salutem propriam cogites nihil.

cons. 1. II. c. 3. n. 6. — PL 182, 418.

túlságosan messze esnek tőled és minden emberi fogalmat meghaladnak. Úgy irányítsd szemedet sokkal lejjebb, a kegyelem ajándékaira, melyeket az erények gyakorlása közben kapsz Istentől. Tapasztalod, hogy milyen lelkiismereti tisztaságot, milyen büszke szabadságot jelent a tisztaság, szeretet, engedelmesség, alázatosság, s a többi erények gyakorlásában való kitartás, mely által Isten előtt szeretetreméltó, az emberek szemében pedig kedves és követésre érdemes leszel.

ÉS MEG HOGYHA ez is túlságosan magas és gyenge emberi erődnön felül álló, akkor tekints a természet javaira. Ezek azután már épp olyan közelállók kell, hogy legyenek hozzád, mint amilyen közel te állsz saját-magadhoz.

FONTOLD MEG CSAK, honnan is jöttél, és fussa el szégyenpír az orcádat; hova jutottál, és sóhajtozhatsz: merre tartasz, és remegj meg egész lényedben!

MIKOR SAJÁT LELKED üdvéről van szó, senki sincs közelebb hozzád, mint lenmagad. Ne törődj semmi olyannal, ami lelked üdvössége ellen van.

EXONERATE, obsecro, corda vestra gravi mole terrenarum cogitationum, ut sciatis mirificatum a Domino Sanctum suum.

Asc. 4. n. 9. — PL 183, 921.

SUFFICIT INTERIM admonitum esse, non totum te, nec semper dare actioni: sed considerationi aliquid tui et cordis, et temporis sequestrare.

cons. 1. I. c. 7. n: 8. — PL 182, 412.

Amavit, Inquam amavit.

QUID EST DEUS? Voluntas omnipotens benevolentissima virtus, lumen aeternum, incommutabilis ratio, summa beatitudo, creans mentes ad se participandum, vivificans ad sentiendum, afficiens ad appetendum, dilatans ad capiendum, iustificans ad promerendum, accendens ad zelum, fecundans ad fructum, dirigens ad aequitatem, formans ad benevolentiam, moderans ad sapientiam, roborans ad virtutem, visitans ad consolationem, illuminans ad cognitionem, perpetuans ad immortalitatem, implens ad felicitatem, circumdans ad securitatem.

cons. 1. V. c. 11. n. 24. — PL 182, 455.

KÉRLEK BENNETEKET, könnyítsétek meg a lelketeket az evilági gondolatok súlyos terhétől, és tapasztaljátok: az Úr csodát tesz az ő szentjeiért. Mennyei gondolatok szárnyán emeljétek a magasba szíveteket, hogy így a megdicsőült Urat láthassátok.

LEGYEN ELÉG az egyszeri figyelmeztetés, ne emészd magadat mindig, s ne örökd fel teljesen a külső munkában: lelkedből és idődből tarts fenn valamit az elmélkedés számára is.

Isten szeretete Irántunk.

MI AZ ISTEN? Mindenható akarat, legjóságosabb erő, örök fényesség, változatlan értelem, legfőbb boldogság, aki azért teremtette az emberi értelmet, hogy az belőle részesedjék; életet ad, hogy érzékeinkkel Őt keressük; megillet, hogy utána vágyódjunk; kitérít a szívünket az Ő befogadására; megigazulttá tesz, hogy Őt kiérdemelhessük; tüzei bennünk a buzgóságot és termékenyítő erejével azt gyümölcsévé érleli; vezeti, alakítja, szabályozza bennünk az igazságosságot, a jóindulatot, a bölcseséget; edzi bennünk a lelki erősséget; megvilágosítja értelmünk fényét; látogat és vigasztal; megszakítás nélkül munkálja bennünk a halhatatlanságot; betölt boldogságával és így adja meg lelkünknek a biztonság nyugalalmát.

QUIS ENIM sufficiat cogitare, qualiter rerum Dominus praeveniret nos, venerit ad nos, subvenerit nobis, et singularis illa maiestas voluerit mori ut viveremus, servire ut regnaremus, exulare ut repatriaremur, et usque ad servilissima opera inclinari, ut constitueret nos super omnia opera sua?

Asc. 3. n. 2. — PL 183, 915.

FIDELIS ORATIO, cuius ipsa primordia et divinae adoptionis, et terrenae peregrinationis admoneant: ut hoc scientes, quod quamdiu non sumus in coelo, peregrinamur a Domino, gemamus intra nosmetipsos, adoptionem filiorum expectantes, praesentiam utique Patris.

Nat. B. M. V. n. 1. — PL 183, 1013.

REX ILLE DIVES et praedives exinanitus; excelsus humiliatus; immensus abbreviatus, et angelis minoratus est: verus denique Deus et Dei Filius incarnatus.

Annunt. 3. n. 8. — PL 183, 982.

PROPTER NOS VENIT, tamquam unus ex nobis, similis nobis, passibilis.

Adv. 2. n. 1. — PL 183, 722.

AMAVIT, INQUAM, AMAVIT. Habes enim dilectionis pignus Spiritum, habes et testem

KI TUDNÁ gondolatával felérteni ezt a végtelen jószágot, mellyel a világ Ura mindannyiunkat megelőzve hozzánk jött, a segítésünkre sietett, ahogy ez az egyetlen igazi Hatalmasság meghalni akart, hogy mi éljünk; szolgálni akart, hogy mi uralkodjunk; magára vállalta a számkivetést, csak hogy mi az apai házba újra visszataláljunk; végezte a legszorgaibb munkát, hogy így bennünket mindennek fölé emeljen.

BIZALOMTELJES AZ IMADSÁG, mely mindjárt az elején istengyermekecskünkre és földi zarándokutunkra emlékeztet bennünket. Annak tudatában, hogy míg az égbe nem jutottunk, idegen földön vándorúton járunk — sóhajtozunk és így várjuk, míg az Atya mint gyermekeit magához nem vesz bennünket, színelátásával nem boldogít.

A GAZDAG, sőt dúsgazdag király teljesen szegény, a felséges megalázott, a mérhetetlen egészen kicsiny határok közé szorított, még az angyaloknál is kisebbé lett: az igaz Isten és Isten Fia testet öltött.

ÉRETTÜNK jött a földre, mint egy közülünk, aki hasonló hozzánk, aki szenvedni is tud.

SZERETETT AZ ISTEN, — igen szeretett! Ime a szeretet záloga a Szentlélek, Ime a sze-

fidelem Jesum, et hunc crucifixum. O geminum, ipsumque firmissimum Dei erga nos amoris argumentum! Christus moritur, et meretur amari. Spiritus afficit, et facit amari. Ille facit cur ametur; iste, ut ametur. Ille suam multam dilectionem in nobis commendat, iste et dat.

e. 107. n. 8. — PL 182, 114.

MULTI SIQUIDEM monentur, ut benefaciant; sed minime sciunt, quid agendum sit, nisi adsit denuo gratia Spiritus sancti; et quam inspirat cogitationem, doceat in opus proferre, ne vacua in nobis sit gratia Dei.

Pent. 1. n. 5. — PL 183, 929.

PROPTEREA NON solum moneri et doceri, verum etiam moveri et affici ad bonum necesse est ab eo utique Spiritu, qui adiuvat infirmitatem nostram, et per quem in cordibus nostris diffunditur charitas, quae est bona voluntas.

Pent. 1. n. 5. — PL 183, 929.

PATIENS CHARITAS dissimulat, exspectat, sustinet delinquentem: sed benigna trahit, adducit, converti facit ab errore viae suae, denique cooperit multitudinem peccatorum.

Fer. IV. Hebd. S. n. 9. — PL 183, 888.

retet hűséges tanúja Jézus, éspedig a megfeszített Jézus. Ő mily két hatalmas bizonyíték arra, hogy Isten szeretett minket! Krisztus meghal, s így érdemli ki szeretetünket; a Szentlélek pedig felszítja bennünk a szeretetet. Krisztus az oka, amiért szeretünk, a Szentlélek a szeretet létrehozója. Krisztus szeretetével indítt, hogy szeressünk; a Szentlélek kieszközli, hogy szeressünk.

SOKAN VANNAK, kik megkapják ugyan a jóra az intést, de nem tudják, hogy mit tegyenek, ha a Szentlélek újabb kegyelme nem segítene a jó gondolatot tettre váltani. Különben az Isten kegyelme nem lenne hatékony bennünk.

ÉPPEN EZÉRT önmagában nem elég, hogy csak intelmet és tanítást kapjunk. Nem. Ugyanannak a Léleknek bennünket a jóra kell ösztönöznie, indíttania; ugyanannak a Léleknek, ki gyengeségünk támasza és aki által szívünkbe kiáradt a szeretet, a jó akarat. (Róm. 5, 5.)

A TŰRELMESES SZERETET elnéző, várja a bűnöst és lehajol hozzá; a jóságos szeretet pedig magához vonzza, vezeti, visszatéríti a helytelen útról, végül is jóságával födi be a bűnök sokaságát.

PATER UT SERVUM redimat, Filio non parcit; Filius seipsum libentissime tradit, Spiritum sanctum uterque mittit.

Pent. 2. n. 7. — PL 183, 932.

ROBUR VITAE, ut quod per naturam tibi est impossibile, per gratiam eius non solum possibile, sed et facile fiat.

Pent. 2. n. 6. — PL 183, 932.

SCIENTIAE LUMEN, ut cum omnia bene feceris, te servum inutilem reputes; et quidquid boni in te inveneris, illi tribuas, a quo omne bonum, et sine quo non parum aliquid, sed nihil omnino potes incipere, nec perficere.

Pent. 2. n. 6. — PL 183, 932.

Magna res anima...

MAGNA RES ANIMA quae Christi sanguine redempta est. Gravis animae casus, quae non nisi Christi cruce potuit reparari.

e. 54. — PL 182, 59.

AB ANIMA ENIM pulchritudo, ab anima incrementum, ab anima claritatis visus et sonus vocis: denique sensus omnis ab anima est.

Nat. D. 2. n. 2. — PL 183, 779.

AZ ATYA a szolga megváltásáért Fiának nem kegyelmezett; a Fiú a legnagyobb készséggel áldozza fel magát, s a Szentlelket mindkettő küldi.

(**A SZENTLÉLEK**) életerő: aminek véghezvitele számodra a természetes erők birtokában lehetetlen, kegyelmével nemcsak lehetséges, de könnyű lesz.

(**A SZENTLÉLEK**) a helyesen-látás mécsese: melynek fényében mégha mindent a legjobban cselekedtél is, magadat hasznavehetetlen szolgának kell tartanod. (Lk. 17, 10.) És ha valami jót találsz magadban, azt annak tulajdonítsd, akitől minden jószág származik, s aki nélkül nemcsak hogy nehezen, de egyáltalában semmit el nem kezdhetsz, nemhogy befejezni tudj.

A lélek értéke.

ÓRIASI ÉRTÉK az emberi lélek, melyet Krisztus saját vérével váltott meg. Szédítő volt az elbukása, melyből csak Krisztus keresztye tudta újból felemelni.

A LÉLEK AZ UGYANIS, amely széppé tesz, amely növel; a lélek az, mely a tekintet beszédes kifejezését s a hang csengését ihleti: röviden, minden érzelem a lélektől származik.

DOMUM DEI spiritualem se ipsum quisque agnoscat. Curate, fratres, spirituali huic aedificio, quod vos estis, ne forte cum in superiora proficere coeperit, vacillet et corruat.

C. 46. n. 8. — PL 183, 1428.

ITAQUE, FRATRES, toto cum desiderio et digna gratiarum actione studeamus ei templum aedificare in nobis.

Ded. 2. n. 3. — PL 183, 1073.

Quam Infidelis es...

NOS AUTEM aut non attendimus, aut minus attendimus reverentiam praesidentis, protegentis custodiam, beneficia largientis, ingrati gratiae, imo tam multiplicibus gratiis, quibus praevenit nos, et subvenit nobis.

Qui 11. n. 1. — PL 183, 856.

QUAM INFIDELIS ei es, si in eo quaeras gloriam tuam, quae nihil est, quaeras quae tua sunt, non quae Jesu Christi.

Qui 14. n. 5. — PL 183, 868.

QUAM INDIGNE respondes eius dignationi, si deorsum ipse te mittas, sapiens non quae

ÚGY NÉZZEN mindenki magára, mint Isten lelki hajlékára. Gondoskodjatok tehát, testvéreim, e lelki szentélyről, mely ti vagytok! Meg ne inogjon, össze ne omoljék, midőn a magásba tör.

IGYEKEZZUNK TEHÁT, testvéreim, szívünk minden vágyódásával és illő hálaadással az Úr számára templomot építeni lelkünkben.

Az emberi hálátlanság.

Mi AZONBAN egyáltalában nem vettük figyelembe, vagy legalábbis édeskeveset törődünk nagy pártfogónk méltóságával, a mi védelmezőnk oltalmával, nagy ajándékozónk jóakaratával; hálátlansággal viszonztuk kegyességét, sokszoros kegyelmét, mellyel megelőzve bennünket a segítségünkre siet.

MILYEN HÜTLEN is vagy hozzá, mikor ott keresel dicsőséget, hol azt egyáltalában meg nem találod; mikor mindenben csak a saját előnyödet nézed, és nem azt keresed, ami Jézus Krisztusé.

MILY MÉLTATLANUL viszonzod hozzád való leereszkedését, mikor szinte magadat taszít-

sursum, sed quae super terram.

Qui 14. n. 5. — PL 183, 868.

PEREMPTORIA SIQUIDEM res est ingratitude, hostis gratiae, inimica salutis. Dico ego vobis, charissimi, quoniam pro meo sapere nihil ita displicet Deo, praesertim in filiis gratiae, in hominibus conversionis, quemadmodum ingratitude. Vias enim obstruit gratiae, et ubi fuerit illa, iam gratia accessum non invenit, locum non habet.

Dom. VI. p. Pent. 2. n. 1. — PL 183, 940.

MULTOS QUOQUE videmus usque hodie salis importune petentes quod sibi deesse cognoverint; sed paucos admodum novimus, qui dignas super acceptis beneficiis gratias agere videantur. Nec reprehensibile est quod instanter petimus; sed plane petitioni negat effectum, quod invenimur ingrati.

div. 27. n. 6. — PL 183, 1141.

Tentationes.

TOT TENTATIONIBUS plena est vita nostra, ut non immerito tota ipsa tentatio debeat appel-

tođ le a magasból azáltal, hogy gondolatodat nem a magasságok felé irányítod, hanem olyanval foglalkozol, ami tisztán evilági. (Kol. 3, 2.)

HALÁLT OKOZ a hálátlanság, mely a kegyelem ellensége, az üdvösség akadályozója. Mondom nektek, kedveseim, nézetem szerint nincs semmi, ami annyira visszatetsző lenne Isten szemében, mint a hálátlanság; különösen a kegyelem gyermekeinél, azoknál, kik már a megtérés útján vannak. A hálátlanság ugyanis elzárja a kegyelem útját, hol ez megveti a lábát, oda a kegyelem számára nincs bejárás, nincsen számára hely.

NAPJAINKBAN IS milyen sok emberrel találkozunk, kik meglehetősen erőszakosan kérik azt, ami nézetük szerint hiányzik nekik; milyen igazán keveset találunk azonban olyat, aki a kapott jóteteményekért méltó módon hálát is ad. Esdeklő könyörgésünk önmagában véve nem esik elítélés alá, csupán hálátlanságunk hiúsítja meg imádságunk minden hatását.

A kísértések.

ÉLETUNK TELE kísértésekkel, úgyhogy joggal nevezhetjük akár magának a nagy kísér-

lari; pervigili circumspectione opus est et oratione, ne inducamur in eam.

Qui 5. n. 1. — PL 183, 835.

DUM ENIM in corpore mortis Domino militares, nulla requies erat, tum pro labore certaminis, tum pro periculo exitus adhuc incerti.

OO. SS. 2. n. 3. — PL 183, 1031.

ERADICARI AUT exstirpari a cordibus nostris omnino non poterit malitia, donec in mundo fuerimus, qui totus positus est in maligno.

Quadr. 6. n. 1. — PL 183, 824.

NULLA PESTIS efficacior ad nocendum, quam familiaris inimicus.

e. 330. — PL 182, 305.

POTEST INIMICUS excitare tentationis motum: sed in te est, si volueris, dare seu negare consensum. In tua facultate est, si volueris, inimicum tuum facere servum tuum, ut omnia tibi cooperentur in bonum. Ecce enim inflammatur inimicus desiderium cibi, vanitatis aut impatientiae cogitationes ingerit, aut excitat libidinis motum: tu solummodo ne consenseris; et quoties restiteris, toties coronaberis.

Quadr. 5. n. 3. — PL 183, 822.

tésnek is. Ezért szükségünk van éber körültekintésre, buzgó imádságra, hogy ne vitesünk a kísértésbe, t. i. lelkünk kárára.

AMIG UGYANIS az Urat itt a földön szolgálod, hol az élet a halál csfráját* hordozza magában, nem lesz nyugalom; maga a küzdelem is kemény megfeszülést kíván, a mellett az örökös veszedelem: milyen lesz e küzdelem kimenetele.

A GONOSZSÁGOT szívünkben teljesen ki nem irthatjuk, míg e világon élünk, mely a sátán hatalmában fetreng. (I Jn. 5, 19.)

SENKI SEM TUD veszedelmesebben ártani nekünk, mint az olyan ellenség, kí otthonos nálunk.

AZ ELLENSÉG felszíthatja benned a kísértések tüzeit, mindazonáltal rajtad áll, beleegyezésedet adod-e neki avagy ellenállsz. Hatalmad van hozzá, — persze csak ha akarsz — hogy a kísértőt szolgálóddá tedd és így minden javadra szolgál. Mert nézd csak: az ellenség felébreszti benned az étel utáni mértéktelen vágyat, hiú, türelmetlen gondolatokat dob eléd vagy érzéki gerjedelmeket kelt benned, csak bele ne egyezzél! És akkor ahányszor ellenállsz, mindannyiszor elnyered a győzelem koszorúját.

IN NOBIS EST, si vinci nolumus: et nemo nostrum in hoc certamine diiicitur invitus.

Quadr. 5. n. 3. — PL 183, 822.

MALAE COGITATIONES a diabolo immissae cito in mentibus nostris accendentur, carnis mollitiae consentiente. Sed si viriliter studeamus resistere, Deo iuvante, protinus extinguuntur.

div. 71. n. 2. — PL 183, 1198.

CURA CONCUPISCENTIAE priori totis resistere viribus, ut non pertrahat in consensum.

C. 56. n. 6. — PL 183, 1459.

SGUNTUR QUIDEM in me, sed a me non aguntur, si non consentio.

mor. 6. n. 23. — PL 182, 470.

Utilis tribulatio.

UTILIS TRIBULATIO, quae probationem operatur, ducit ad gloriam.

Qui 17. n. 3. — PL 183, 876.

SQUIDEM in tribulatione spes gloriae, imo et ipsa tribulatione gloria continetur: sicut spes fructus in semine, sicut ipse fructus in semine est.

Qui 17. n. 3. — PL 183, 876.

RAJTUNK ÁLL, hogy engedjük-e magunkat legyőzteni. Ebben a küzdelemben akarata ellenére senki közülünk el nem eshetik.

A SÁTÁNTÓL sugallt gonosz gondolatok lelkünkben gyorsan tüzet fognak, ha a könnyen izgalomba jövő test beleegyezését adja. Ha azonban férfiasan ellenállunk, káros tüzüket Isten segítségével azonnal kiolthatjuk.

TÖREKEDJ ARRA, hogy a gonosz kívánságnak kezdettől fogva minden erőddel ellenállj, nehogy kicsalja tőled a beleegyezést.

BENNEM MEGY ugyan végbe, de nem vagyok felelős érte, ha bele nem egyezem.

A kísértés hasznunkra is lehet.

HASZNOS SZÁMUNKRA a megpróbáltatás, mely szinte leméri értékünket, mert a megdicsőüléshez vezet.

E PRÓBARATÉTELEK méhükben hordozzák a megdicsőülés reményét, sőt magát a megdicsőülést, miként a mag is a gyümölcs reményére jogosít, sőt csírájában rejti már magát a termést.

LIBENTIUS te insequitur adversarius fugientem, quam sustineat repugnantem; et audacius insistit a tergo, quam resistat in faciem.

e. 1. n. 13. — PL 182, 7.

PERSECUTIO QUOQUE et temporalis omnis adversitas pro loco et tempore prudenter aliquando fugienda erit; cum autem necesse fuerit, viriliter toleranda.

Palm. 3. n. 1. — PL 183, 882.

GRAVIS EQUIDEM nobis est inimici tentatio; sed longe gravior illi oratio nostra. Laedit nos iniquitas eius atque versutia; sed multo amplius nostra eum simplicitas et misericordia torquet. Humilitatem nostram non sustinet; uritur charitate nostra, mansuetudine et obedientia cruciatur.

Ded. 3. n. 2. — PL 183, 1074.

FELIX ANIMA, quae sic interim tentationum iacula scuto veritatis repulerit, ut nil prorsus venenatum in se coalescere passa, omnino non confundatur cum loquetur inimicis suis in porta.

Qui 7. n. 2. — PL 183, 839.

SCIO ENIM et certus sum quoniam nulla

SZIVESEBBEN ULDÖZ az ellenség, ha menekülsz, mintsem, ha ellenállsz, a küzdelmet vegye fel veled; vakmerőbben támad hátba, mint mikor szemben áll veled.

AZ ULDÖZTETÉST és egyéb ideiglenes viszonytágot mindazonáltal néha, a helyzet és alkalom követelményei szerint, okosan kerülnünk kell; szükség esetén azonban férfiasan szembe kell néznünk vele.

AZ ELLENSÉG örökös kísértése kellemetlen számunkra, messze terhesebb azonban számára a mi imádságunk. Az ellenség gonosz ravaszsága kétségtelenül gyötör, ártatlanságunk, könnyörületességünk azonban sokkal jobban kínozza őt. Alázatosságunkat egyszerűen nem tudja elviselni, szelfdségünk és engedelmességünk a legnagyobb gyötrelmet jelentik számára, szeretetünk, mint a tűz égeti.

BOLDOG AZ A LÉLEK, mely a kísértések nyilait a tiszta lelkiismeret pajzsával eredményesen kivédi, úgyhogy mérgezett hegyük sebet nem ejthet rajta. Az ilyen biztosan nem fog megszégyenülni, mikor ellenfeleivel küzd kapujában.

TUDOM ÉS BIZTOS vagyok benne, hogy a

nocebit adversitas, si nulla dominetur iniquitas.

Qui 7. n. 12. — PL 183, 843.

BONUM MIHI, DOMINE, tribulari, dummodo ipse sis mecum, quam regnare sine te, epulari sine te, sine te gloriari.

Qui 17. n. 4. — PL 183, 876.

BONUM MIHI, DOMINE, in tribulatione magis amplecti te, in camino habere te mecum, quam esse sine te vel in coelo.

Qui 17. n. 4. — PL 183, 876.

AD OMNEM TENTATIONEM, ad omnem tribulationem, ad omnem denique cuiuscunque modi necessitatem aperta est nobis urbs refugii; sinus matris expansus est: patent viscera misericordiae Dei nostri.

Qui 9. n. 7. — PL 183, 853.

Sine Deo.

MISER IPSE, qui sine Deo esse maluit, quam sub Deo; miseri et illi, qui videntes furem cucurrerunt cum eo. Exierunt infelices, et vacuus relictus est locus, quem accipiat alter.

Dom. 1. Nov. 2. n. 5. — PL 183, 946.

balszerencse nekem nem árt, ha nem engedem uralkodni magamon az igazságtalanságot.

JÓ NEKEM URAM, ha lesujt rám megpróbáló kezed, csak Te légy ekkor is velem; jobb nekem ez, mintha uralkodnék nélküled avagy lakomát tartanék vagy éppen megdicsőülnék, de nem Veled.

JOBB AZ ÉN SZÁMOMRA Uram, ha megpróbáltatások között is élek, de Téged ölelhet karom, akár tüzes kemencében legyek, de Melletted, mintsem az égben nélküled.

KISÉRTÉSEINKBEN, a megpróbáltatások között, minden szükségünk idején menedékvárunk kapui sarkig nyitva állnak. Az édesanya karjait messze kitárja felénk, a Mindenható irgalmas szíve nyitva áll előttünk.

Istentől távol.

SZERENCSÉTLÉN az az ember, ki inkább akar Isten nélkül élni, mintsem hogy magát Istennek alárendelje. De szerencsétlenek azok is, kik észreveszik ugyan a tolvajt, de vele együtt futnak. Eltűnnek nyomtalanul, kiválasztottságuk helye üres marad, más veszi majd birtokába.

MIRA, SED CAECA ambitio, magis imis quam summis delectari; et cui funes ceciderant in praeclaris, insatiabili desiderio amplexari stercora, et pro nihilo habere terram desiderabilem.

e. 78. n. 12. — PL 182, 82.

QUI MANUM non retinet a malo, licet quandoque frustretur effectus, non minus culpatur affectus.

e. 2. n. 3. — PL 182, 9.

MULTIS MODIS fiunt excusationes in peccatis. Aut enim dicit qui se excusat, non feci; aut, feci quidem, sed bene feci; aut, si male, non multum male; aut, si multum male, non mala intentione. Si autem et de illa, sicut Adam vel Eva, convincitur, aliena suasionem excusare se nititur.

grad. c. 17. n. 45. — PL 182, 577.

○ PERVERSITAS! Poenam pro ea suscipere refugis, et culpam admittere non recusasti!

OO. SS. 1. n. 12. — 183, 1028.

ET LICET MALE sibi in malo complaceat, sufficere tamen sibi nunquam poterit nec in ipso.

Dom. 1. Nov. 3. n. 4. — PL 183, 948.

CSODÁLATOS és ugyanakkor teljesen elvakult törtetés, mikor valaki inkább a földön-csúszásban, mint a magasan szárnyalásban leli gyönyörűségét; mikor az, kinek osztály-része egészen értékes, kielégíthetetlen sóvárgással a trágya közt turkál, megvetvén azt, amit szeretnie kellene.

AKI NEM TARTJA vissza magát a rossztól, szándéka bűnös, mégha eredményt nem is ér el.

SOKFÉLEKÉPEN mentegetheti magát az ember a bűn elkövetése után. Vagy azt mondja, aki menti magát: nem tettem; vagy: véghezvittem ugyan, de hiszen jól cselekedtem; vagy: rosszul tettem ugyan, de nem nagyon rosszul; vagy: ha nagyon rosszul is, de nem volt gonosz a szándékom. És ha már a szándék sem menthető, mint Ádám és Éva esetében, akkor a magát mentető azzal takarózik, hogy más szedte rá a bűnre.

MICSODA VISSZÁSSÁG! A büntetést nem akarod vállalni, de a bűnt nyugodtan elkövetted.

HA A GONOSZ kedvét is találja a maga gonoszságában, kielégülést benne soha nem lel.

NEMO DICAT in corde suo: Levia sunt ista, non curo corrigere; non est magnum si in his maneam venialibus minimisque peccatis.

conv. S. Pauli 1. n. 5. — PL 183, 957.

PRIMUM TIBI importabile videbitur aliquid: processu temporis, si assuescas, iudicabis non adeo grave; paulo post et leve senties, paulo post nec senties; paulo post etiam delectabit.

cons. 1. I. c. 2. n. 2. — PL 182, 409.

NIL TAM FIXUM animo, quod neglectu et tempore non obsolescat. Vulneri vetusto et neglecto callus obducitur, et eo insanabile, quo insensibile fit.

cons. 1. I. c. 2. n. 2. — PL 182, 408.

DIFFICILIS PRORSUS res et soli divinae virtuti possibilis, susceptum semel peccati iugum a cervicibus suis excutere; quoniam qui facit peccatum, servus est peccati, nec est iam liberari nisi in manu forti.

div. 13. n. 3. — PL 183, 1111.

Poenitentia.

INITIUM REVERTENDI ad Deum poenitentia est, quam sine dubio spiritus operatur, non nos-

SENKI SE nyugtassa meg a lelkiismeretét efféleképen: ezek a hibák jelentéktelenek, épp azért nem is törekszem e téren javítani magam, azon senki fenn nem akadhat, ha nem küzdök e bocsánatos, egészen kicsiny bűnök ellen.

ÁLTALABAN ha először valami elviselhetetlennek is tűnik: idővel megszokod, úgy ítéled, hogy nem is annyira nehéz; kis idő múltán már könnyűnek érzed, majd már egyáltalában nem is érzed, végül is gyönyörködtet.

SEMMI NINCS annyira a lélekhez kötve, hogy az, ha nem törődik vele, idővel el ne avuljon. Az elhanyagolt régi sebre is vastag réteg vonódik, s annál nehezebben gyógyítható, minél kevésbbé érzékeny.

AZ AZ EGY BIZONYOS, hogy nagyon nehezen sikerül és csak isteni erővel lehetséges, hogy valaki a bűn egyszer elfogadott igáját nyakáról lerázhassa. Aki ugyanis egyszer vétkezik, az a bűn szolgája lesz, s e szolgaságból csak erős kéz tudja megszabadítani.

Istenhez-fordulásunk útja: az igazi bánat.

AZ ISTENHEZ való visszatérés útján az első lépés a bánat, melyet kétségtelenül a lélek

ter, sed Dei. Quis enim cum ad ignem venerit algens et fuerit calefactus, dubitabit ei ab igne venisse calorem, quem habere non poterat sine illo?

Pent. 1. n. 3. — PL 183, 929.

SIQUIDEM AQUAE inopia non modo aridum, sed et sordidum facit, dum non est quo laveris: et humanum cor lacrymas nesciens, non modo durum, sed et impurum esse necesse est.

div. 1. n. 2. — PL 183, 1084.

OPORTEBAT quidem, si fieri posset, revivere me, ut ita loquar, denuo, quod male vixi: sed quia hoc non possum, saltem recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animae meae; faciam recogitando, quod reoperando non possum.

div. 3. n. .6. — PL 183, 1093.

SIQUIDEM CORRIPIOR, cum me cogitando compungor: revivisco, cum te sublevatus utcunque intueor. Itaque ostendendo me mihi, corripies; ostendendo te, vivificabis.

div. 3. n. 7. — PL 183, 1093.

EXIGUNT A ME praeterita peccata mea futuram vitam meam, ut faciam fructus dignos

ihlet, nem a miénk, hanem az Isten Lelke. Ha valaki dermedt tagokkal a tűzhöz megy és ott átmelegszik, kételkedik-e azon, hogy a lángokból szívta magába a melegséget, amit a tűz nélkül nem érezne?

A VIZHIÁNY szárazságot idéz elő, de a piszoknak is szülője, mivel nincsen, amivel az ember mosakodjék: éppen így az a lélek, mely nem ismeri a könnyeket, csak megkeményedett és tisztátalan maradhat.

TULAJDONKÉPEN, ha lehetséges lenne, még egyszer le kellene élnem az életem, mert rosszul használtam fel az idejét. Mivel azonban ez nem lehetséges, legalább is szomorú lélekkel átgondolom az elmúlt éveket, hogy ez a lélekben történő újraátélés pótolja a valóságban újra-élés képtelenségét.

KESERŰEN BÜNHÖDÖM, mikor az önvizsgálódás a bánat könnyeit lopja szemembe, újra éledek azonban azonnal, mihelyt e magambanézés után első tekintetem Tereád esik. Megismertetsz önmagammal, így büntetsz engem; de utána megmutatod sajátmagadat, s így új életre keltesz.

ELKÖVETETT BÜNEIM feladatot állítanak jövő életem elé: a bánat méltó gyümölcseit kell

poenitentiae, et recogitem omnes annos meos in amaritudine animae meae.

div. 22. n. 7. — PL 183, 1129.

QUIBUS IN MALIS placuimus, aequè et in bonis placere non possumus; nisi forte, mutati, prius incipiant et ipsi odisse quod fuimus, et sic demum quod sumus diligere.

e. 78. n. 9. — PL 182, 81.

INVENISTI SAPIENTIAM, si prioris vitae peccata defleas, si huius saeculi desiderabilia parvipendas, si aeternam beatitudinem toto desiderio concupiscas.

div. 15. n. 4. — PL 183, 1114.

QUI PRUDENTES sunt, non operiunt vulnera sua, sed detegunt.

div. 5. n. 4. — PL 183, 1097.

VENI, DOMINE JESU, veni etiam nunc, Jesu bone, eiice iterum fortiter quem nos insipienter admisimus. Tunc enim vere liberi erimus etiam nunc, si nos liberaveris. Irritum fecimus foedus primum: tibi peccavimus, Domine, Satanae et operibus eius obligantes denuo nosmetipsos, iugo iniquitatis colla ultronea submittentes et subiicientes nos miserae servituti.

div. 11. n. 3. — PL 183, 1108.

teremnem és szomorú lélekkel kell vissza-gondolnom elmúlt éveimre.

KIK BARÁTAINK voltak a bűnben, azoknak megtérésünk után aligha tetszhetünk; hacsak ők maguk is meg nem változnak, s nem kezdik gyűlölni azt, amik voltunk és így megszeretni, amilyenek most vagyunk.

VALÓBAN megtaláltad a bölcseséget, ha meg tudod siratni, amit hibáztál előző éle-tedben, ha kevésre becsülöd, amit ez a világ ma olyan nagy értéknek tart, ha minden vá-gyódásod az égi haza felé vezet.

A BÖLCSEK nem takarják el sebeiket, ha-nem felfedik azokat.

JÖJJ, Ó URAM JÉZUS, jöjj el most is jóságos Jézusom! Taszítsd el újból isteni erőddel tőlünk, kit esztelenségünkben magunkhoz közel engedtünk. Mert csak akkor leszünk valóban szabadok most is, ha Te szabadí-tasz meg bennünket. Megszegtük Veled kötött első szerződésünket (Iz. 33, 8.), ismétel-ten vétkeztünk Ellened, Uram (Bir. 10, 10.), midőn a sátánnak és az ő műveinek megint elköteleztük magunkat, nyakunkat önszán-tunkból a bűn igája alá hajtottuk s magunkat nyomorult szolgaságnak alávetettük.

Bona conscientia.

SULTAE SUNT VIAE, et genera multa viarum: magnum profecto periculum viatori. Quam facile in multarum occurso errabit in via sua, qui viarum discretione caruerit.

Qui 11. n. 2. — PL 183, 857.

MAGNAE DIVITIAE bona conscientia. Et revera quid ditius in rebus, vel dulcius? quid in terra quietius atque securius? Bona conscientia damna rerum non metuit, non verborum contumelias, non corporis cruciatus: quippe quae et morte ipsa magis erigitur, quam deicitur.

e. 411. n. 3. — PL 182, 363.

QUID, QUAESO, in bonis terrae tantae compares felicitati? quid tale mundus blandiens suis offerat amatoribus? quid simile vel mentiens polliceatur insipientibus? Si infinita praedia, si ampla palatia, si infulas pontificales et scepra regnorum; nonne, una superveniente morte simul omnia dimittuntur?

e. 411. n. 3. — PL 182, 363.

DUO SUNT praecipue quae bonam reddunt conscientiam, poenitere de malis, et abstinere a malis.

mor. c. 4. n. 13. — PL 182, 466.

Tiszta lelkiismeret.

SZAMTALAN ÚT áll előttünk, s általuk számunkra sokféle lehetőség nyílik: a vándor számára valóban nagy veszedelmet jelentenek. Aki az utakat jól megkülönböztetni nem tudja, az de könnyen rossz útra téved ott, hol sok út keresztezi egymást.

A JÓ LELKIISMERET óriási érték. És valóban hol találunk értékesebbet, kedvesebbet? Mi biztonságosabb, megnyugtatóbb e földön? A jó lelkiismeret nem fél anyagi kártól, szidalmazástól, testi szenvedéstől: magával a halállal is bátran szembenéz, mert az is inkább felemeli, mintsem lesujtaná.

MIT IS TUDNÁNK — kérdem — a világ javai-ból e boldogsággal összehasonlítani? Mi hasonlót tud e hízelgő világ rajongói lába elé dobni? Mi hasonlót tud, még akár hazugság árán is, ígérni az eszteleneknek? Talán óriási anyagi gazdagságot, hatalmas palotákat, püspöksüveget vagy országok jogarát? A halálba ezek közül egyet sem vihetünk.

KETTŐS ÚTON őrizhetjük meg a lelkiismeretünk nyugalmát: ha bánkódunk elkövetett bűneink fölött és óvakodunk a bűntől.

○ VITA SECURA, ubi pura conscientia
laud. c. 1. n. 2. — PL 182, 544.

SI PECCAVERUNT et membra caetera, cur non ieiunent et ipsa? Ieiunet ergo oculus, qui depraedatus est animam; ieiunet auris, ieiunet lingua, ieiunet manus, ieiunet etiam anima ipsa.

Quadr. 3. n. 4. — PL 183, 820.

IEIUNET OCULUS a curiosis aspectibus et omni petulantia, ut bene humiliatus coerceatur in poenitentia, qui male liber vagabatur in culpa.

Quadr. 3. n. 4. — PL 183, 820.

IEIUNET AURIS nequiter pruriens a fabulis et rumoribus, et quaecunque otiosa sunt et ad salutem minime pertinentia.

Quadr. 3. n. 4. — PL 183, 820.

IEIUNET LINGUA a detractatione et murmuratione, ab inutilibus, vanis, atque scurrilibus verbis: interdum quoque, ob gravitatem silentii, et ab ipsis quae videri poterant necessaria.

Quadr. 3. n. 4. — PL 183, 820.

IEIUNET MANUS ab otiosis signis, et ab operibus omnibus, quaecunque non sunt imperata;

BIZTOS ÉLET AZ, ahol tiszta a lelkiismeret.

HA EGYSZER vétkeztek testünk többi tagjai, miért ne bőjtölnének azok is? Bőjtöljön tehát a szem, mely a kegyelemtől rabolta meg a lelket, bőjtöljön a fül, a nyelv, a kéz, igen, bőjtöljön maga a lélek is!

TARTÓZKODJÉK a szem a kíváncsi tekintetől és minden fegyelmetlenségtől. Ha egyszer visszaélt szabadságával és fékezetlenül kószált köröskörül, most üdvössége érdekében alázza meg magát és vegye magára a vezeklés szűkreszabott zabláját.

BŐJTOLJON a könnyelmű hírekre sóvár fül, ne figyeljen többé a hiú fecsegésre, dőre beszédre és egyáltalán semmi olyanra, ami haszontalan és a lélek üdvösségére káros.

A NYELV tartózkodjék a rágalmazástól és zúgolódástól, a haszontalan, hiú és bohó szavaktól, néha még a látszólag szükséges beszédétől is a csendhallgatás fontossága miatt.

A KÉZ hagyjon minden szükségtelen mozgást és minden munkát, amit nem parancsol-

sed et multo magis anima ipsa ieiunet
a vitiis, et propria voluntate sua.

Quadr. 3. n. 4. — PL 183, 820.

Misericordia Del.

MISERICORDIA quippe affectio est, quae
nec voluntate coercetur, nec rationi subiici-
tur; quando non eam in se quisque pertrahit
voluntario motu, sed ipsa pias mentes ad
compassionem dolentium necessario cogit
affectu.

e. 70. — PL 182, 72.

PRAEVENIT MISERICORDIA conversionem,
adiuvat gratia conversationem, perficit gloria
consummationem. Neque enim aut inchoare
bonum, donec a misericordia praeveniamur;
aut agere bonum, donec adiuvemur a gratia;
aut consummari in bono possumus, donec
gloria repleamur.

div. 76. — PL 183, 1201.

○ CLEMENTISSIMA circa filios Adam divinae
pietatis recordatio! quae sua non desinit
largiri beneficia, non solum ubi nullum invenit
meritum, sed plerumque etiam, ubi totum
videt contrarium.

e. 87. n. 6. — PL 182, 92.

tak neki. De legfőképp a lélek tartózkodjék minden bűntől, tökéletesen megtagadva önkaratát.

Isten Irgalmas.

AZ IRGALMASSÁG az az érzelem, mely nem áll sem az akarat, sem az értelem hatalma alatt, mivelhogy az irgalmasságot nem valamely szabadakarati cselekedet hozza létre, hanem maga az irgalmasság. szükségszerűen indítja a jámbor lelkeket részvevő szeretetre a szenvedők iránt.

AZ IRGALMASSÁG megelőzi az Istenhez-lérést, a kegyelem segít bennünket a keresztény életben, a jóban való végső megállapodás eszközlője a mennyei dicsőség. E megelőző irgalom nélkül a jót még csak elkezdni sem tudnánk, a kegyelem segítsége nélkül nem tudnánk megvalósítani, a mennyei boldogság teljes élvezése nélkül viszont nem nyernénk el a jóban való végső megállapodás nagy kegyelmét.

○ AZ ISTENI irgalom mily végtelenül kegyes megemlékezése ez Ádám fiairól! mely nem szűnik meg jótéteményeivel elhalmozni bennünket még akkor is, ha nemcsak hogy semmi érdemet nem talál bennünk, hanem — mint legtöbbször — éppen az ellenkezőjét látja.

DEFICIT SPIRITUS meus, prorsus deficit in tanta beneficiorum consideratione.

Dom. VI. p. Pent. 2. n. 1. — PL 183, 940.

EGO PECCABAM, et tu dissimulabas; non continebam a sceleribus, et tu a verberibus abstinebas. Prolongabam ego multo tempore iniquitatem meam; et tu, Domine, pietatem tuam.

Dom. VI. p. Pent. 2. n. 3. — PL 183, 940.

FATEOR ET FATEBOR, nisi quia Dominus adiuvit me, paulo minus cecidisset in omne peccatum anima mea.

Dom. VI. p. Pent. 2. n. 3. — PL 183, 940.

MULTA ENIM in peccata facile cecidissem, si data esset occasio; sed, Dei miseratione, non me talis opportunitas apprehendit. In multa quoque paulo minus cecidissem, graviter impulsus violentia tentationis; sed virtutem dedit Dominus rex virtutum, ut sub me esset appetitus meus et ei quam sentiebam concupiscentiae minime consentirem.

Dom. VI. p. Pent. 3. n. 1. — PL 183, 941.

ABYSSUS ABYSSUM invocat: abyssus luminis et misericordiae abyssum miseriae et tenebrarum. Maior illius bonitas quam iniquitas

SZINTE ÖNKIVÜLET vesz erőt elmémen, tökéletes önkívület, mikor a jótétemények ekkora tömegét szemlélem.

VÉTKEZTEM és Te elnézted bűneimet; nem tartóztattam meg magamat a büntől, és Te mégis távol tartottad tőlem a büntetést. Én tovább folytattam ezt a lehetetlen jogtalanságot Veled szemben, Te pedig, ó Uram, szeretetteljes jósággal továbbra is kísértél engem.

ELISMEREM és mindig vallom: az Úr segítségével nélkül lelkem minden bűnnek rabja lett volna.

SOKFÉLE BŰNBE könnyen beleestem volna, ha alkalmam lett volna ezekre a bűnökre; de Isten irgalmából nem adódott rájuk alkalmom. Sok más bűnbe meg csaknem beleestem, mikor a heves kísértések keményen reám törtek, de a mennyei erősség Ura és Királya erőt adott nekem, hogy ura maradjak akaratomnak és a helytelen vágyba, melyet éreztem, bele ne egyezzem.

A MÉLYSÉG mélység után kiált (Zsolt. 41, 8.): a fény és irgalom mélysége a nyomorúság és sötétség mélysége után. Isten jósága na-

tua: et ubi peccatum abundat, superabundare gratiam facit.

Assumpt. 4. n. 3. — PL 183, 1004.

SICUT SUNT peccata minima, sunt mediocria, sunt et magna; sic et misericordia parva, mediocris et magna. Magnus ergo peccator magna misericordia opus habet; ut ubi abundavit delictum, superabundet et gratia. Parvam misericordiam dico expectationem, qua non statim punit peccantem, sed expectat ad poenitentiam.

div. 13. n. 1. — PL 183, 1110.

PARVA AUTEM non in se, sed ad comparationem aliarum. Alioquin magna plane, magna omnino misericordia, expectatio Domini. Nam peccantem angelum omnino non expectavit, sed praecipitavit de coelo: hominem quoque peccantem non distulit, sed protinus expulit de paradiso.

div. 13. n. 1. — PL 183, 1110.

Dies iudicii.

VENIET DIES iudicii: ubi plus valebunt pura corda, quam astuta verba; et conscientia bona, quam marsupia plena: quandoquidem iudex ille nec falletur verbis, nec flectetur donis.

e. 1. n. 7. — PL 182, 4.

gyobb, mint a te gonoszságod: hol a bűn felhalmozódott, olt még gazdagabban árasztja szét kegyelmi ajándékait.

MIKÉNT ISMERUNK kicsiny, közép nagyságú és nagy bűnöket, éppúgy kicsiny, közép nagyságú és nagy az Isten irgalmassága. A nagy bűnösnek nagy irgalomra van szüksége, hol a bűn felhalmozódott, a kegyelem még nagyobb kell, legyen. (Róm. 5, 20.) Az irgalmasság kicsiny fokának nevezem a várakozást: Isten nem bünteti azonnal a bűnöst, hanem várja, hogy megtérjen.

AZ IRGALMASSÁG ezen foka azonban nem önmagában kicsiny, hanem csupán a többihez hasonlítva. Mert az Úr várakozása bizony nagy, igen nagy irgalom. Mikor ugyanis az angyal követte el a bűnt, egyáltalában nem várt, hanem azonnal letaszította az égből; az első ember bukásánál ugyancsak nem halogatla a büntetést, hanem azonnal kiűzte a paradicsomkertből.

Isten igazságos.

MEGJÖN AZ ÍTÉLET napja, mikor majd többet számítt a szív tisztasága, mint a ravasz szavak, többet ér a jó lelkiismeret, mint a tele erszény; mert az a Bíró szép szavakra nem hajt, az ajándéokra mitsem ad.

ERIT ENIM iam tunc non misericordiae, sed iudicii tempus: nec ulla omnino credenda est erga impios futura illic miseratio, ubi nec ulla speranda est correctio.

Qui 8. n. 11. — PL 183, 849.

○ SI VACUAM manum invenerit ille, ille donorum promptus quidem auctor, sed importunus exactor!

e. 104. n. 1. — PL 182, 108.

○PORTET PROINDE gratum esse hominem et devotum, qui percepta gratiae munera non modo manere sibi desiderat, sed et multiplicari.

Dom. VI. p. Pent. 2. n. 2. — PL 183, 940.

INITIUM MEUM solius gratiae est, et non habeo quid mihi in praedestinatione attributam, sive vocatione. Non sic sane ab opere iustificationis alienus sum: operatur et illud gratia, sed plane mecum.

Dom. I. Nov. 4. n. 4. — PL 183, 949.

Quae et quibus debeas?

○ SI COGNOVISSES et tu, quam multa et quam multis debeas! videres quam nihil sit

AKKOR MÁR nem az irgalmasság, hanem az ítélet ideje következik: akkor már teljesen ki-látástalan, hogy irgalmasságot nyerjenek az istentelenek, miként a javulás reménye is tökéletesen kizárva.

○ HA ÜRES kezeket talál majd Ő, minden jónak készséges adományozója, de ugyanakkor kíméletlen számonkérője.

HALÁS ÉS ISTENBEN bízó kell hogy legyen az az ember, aki nemcsak azt akarja, hogy a kegyelemajándékok birtokában maradjon, hanem azt szeretné, hogy Isten azokat még növelje benne.

JÓ ÚTRA TÉRÉSEM kezdete kizárólag a kegyelem műve és az előrerendelésem vagy hívásom kérdésében sem tulajdoníthatok semmit magamnak; viszont a megigazulásomban való cselekvő részvételtől már nem állok annyira távol: ezt is kétségtelenül a kegyelem munkálja, de már az én közreműködésemmel.

Mivel tartozom én az Istennek?

○ BÁRCSAK megismernéd, mily nagy fok-ban és milyen soknak vagy adósal Látnád,

quod facis, quam nec inter minima numerandum ad comparationem debitorum tuorum.

div. 22. n. 5. — PL 183, 1128.

TOTUM ERGO quod es, illi debes, a quo totum habes; illi praecipue Domino, qui et te fecit, et benefecit tibi, qui tibi ministrat siderum cursus, aeris temperiem, fecunditatem terrae, fructuum ubertatem. Huic revera totis medullis, totis viribus serviendum; ne forte indignationis oculo te respiciat, et despiciat, et conterat in aeternum et in saeculum saeculi.

div. 22. n. 9. — PL 183, 1130.

VIS SCIRE quae et quibus debeas? Primo Christo Jesu debes omnem vitam tuam, quia ipse vitam suam posuit pro vita tua; et cruciatus amaros sustinuit, ne tu perpetuos sustineres.

div. 22. n. 5. — PL 183, 1128.

QUID TIBI durum vel durum esse poterit, cum recordatus fueris quia ille, splendor et figura substantiae Dei, venit ad carcerem tuum, ad limum tuum, infixus, ut dicitur, usque ad cubitos in limo profundi?

div. 22. n. 5. — PL 183, 1128.

SICUT NIHIL ad aliquid nullam habet comparationem, ita et vita nostra nullam habet

hogy milyen kevés, milyen semmitmondóan kicsiny a teljesítményed adósságaidhoz viszonyítva.

ADÓSA VAGY mindeneddel, amid csak van, mert mindent Tőle kaptál. Mindenekelőtt adósa vagy neki, az Úrnak, ki teremtett és jóságával elárasztott, ki szolgálatodba állította az égiteket, az üde levegőt, a termékeny földet a maga bőséges gyümölcseivel. Valóban Őt kell tehát szolgálnod szíved minden benső érzelmével, minden erőddel. Máskülönben méltó haragja, megvetése zúz porrá egy örökkévalóságon át.

AKAROD TUDNI, hogy még mivel tartozol és kinek? Legelsősorban Jézus Krisztusnak tartozol egész életeddel, mert Ő életét adta a tiédért, kegyetlen kínokat szenvedett, hogy néked ne kelljen örök kínokat szenvedned.

LEHET-E NEHÉZ valami számodra vagy kemény, ha arra gondolsz, hogy Ő, az Isten ragyogó képmása leereszkedik börtönödhöz, piszkodhoz és — miként mondják — könyökig süllyed a te alacsonyságod sarában.

MIKÉNT A SEMMIT nem lehet a létezővel összehasonlítani, úgy a mi életünk sem ha-

ad vitam illius proportionem; cum illa dignior, ista miserior esse non possit.

div. 22. n. 6. — PL 183, 1129.

CUM ERGO ei donavero quidquid sum, quidquid possum, nonne istud sic est, sicut stella ad solem, gutta ad fluvium, lapis ad turrim, pulvis ad montem, granum ad acervum? Non habeo nisi minuta duo, imo minutissima, corpus et animam; vel potius unum minutum, voluntatem meam: et non dabo illam ad voluntatem illius, qui tantus tantillum tantis beneficiis praevenit, qui toto se totum me comparavit?

div. 22. n. 6. — PL 183, 1129.

Gratiarum actio.

FELIX, qui ad singula dona gratiae redit ad eum, in quo est plenitudo omnium gratiarum: cui, dum nos pro acceptis non ingratos exhibemus, locum in nobis facimus gratiae, ut maiora adhuc accipere mereamur.

div. 27. n. 8. — PL 183, 1142.

NEC VERBO tantum vel lingua, sed opere et veritate exhibeamus nos gratos; quia

sonlítható az Ő életéhez; az Ő élete ugyan-
is nem lehet felségesebb, a mi életünk vi-
szont nem lehet nyomorultabb, mint amilyen.

HA TEHÁT Krisztusnak ajánlom egész léte-
met, mindazt, amire csak képes vagyok, vaj-
jon adományom nem úgy viszonylik-e hozzá,
mint ahogy a csillag a naphoz, vízcsepp a
folyóhoz, kavics a toronyhoz, porszem a
hegyhez, mag a gabona-kévéhez? Csak két
értékem van, s ez is elenyészően kicsiny:
a testem és a lelkem, s tulajdonképpen ez is
eggyé olvad az akaratban. Nem kell-e tehát
ezt annak adnom, ki mint óriás, engem, az
elenyészően kicsiny teremtményt végtelen
jóságával elhalmoz és lénye fel nem becsül-
hető értékével a rabszolgaságból felszaba-
dít?

Első tartozásom: a hála.

BOLDOG AZ A LÉLEK, amely önmagába fo-
gadván a kegyelem ajándékát, fel tud emel-
kedni Ahhoz, kiben a kegyelem teljessége
lakozik. Ha Isten kegyelmével szemben, me-
lyet kapunk, nem vagyunk hálátlanok, ezzel
lelkünkben további, még nagyobb kegyel-
mek számára készítünk helyet.

AZONBAN NE CSAK nyelvünkkel, ne csak
szavakkal mutassuk ki hálánkat, hanem a va-

gratiarum actionem magis quam dictionem a nobis exigit, dator gratiarum.

div. 27. n. 8. — PL 183, 1142.

NON OMNIS gratiarum actio accepta est Deo, nisi quae de cordis pudica et mera simplicitate procedit. Pudica sane dixerim, propter eos qui et de malis actibus suis gloriantes, Deo gratias agere solent quasi Deus more ipsorum laetetur cum male fecerint et exultet in rebus pessimis. Mera vero adiunxi propter hypocritas, qui Deum quidem de bonis suis, sed verbo tenus glorificantes, corde retinent quod ore praebuerant.

C. 13. n. 3. — PL 183, 1302.

VALDE OMNINO mihi amandus est, per quem sum, vivo et sapio.

C. 20. n. 1. — PL 183, 1326.

CUI ENIM iustius vivam, quam ei, qui si non moreretur, ego non viverem? cui commodius, quam promittenti vitam aeternam? cui magis ex necessitate, quam flammam perpetuas minitanti? Sed servio voluntarie, quia charitas libertatem donat.

e. 143. n. 3. — PL 182, 149.

lóságban, tetteinkkel is. A kegyelem nagy osztogatója ugyanis inkább hálából fakadó tetteket kíván tőlünk, mint szavakat.

NEM MINDEN hálaadás kedves Isten szemében, hanem csak az, mely tiszta, igazán ártatlan szívből fakad. „Tiszta”, szeretném ezt főképp azokkal szemben kihangsúlyozni, kik egyenesen kérkednek gonosz cselekedeteikkel és így adnak hálát Istennek. Mintha Isten örömét lelné abban, hogy ők gonoszt tesznek és legocsmányabb cselekedeteiknek örvendenek. (Péld. 2, 14.) „Igazi”, ezt a szót a képmutatók miatt használom, kik szóval dicsőítik ugyan az Istent jóságáért, lélekben azonban a dicsőséget sajátmaguknak akarják megtartani.

FENNTARTÁS NÉLKÜL, szívből szeretnem kell, aki által élek, vagyok s a bölcsesség felé törekszem.

ÉLKÉPZELHETŐ-E méltányosabb, mint hogy életemet annak ajánlom, ki ha nem halt volna meg értem, úgy most én sem élnék? Kinek érdekesebb életemet odaadni, mint annak, ki az örök életet ígéri? Van-e szükségesebb, mint életemet annak adnom, ki az örök kárhozattal fenyeget? Mégis inkább önszántamból szolgállok neki, mert a szeretet a léleknek szabad szárnyalást biztosít.

SI MULTUM accepisti, da multum. Quod si modicum est, et id tribue. Etenim qui in modico fidelis non est, nec in maximo. Totum da, quia totum repetendus es usque ad novissimum quadrantem: sed sane quod habes, non quod non habes.

e. 201. n. 2. — PL 182, 193.

BENE AUTEM mortuus a corde, si iam non tibi vivere studeas, sed ei qui pro te mortuus est.

mor. c. 3. n. 11. — PL 182, 466.

Fortis in fide.

TU QUOQUE esto fortis in fide, decorus in gloria; et probasti te imitatore[m] Dei.

cons. 1. III. c. 4. n. 14. — PL 182, 431.

SICUT CORPORIS huius vitam ex motu suo dignoscimus, ita et fidei vitam ex operibus bonis. Itaque vita quidem corporis est anima, per quam movetur et sentit; vita vero fidei charitas est, quia per illam operatur. Unde et refrigescente charitate fides moritur, sicut corpus anima recedente.

Res. 2. n. 1. — PL 183, 899.

NECESSE est primo omnium credere, quod remissionem peccatorum habere non possis,

HA SOKAT kaptál, ajándé fel Istennek azt a sokat. Ha kevesed van, azt is add oda. Aki ugyanis nem mutat hűséget az egészen kicsiny dolgokban, az nem lesz hűséges a komoly kötelességek területén sem. Mindenedet add oda, mert a legutolsóig mindenről számot kell adnod: természetesen arról, amid van; s nem arról, amid nincs.

HELYESEN HALSZ MEG magadnak, ha már nem arra törekszel, hogy magadért élj, hanem Őérte, aki meghalt érted.

Tartozom erős hittel.

LEGYEN ERŐS a hited, légy szerény a dicsőség idején és akkor igazán Krisztus követője vagy.

MIKÉNT A TESTI ÉLET megnyilatkozása a mozgás, éppúgy az élő hitet a jócselekedetek jelzik. Ha a hasonlatot tovább folytatjuk: amint a testet a lélek élteti, mert hiszen a test általa mozog és érez, úgy a hit táplálója a szeretet, mert cselekedeteit ez ihleti. Ha tehát kihűl a szeretet, holt lesz a hit, miként a test is meghal, ha elválik tőle a lélek.

LEGESLEGELŐSZÖR hinned kell, hogy bűneid bocsánatát csak Isten irgalmából nyerheted;

nisi per indulgentiam Dei: deinde, quod nihil prorsus habere queas operis boni, nisi et hoc dederit ipse: postremo, quod aeternam vitam nullis potes operibus promereri, nisi gratis tibi detur et illa.

Annunt. 1. n. 1. — PL 183, 972.

OPTO SEMPER vos et fideles et humiles inveniri, quod utrumque summopere sit necessarium ad salutem.

Ded. 5. n. 2. — PL 183, 1078.

CREDE, et invenisti. Nam credere invenisse est. Quid non inveniat fides? Attingit inaccessible, deprehendit ignota, comprehendit immensa, apprehendit novissima; ipsam denique aeternitatem suo illo vastissimo sinu quodam modo circumcludit.

C. 76. n. 6. — PL 183, 1536.

NIHIL credentibus impossibile, nil amantibus difficile, nil asperum mitibus, nil humilibus arduum reperitur.

conv. c. 21. n. 38. — PL 182, 494.

Fiducialiter sequor te...

SI MIHI praemia promittuntur, per te obtinenda sperabo; si insurgant adversum me praelita, si saeviat mundus, si fremant mali-

azután, hogy a legkisebb jót sem tudod végbevinni, ha Isten ezt nem adja neked; végül, hogy az örök életet semmimódon ki nem érdemelheted, ha Isten ingyenesen nem adná neked. (Mi ugyanis semmi olyat nem tehetünk, amelynek alapján Isten köteles lenne azt megadni nekünk.)

SZERETNÉM, ha mindig őszintén hívő és alázatos lelkeknek látnálak benneteket, mert mindkét lelki tulajdonság nagyon szükséges az üdvösségre.

HIGGY ÉS TALÁLTÁL, mert hinni annyit jelent, mint megtalálni. Vagy mire nem talál rá a hit? Eléri az elérhetetlent, felismeri az ismeretlent, megragadja a végtelent, rátalál a végső okra és szélesre tárt keblére öleli bizonyos tekintetben magát az örökkévalóságot.

SEMMI SEM lehetetlen annak, aki hisz; semmi sem nehéz annak, aki szeret; semmi sem fárasztó a szelíd, semmi sem túlmagas az alázatos ember számára.

Tartozom bizakodó reménnyel.

HA JUTALMAT akarnak adni nékem, azt Általad akarom elérni, mikor viszont harc támad ellenem, dühöng a világ, acsarkodik rám a

gnus, si ipsa caro adversum spiritum concupiscat; in te ego sperabo.

Qui 9. n. 5. — PL 183, 852.

QUIS SPERAVIT in eo, et confusus est? Facilius est coelum et terram transire, quam verbum eius evacuari.

Qui 9. n. 6. — PL 183, 852.

QUIS DESPERET ultra pro magnitudine cuiuslibet criminis, quandoquidem Saulum audiat adhuc spirantem minarum et caedis in discipulos Domini, subito factum vas electionis?

conv. S. Pauli 1. n. 1. — PL 183, 955.

QUIS DICAT iniquitatis pondere pressus: Assurgere iam ad studia meliora non valeo; quando in ipso itinere, quo sanguinem sitiens Christianum, dirum toto pectore virus efflabat, persecutor crudelissimus in fidelissimum repente mutatus est praedicatorem?

conv. S. Pauli 1. n. 1. — PL 183, 955.

FIDUCIALITER sequor te, Domine, quocunque ieris, et secure incedo viam mandatorum tuorum sciens quod per eam praecesseris ipse. Secure, inquam, viam mandatorum tuorum curro, quandoquidem novi quod a summo coelo egressio tua ad currendum hanc viam,

gonosz, a lélek ellen áhítozik maga a test is, akkor ugyancsak Benned remélek.

VAN-E OLYAN, aki Benne remélt és megszégyenült várakozásában? Előbb pusztul el ég és föld, mintsem igéje veszít erejéből.

KI ESNÉK kétségbe valamely bűn nagysága miatt, mikor hallja, hogy Szent Pál, ki kegyetlen fenyegetéssel halált lihegett az Úr tanítványai ellen, egy pillanat alatt az Úr választott edénye lett?

KI ROSKADOZNÉK bűnei súlyos terhe alatt, mondván: nem vagyok többé képes a magasba emelni magam, midőn Szent Pálból, a legádázabb üldözőből, ki mikor azon az úton haladt, hogy szomszágát keresztény vérrel csillapítsa és szívéből halálos méreg lehellete áradt, egy pillanat alatt a hit leghűségesebb hirdetője lett?

BIZALOMMAL követlek, Uram, bárhová mégy; biztosan menetelek parancsolataid útján, tudom ugyanis, hogy ezen az úton Te előttem jársz. Igen, biztosan járom parancsolataid útját, mert tudom, hogy a magas égből azért szállottál alá, hogy ezen az úton előt-

et occursum tuum usque ad summum eius fuerit per hanc viam.

OO. SS. 1. n. 5. — PL 183, 1024.

Disce amare dulciter...

EST QUI confitetur Domino, quoniam potens est; et est qui confitetur, quoniam sibi bonus est: et item qui confitetur, quoniam simpliciter bonus est. Primus servus est, et timet sibi; secundus mercenarius, et cupit sibi; tertius filius, et defert patri.

e. 11. n. 3. — PL 182, 29.

DISCE, o Christiane, a Christo, quemadmodum diligas, Christum. Disce amare dulciter, amare prudenter, amare fortiter. Dulciter, ne illecti; prudenter, ne decepti; fortiter, ne oppressi ab amore Domini avertamur. Ne mundi gloria seu carnis voluptatibus abducaris, dulcescat tibi prae his sapientia Christus; ne seducaris spiritu mendacii et erroris, luceat tibi veritas Christus; ne adversitatibus fatigeris, confortet te virtus Dei Christus.

C. 20. n. 4. — PL 183, 1327.

tünk járj és ezen az úton vezess bennünket
a magasságok felé. (Zsolt. 18, 7.)

Tartozom odaadó szeretettel.

VAN EMBER, ki azért dicsőíti az Istent, mert hatalmas; van aki azért, mert vele szemben jószágos és ismét másik azért, mivel az Isten egyszerűen önmagában jó. Az első szolgálélek, aki fél; a második kereskedő, aki önző módon mindent magának akar; a harmadik a fiú, ki szeretetét felajánlja atyjának.

TANULD MEG, ó keresztyén lélek, magától Krisztustól, hogyan is kell szeretned Őt. Tanuld meg élvezni a szeretet édességét, tanulj meg bölcsen szeretni, szerezd meg magadnak a szeretet erejét. Szeress a szeretet édességével, hogy semmi csalétek, — szerezz bölcsen, hogy semmi álmokép, — szerezz erősen, hogy semminemű ellenállás el ne tántoríthasson az Úr szeretetétől. Hogy a világi hiúság vagy testi vágy miatt el ne pártolj Tőle, érezd mindezeknél édesebbnek Krisztust, az (örök) bölcseséget; hogy a hazugság és tévelygés szelleme hatalmába ne kerítsen, világítson neked Krisztus, a (teljes) igazság; hogy a nehézségek között el ne bágyadj, erősítsen meg téged Krisztus, Isten ereje.

IPSI NOS et amorem debemus, et subiectionem cum omni reverentia et humilitate. Amorem, quia fecit nos, et benefecit nobis: subiectionem, quia super nos est, et hoc praecipit nobis.

div. 16. n. 4. — PL 183, 1116.

ZELUM TUUM inflammet charitas, informet scientia, firmet constantia. Sit fervidus, sit circumspectus, sit invictus. Nec teporem habeat, nec careat discretione, nec timidus sit.

C. 20. n. 4. — PL 183, 1327.

CAUSA DILIGENDI DEUM, Deus est; modus, sine modo diligere. Estne hoc satis? Fortassis utique, sed sapienti.

dil. c. 1. n. 1. — PL 182, 584.

OB DUPLICEM causam Deum dixerim propter seipsum diligendum: sive quia nihil iustius, sive quia nil fructuosius diligi potest.

dil. c. 1. n. 1. — PL 182, 584.

MULTUM QUIPPE meruit de nobis, qui et immeritis dedit seipsum nobis.

dil. c. 1. n. 1. — PL 182, 584.

SZERETNÜNK KELL és alárendelni magunkat Neki minden tisztelettel és alázattal. Szeretettel tartozunk Neki, mert teremtettsé és jó-téteményeivel elhalmozott; alá kell rendelni magunkat Neki, mert fölöttünk áll és ez a parancsa hozzánk.

A SZERETET gyujtsa lánggá, a bölcsesség világosítsa, az állhatatosság acélozza meg buzgóságodat. Legyen lángoló, legyen körültekintő, legyen legyőzhetetlen. Ne lankadjon, ne legyen oktalan, ne legyen félenk.

ISTEN SZERETÉSÉRE az ok maga az Isten; az Isten iránti szeretetnek az a mértéke, hogy nincs mértéke. Nem elég ennyit mondani? Azt hiszem, igen; legalábbis ha okos embernek mondjuk.

ISTENT KETTŐS okból is szeretnünk kell önmagáért: sem igazabbat, sem termékenyítőbbet e világon rajta kívül nem szerethetünk.

MÉRTÉK NÉLKÜL való szeretetet érdemelt Ő tőlünk, ki nekünk minden érdemünk nélkül adta önmagát.

Gradus amoris.

IN PRIMIS diligit seipsum homo propter se; caro quippe est, et nil sapere valet praeter se.

dil. c. 15. n. 39. — PL 182, 601.

CUMQUE SE VIDET per se non posse subsistere, Deum quasi sibi necessarium incipit per fidem inquirere, et diligere. Diligit itaque in secundo gradu Deum, sed propter se, non propter ipsum.

dil. c. 15. n. 39. — PL 182, 601.

AT VERO cum ipsum coeperit occasione propriae necessitatis colere et frequentare, cogitando, legendo, orando, obediendo, quadam huiusmodi familiaritate paulatim sensimque Deus innotescit, consequenter et dulcescit: et sic gustato quam suavis est Dominus, transit ad tertium gradum, ut diligat Deum, non iam propter se, sed propter ipsum.

dil. c. 15. n. 39. — PL 182, 601.

SANE IN HOC gradu diu statur: et nescio si a quoquam hominum quartus in hac vita perfecte apprehenditur, ut se scilicet diligat homo tantum propter Deum.

dil. c. 15. n. 39. — PL 182, 601.

Isten iránti szeretetem fejlődése.

ELŐSZÖR AZ EMBER önmagát önmagáért szereti; mert test és vágya nem képes a testen túlhaladni.

MIKOR AZONBAN látja, hogy önmagában fenn nem állhat, hitével keresi és szereti az Istent, mint számára feltétlen szükségeset. A második fokon tehát Istent nem önmagáért, hanem érdekből szereti.

MIKOR PEDIG az ember látva saját nyomorúságát mintegy kénytelen gyakran ellátogatni az Istenhez és Őt, Róla gondolkodván, Vele kapcsolatos írásokat olvasván, Hozzá imádkozván, Neki engedelmeskedvén tisztelni kezdi, lassan észreveszi jóságát, megízleli és belátja, mily édes az Úr. Így jut el a szeretet harmadik fokához, mikor is Istent már nem önértékből, hanem sajátmagáért szereti.

EZEN A FOKON sokáig áll az ember és nem is tudom, hogy valaki itt a földön tökéletesen elérheti-e a szeretet negyedik fokát, hogy 1. i. sajátmagát is egyes-egyedül Istenért szeresse.

○ AMOR sanctus et castus! O dulcis et suavis affectio! O pura et defaecata intentio voluntatis! eo certe defaecatior et purior, quo in ea de proprio nil iam admistum relinquitur: eo suavior et dulcior, quo totum divinum est quod sentitur. Sic affici, deificari est.

dil. c. 10. n. 28. — PL 182, 596.

DEUS MEUS, adiutor meus, diligam te pro dono tuo, et modo meo, minus quidem iusto, sed plane non minus posse meo: qui etsi quantum debeo non possum, non possum tamen ultra quam possum. Potero vero plus, cum plus donare dignaberis: nunquam tamen prout dignus haberis.

dil. c. 6. n. 16. — PL 182, 591.

Homo pacatus.

○ BONA MATER charitas, quæ sive foveat infirmos, sive exerceat provectos, sive arguat inquietos; diversis diversa exhibens, sicut filios diligat universos.

e. 2. n. 1. — PL 182, 8.

MENS SIQUIDEM quam semel affecerit charitas, sui iuris esse non sinitur. Metuit quod nescit, sollicitatur plus quam voluerit, et unde

Ó SZENT SZERETETI Ó tiszta szereteti Ó
édes, boldog érzés! Ó a szív tiszta, salak-
tól mentes indulat! Nincs benne már semmi
emberi, s azért olyan édes, kedves, mert
egészen isteni. Így szeretni annyit jelent,
mint áttistenülni.

ISTENEM, én segítlém, szeretlek jószágodért,
ahogy csak tudlak; tudom, hogy e szeretetem
nem elegendő, de nem is kevesebb, mint
amennyire képes vagyok; nem tudlak annyira
szeretni, mint amennyire kellene, erőmön
felül azonban képtelen vagyok. Mindenesetre
jobban tudlak szeretni, ha te is segítesz: de
sohasem tudlak úgy szeretni, hogy az méltó
legyen Hozzád.

**Felebaráti szeretet —
békességszeretet.**

A SZERETET igazi édesanya, mely melengeti
a gyengélkedőket, munkára serkenti az előre-
haladottakat, megfélemezi a nyugtalanokat;
kinek-kinek azt nyújtja, amire szüksége van,
mindenkit mint édesgyermekét szeret.

AKINEK A LEKÉT birtokába vette a szeretet,
szinte valami módon megszűnik önálló lenni.
Fél olyantól is, amiről nem tud, felizgatja

noluerit, compatitur nolens, miseretur invita.
e. 74. — PL 182, 76.

EST AMOR PIUS, quo parentes diligimus; est amor iucundus, quo socios diligimus; est et erga omnes homines amor iustus; erga inimicos amor violentus; erga Deum sanctus sive devotus.

div. 10. n. 2. — PL 183, 1106.

VAE MIHI, si aut ego plus ab illo quam merui, aut ille a me minus quam dignus sit diligatur.

e. 85. n. 3. — PL 182, 88.

QUIA TENTATIO est vita hominis super terram, merito in terra homini, non gloria, sed pax est quaerenda: pax cum Deo, pax cum proximo, pax in seipso.

OO. SS. 5. n. 8. — PL 183, 1041.

SICUT ENIM in pace factus est locus Domini; sic in discordia locum diabolo fieri manifestum est.

Ded. 3. n. 3. — PL 183, 1075.

PACEM QUOQUE non solum fratribus exhibendam dicimus in via ista; sed cum his qui

magát jobban, mint akarná és akkor is, mikor nem akarja, szinte akarata ellenére együtt szenved felebarátjával és önkénytelenül is megindul a szíve iránta.

GYERMEKI a szeretet, mellyel szülőinket szeretjük; kedves a szeretet, mellyel társainkkal szemben viseltetünk; igazságos a szeretetünk, mely mindenkit magába foglal; ellenségeinkkel szemben erős szeretetre van szükség; szent és hódolatteljes a szeretet, mely Isten felé fordul.

BAJ NEKEM, ha jobban szeret valaki, mint megérdemlem; vagy kevésbbé szeretek valakit, mint amennyire méltó.

MIVEL AZ EMBER élete harc és küzdelem a földön, nem szabad a dicsőség után történnie, hanem a békességet kell keresnie: a békét Istennel, felebarátaival és önnönmagával.

MIKÉNT AZ ÚR sátorát csak békességes helyen veri fel, éppúgy a civódás szemmeláthatólag a sátán otthona.

AZONBAN NEMCSAK a testvérekkel szemben kell békességeseknek lennünk, hanem azok-

oderunt pacem, esse pacificum, portare omnes, et a nemine velle portari.

div. 16. n. 5. — PL 183, 1116.

QUAMDIU ENIM sumus in hoc vase testeo et fragilitate complexionis humanae, non possumus inveniri scandalorum prorsus immunes. Si igitur recordatus fueris, quod frater tuus habet aliquid adversum te, sis humilis ad veniam petendam: si tu habes adversus illum, sis facilis ad dandam; et omnia membra erunt in pace.

div. 19. n. 6. — PL 183, 1124.

PACEM OMNES diligunt, pauci merentur.

e. 358. — PL 182, 323.

EST HOMO PACATUS, qui bona pro bonis reddens, quantum in se est, nemini vult nocere. Est alius patiens, qui non reddens mala pro malis, etiam potens est sustinere nocentem. Est et pacificus, qui bona pro malis reddens, in promptu habet et prodesse nocenti.

conv. c. 18. n. 31. — PL 182, 491.

PRIMUS, quantum in ipso est, pacem habet; secundus pacem tenet, tertius pacem facit.

conv. c. 18. n. 31. — PL 182, 491.

kál szemben is, akik gyűlölik a békét (Zsolt. 119, 7.), mindenki terhén segítenünk kell, de ugyanakkor nem szabad senkinek sem terhére lennünk.

AMEDDIG AZ ÉLET e cserépedényhez hasonlítható törekeny testhez köt, természetes, hogy előadódnak nézeteltérések egymás között. Ha tehát eszedbe jut, hogy egyik társad neheztel valamiért, legyen benned alázat és kérj bocsánatot; ha viszont téged bánt valami, készséggel bocsáss meg; így az egymást megértés egyensúlya mindig adva lesz.

MINDEN EMBER szereli a békét, de kevés az érdemes rá.

A BÉKESSÉGES ember egyik típusa, aki jót jóval viszonz, s amennyire rajta áll, senkinek sem akar ártani. A másik nem viszonzja rosszal a rosszat, türelmes a neki ártókkal szemben is. A harmadik jóval fizet a rosszért, még ellenségének is javára akar lenni.

AZ ELSŐ TIPUS, amennyire rajta áll, békében marad; a második megőrzi a békét; a harmadik terjeszti azt.

SUNT ALIQUI sic donantes iniuriam, ut non ulciscantur, saepius tamen impropere. Sunt et alii, qui licet sileant, manet tamen alta mente reposita, et rancorem tenent in animo: quarum utique neutra plena indulgentia est.

Dom. VI. p. Pent. 3. n. 4. — PL 183, 942.

QUOTIES PECCANTEM videris fratrem, continuo procedere debet compassionis affectus.

Res. 2. n. 4. — PL 183, 900.

TEMETIPSUM attende, ut alii noveris compati, ut arguas in spiritu lenitatis. Teipsum considera, ne et tu tenteris.

Res. 2. n. 4. — PL 183, 900.

HIC COMPASSIONIS affectus multis quidem prodest, quia animus liberalis contristare, quem pro se viderit anxium, erubescit.

Res. 2. n. 4. — PL 183, 900.

SI SAPIS, concham te exhibebis, et non canalem. Hic siquidem pene simul et recipit, et refundit; illa vero donec impleatur, expectat; et sic quod superabundat, sine suo damno communicat.

C. 18. n. 3. — PL 183, 1321.

NEMELYEK az elszenvedett sérelmeket úgy bocsátják meg, hogy nem állnak ugyan bosszút, de a sértést újból és újból szemükre hányják. Mások hallgatnak ugyan, de a tövis mélyen a szívükben gyökerezik és lélekben haragot táplálnak. A megbocsátás természetesen mindkét esetben tökéletlen.

AHÁNYSZOR csak látod, hogy valamely társad vétkezik, azonnal ébredjen lelkedben részvét iránta.

TÖREKEDJ ARRA, hogy megtanulj részvéttel viseltetni embertársaid iránt és őket szelíden a helyes útra térítsd. Ugyelj azonban magadra is, nehogy azután te is kísértésbe essél.

A SZERETŐ RÉSZVÉT soknak hasznára van, mert egy nemes lélek szégyenlené, hogy megszomorítsa azt, kiről azt látja, hogy szívén viseli sorsát.

MÉGIS OKOS és helyes eljárás az, ha a víztartó és nem a csatorna szerepét utánzod. A csatorna ugyanis, amit befogad, azt mindjárt tovább is adja; a víztartó megvárja, míg betelik és ha már kicsordul belőle a víz, csak akkor bocsátja ki magából.

Vera amicitia.

○ DOMINE, qui illuminas lucernam meam, qua iam video et horreo tenebras meas; Deus meus, illumina ipsas quoque tenebras meas, ut videam et gaudeam ordinatam in me charitatem, sciens et diligens quae diligenda sunt; et quantum, et ad quid diligenda sunt; me quoque nolens diligi nisi in te, et quantum diligendus sum.

e. 85. n. 3. — PL 182, 88.

NEC VIDEO qua ratione vivere dicendus est, qui non eos diligit inter quos vivit.

div. 10. n. 2. — PL 183, 1106.

TUNC DEMUM verae erunt amicitiae, si veritatis fuerint foederatae consortio.

e. 78. n. 13. — PL 182, 82.

ILLA SIQUIDEM vera et sincera est charitas, et omnino de corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta iudicanda procedere, qua proximi bonum aequè ut nostrum diligimus. Nam qui magis, aut certe solum diligit suum, convincitur non caste diligere bonum, quod utique propter se diligit, non propter ipsum.

e. 11. n. 3. — PL 182, 29.

Igazi barátság.

URAM, ki megvilágosítod szövétnekemet, s így már látok és visszaborzadok a sötétség homályától, én Istenem, világosítsd meg a bennem lévő sötét zugokat is, hogy örven-dezve láthassam magamban a helyesen ren-dezett szeretetet; tudjam azt szeretni, amit valóban szeretnem kell; úgy szeretni, amint szeretnem kell, hogy engem se szeressenek másként, hacsak nem Benned és csak ameny-nyiben szeretetreméltó vagyok.

NEM TUDOM belátni, hogyan lehet azt mon-dani valakiről, hogy él, mikor nem szereti azokat, kik környezetében vannak.

IGAZI BARÁTSÁG csak akkor állhat fenn, ha a szeretetszövetség igazságon alapszik.

AKKOR IGAZ, őszinte a szeretet, valóban tiszta szívből, nyugodt lelkiismeretből és nem képmutatásból fakadó, mikor barátunk java éppoly fontos számunkra, mint a sajátmagun-ké. Aki ugyanis inkább vagy kizárólag csak a sajátját szereti, annak szeretete nem tiszta, mert érdekből és nem önzellenül szeret.

OMNEM sollicitudinem nostram illi debemus: id est, ut nascatur, ut crescat, ut servetur.

div. 121. — PL 183, 1235.

HABET VERA amicitia nonnunquam obiurgationem, adulationem nunquam.

e. 243. n. 5. — PL 182, 242.

VERUS AMOR seipso contentus est. Habet praemium, sed id quod amatur.

dil. c. 7. n. 17. — PL 182, 591.

VERUS AMOR praemium non requirit, sed meretur.

dil. c. 7. n. 17. — PL 182, 591.

CHARITAS nil sibi de suo retinere consuevit, non quod sibi utile est quaerit, sed quod multis.

e. 11. n. 4. — PL 182, 30.

AMARE IN DEO, charitatem habere est: studere vero propter Deum amari, charitati servire est.

e. 90. n. 1. — PL 182, 97.

CERTUS sum quia nec locorum distantia, nec corporum vel mors vel absentia disiungere poterit quos unus spiritus vegetat, una charitas ligat.

e. 65. n. 2. — PL 182, 66.

MINDEN gondoskodásunkkal arra kell törekednünk, hogy a szeretet csírája növekedjék bennünk és megmaradjon.

AZ IGAZI barátság néha fedd, pirongat, hízelgést azonban nem ismer.

AZ IGAZI szeretet önmagával megelégedett. Jutalma az, akit szeret.

AZ IGAZI szeretet nem törekszik a jutalomra, kiérdemli azt.

A SZERETET nem tart vissza magának semmit, nem azt keresi, amivel csak sajátmagának, hanem amivel sokak hasznára tud lenni.

AKI ISTENBEN szeret, annak igaz a szeretete; aki pedig arra törekszik, hogy Istenért szerssé, az a szeretet szolgálója.

BIZTOS VAGYOK abban, hogy sem térbeli távolság, sem halál avagy távollét szét nem választhatja azokat, kiket egy lélek éltet, egy szeretet fűz össze.

Amor paupertatis.

FRUSTRA ad celsitudinem nititur gloriae, qui prius non claruit virtute. Quae enim sine virtute est gloria, profecto indebita venit. Virtus, gradus ad gloriam; virtus, mater gloriae est.

nat. S. Vict. 1. n. 1. — PL 183, 963.

ILLE, CUM ESSET dives, propter nos pauper factus est. Descendit ab inenarrabilibus coeli divitiis, et veniens in mundum, nec istas qualescunque divitias habere voluit, sed in tanta paupertate venit, ut natus continuo poneretur in praesepio.

Res. 3. n. 1. — PL 183, 903.

OMNIUM aeterna in coelis affluentia suppetebat, sed paupertas non inveniebatur in eis. Porro in terris abundabat et superabundabat haec species, et nesciebat homo pretium eius. Hanc itaque Dei Filius concupiscens descendit, ut eam eligat sibi, et nobis quoque sua aestimatione faciat pretiosam.

vig. Nat. 1. n. 5. — PL 183, 757.

VERE MAGNA abusio, et magna nimis, ut dives esse velit vermiculus vilis, propter quem Deus maiestatis et Dominus sabaoth voluit pauper fieri.

Res. 3. n. 1. — PL 183, 903.

Erényes élet: szegénység szeretete.

HIABA TÖREKSZIK valaki a dicsőség magaslatára, ha nem tündöklük az erényesség benne. Az a dicsőség, mely nem az erény jutalma, meg nem érdemelt dicsőség. Az erény ugyanis lépcsőfok a dicsőség elnyerésére, a dicsőség szülőanyja.

○ **AKI** GAZDAG volt, érettünk szegény lett. Leszállt a menny kimondhatatlan gazdagságából, a világra jött és nem vágyódott semmitérő kincsei után, oly nagy szegénységet vállalt magára, hogy mindjárt születése után egy kis jászol lett nyugvóhelye.

FENN AZ ÉGBEN öröktől fogva mindent bőségben megtalálhatott, egyedül a szegénységet nem. Ezzel szemben a föld tékozló módon telehintve vele, az ember azonban nem ismerte az értékét. És íme csak: az Isten Fia megkívánja szépségét, leszáll érte a magas égből, hogy így e megbecsülésével a mi szemünkben is értékessé tegye.

VALÓBAN micsoda végtelen visszásság tehát, hogy a nyomorult féreg gazdag akar lenni, akiért a felséges Isten, a seregek Ura szegény akart lenni.

VAE VOBIS, divites, qui habetis consolationem vestram, ut iam non mereamini habere coelestem!

Nat. D. 3. n. 5. — PL 183, 783.

NAM IN MORTE non magnum, non parvum aliquid de bonis huius mundi tecum delaturus es: in iudicio nec fallere, nec resistere possibile erit: in gehenna nulla penitus consolatio.

div. 12. n. 4. — PL 183, 1110.

HOMINES bonae voluntatis, qui Christiana voluntate divitias paupertate commutaverunt, vel etiam non habitas tamquam habitas contempserunt, relinquentes omnia propter ipsum, sicut et ipse reliquit omnia propter ipsos, sequuntur eum quocunque ierit.

fer. IV. Hebd. S. n. 12. — PL 183, 889.

AMOR paupertatis reges constituit.

e. 103. n. 1. — PL 182, 107.

QUID MIRABILIOUS, aut quod martyrium gravius est, quam inter epulas esurire, inter vestes multas et pretiosas algere, paupertate premi inter divitias, quas offert mundus, quas ostentat malignus, quas desiderat noster ipse appetitus? An non merito coronatur, qui sic certaverit, mundum abiiciens promittentem, irridens inimicum tentantem, et de semetipso

JAJ NEKTEK gazdagok, ti már megkaptátok vigasztalástokat (Lk. 6, 24.), a mennyei jutalmat már nem érdemlitek!

A VILÁG javai közül se nagyot, se kicsinyt nem vihetsz magaddal a halálba; az ítélet nem tűr félrevezetést, ellenállást, a kárhozat nem nyújt többé vigasztalást.

JÓAKARATÚ emberek, kik keresztény érzületük ösztönzésére a gazdagságot szegénységgel cserélik el, vagypedig kiknek egyáltalában nincs vagyonuk, azonban éppúgy megvetik, mintha lenne, kik Krisztusért mindenről lemondanak, amiképen ő is mindent elhagyott értük és követik őt, akárhová megy.

A SZEGÉNYSÉG szeretete királyokká tesz bennünket.

VAN-E CSODÁLATOSABB és keservesebb vértanúság, mint mikor koplal az ember, mikor mások lakomáznak; fázik és vacog, mikor drága prémes ruhákban járhatna; nyomorog a gazdagság közepette, amit a világ kínál, a gonosz szellem csábítólag fitogtat, amire az érzéki természet is annyira vágyódik? Hát nem érdemelné meg a győzelem koszo-

triumphans, et crucifigens concupiscentiam prurientem?

OO. SS. 1. n. 15. — PL 183, 1030.

PAUPERTAS, dum putatur misera, aliena caret invidia: et quia est voluntaria, nemini quidquam invidet.

div. 48. — PL 183, 1183.

SUNT QUI pauperes esse volunt, eo tamen pacto, ut nihil eis desit, et sic diligunt paupertatem, ut nullam inopiam patiantur.

Adv. 4. n. 5. — PL 183, 727.

Castitas.

QUID AMABILIUS verecundo adolescente? Quam pulchra haec, et quam splendida gemma morum in vita et vultu adolescentis!

C. 86. n. 1. — PL 183, 1567.

PRIMUS CONTINENTIAE nostrae hostis caro est, adversus spiritum concupiscens. Quam domesticus hostis! quam periculosa lucta! quam intestinum bellum! Hostem hunc crudelissimum nec fugere possumus, o anima mea, nec fugare; circumferre illum necesse est, quoniam alligatus est nobis: nam, quod periculosius est et miserabilius, hostem nostrum ipsi cogimur sustentare, perimere eum non

rúját, aki így harcol, aki az Igérgető világot így megveti, kineveti a kísértő ellenséget és önmaga fölött diadalmaskodik, mikor a bűnre csábító érzékiséget keresztre feszíti?

A SZEGÉNYSÉGNEK, melyet az emberek többsége szerencsétlenségnek tart, nincsenek írgyei és mivel önkéntes, ugyancsak nem írgyel senkitől semmit.

VANNAK, akik szegények akarnak lenni, de úgy, hogy semmi se hiányozzék nekik; szeretik a szegénységet, de csak akkor, ha semmi hiányt nem szenvednek.

Erényes élet: tisztaság.

VAN-E VALAMI kedvesebb jelenség e földön, mint egy szemérmes ifjú? Mily szép ez az erény, mily ragyogó gyöngy, mely az ifjú arcát és szívét oly bájossá teszi!

TISZTASÁGUNK első ellensége a test, mely a lélek ellen harcol. (Gal. 5, 17.) Milyen közel is van ez az ellenség hozzánk! Milyen veszedelmes is ez a küzdelem, a lélek valóságos háborúja! Ó, én lelkem! E kegyetlen ellenség elől nem menekülhetünk, s el sem űzhetjük magunktól. Kénytelenek vagyunk magunkkal körülhordozni, mert hiszen hozzánk van bilincselve. S ami még veszedelmesebb

licet. Vide ergo quam sollicite te custodire
necesse sit ab ea, quae dormit in sinu tuo.

Dom. VI. p. Pent. 3. n. 5. — PL 183, 942.

VERUMTAMEN non est hic solus adversarius
mihi; alium adhuc habeo, qui circumcinxit et
obsedit me undique: et si ignoratis, hostis
ille est praesens saeculum nequam. Concludit
inimicus vias meas, et per quinque portas,
quinque videlicet corporis sensus iaculis
suis vulnerat me.

Dom. VI. p. Pent. 3. n. 5. — PL 183, 942.

OMNINO in Domino facimus hanc virtutem,
et ipse ad nihilum deducit tribulantes nos.
Ipse est qui non modo carnem nostram cum
concupiscentiis suis, sed et praesens saeculum
nequam cum curiositatibus et vanitatibus
suis, etiam et ipsum cum tentationibus suis
conterit Satanam sub pedibus nostris.

Dom. VI. p. Pent. 3. n. 5. — PL 183, 943.

CASTITAS sine charitate, lampas est sine
oleo. Subtrahe oleum, lampas non lucet. Tolle
charitatem, castitas non placet.

mor. c. 3. n. 9. — PL 182, 465.

VIRGINITAS sine humilitate habet fortasse
gloriam, sed non apud Deum.

div. 46. — PL 183, 1182.

és szájalomramáltóbb, kénytelenek vagyunk ezt az ellenségünket magunk eltartani, megölnünk nem szabad. Látod tehát, mekkora gondossággal kell védened magadat ettől az ellenségtől, mely a saját kebleden szunnyad.

A TEST AZONBAN nem az egyedüli ellenségem. Van még egy másik is, mely minden oldalról megszáll és körülvesz. Ha nem ismernétek, hogy melyik ez az ellenség, megnevezem: ez az ellenség a jelen romlott világ. Elzárta minden utamat, s őt kapun, testem öt érzékszervén át sebesít meg engem.

EGYEDÜL AZ ISTENTŐL nyerhetünk ehhez erőt, csak ő képes ellenségünket letiporni. (Zsolt. 59, 14.) Ő az, ki nemcsak a testünket kívánságaival együtt, hanem e jelen romlott világot is minden újdonságvágyával, hiúságával, sőt magát a sátánt is minden kísértésével széttiporja a lábaink alatt.

TISZTASÁG azonban szeretet nélkül csak annyit ér, mint mikor a lámpából az olaj hiányzik. Vedd el az olajat, a lámpa nem világít. Távolítsd el a szeretetet, s többé a tisztaság sem vonz.

LEHET, hogy a szüzesség alázatosság nélkül is dicső dolog, de nem az Isten szemében.

QUID CASTITATE decorius, quae mundum de immundo conceptum semine, de hoste domesticum, angelum denique de homine facit.

mor. c. 3. n. 8. — PL 182, 464.

SOLA EST CASTITAS, quae in hoc mortalitatis et loco, et tempore statum quemdam immortalis gloriae repraesentat.

mor. c. 3. n. 8. — PL 182, 465.

Disce, homo, obedire...

DISCE, HOMO, OBEDIRE; disce, terra subdi; disce, pulvis, obtemperare.

Miss. 1. n. 8. — PL 183, 735.

NON ATTENDIT quale sit quod praecipitur, hoc solo contentus quia praecipitur. Et haec est obedientia sine mora.

e. 7. n. 12. — PL 182, 22.

QUAM PAUCI inveniuntur in hac perfectae obedientiae forma, qui suam ita abiecerint voluntatem, ut ne ipsum quidem cor proprium habeant, ut non quid ipsi, sed quid Dominus velit, omni hora requirant.

conv. S. Pauli 1. n. 6. — PL 183, 957.

PERFECTA obedientia legem nescit, terminis non arctatur.

praec. c. 6. n. 12. — PL 182, 505.

VAN-E ÉKESEBB a tisztaság erényénél, mely a bűnben fogant teremtményt tisztává avatja, az ellenségből barátot, az emberből angyalt teremt?

EGYEDUL a tisztaság erénye az, mely e halandó életben valami módon a halhatatlanságra és az örök boldogságra emlékeztet.

Erényes élet: engedelmesség.

EMBER, TANULJ meg engedelmeskedni, föld pora, vesd alá akaratodat, alázd meg magad!

AZ IGAZÁN engedelmes nem azzal törődik, mit parancsolnak neki, számára elegendő az az egy csupán, hogy parancsot kapott. Ez a késedelemnélküli engedelmeskedés!

MILYEN KEVÉS embert találunk is itt a földön, aki így engedelmeskedik; aki önakarát oly fokban tagadja meg, hogy szinte már a saját lelkét sem tekinti tulajdonának, aki sohase azzal törődik, hogy ő mit szeretne, hanem hogy mi az Úr akarat.

A TÖKÉLETES engedelmesség nem nézi (csak) a törvényt, nem ragaszkodik szűk határokhoz.

BONUS quidem obedientiae gradus est, si iuxta magistri nostri sententiam, propter metum gehennae (S. Ben.), melior tamen cum ex Dei amore obeditur. Illa quippe obedientia necessitatis est, ista charitatis.

praec. c. 7. n. 16. — PL 182, 506.

QUOD SI quis obediat quidem, sed simulatorie et ad oculum, murmuret autem in abscondito: falsus est nummus eius.

Andr. 2. n. 1. — PL 183, 1063.

PORRO QUISQUIS vel aperte, vel occulte satagit, ut quod habet in voluntate, hoc ei spiritualis pater iniungat; ipse se seducit, si forte sibi quasi de obedientia blandiatur. Neque enim in ea re ipse praelato, sed magis ei praelatus obedit.

div. 35. n. 4. — PL 183, 1157.

NON EST obedientia eorum plena, non in omnibus parati sunt obsequi, non per omnia proposuerunt sequi eum, qui discernunt et diiudicant eligentes in quibus obediant imperanti, imo in quibus praeceptorem suum ipsorum obedire necesse sit voluntati.

conv. S. Pauli 1. n. 6. — PL 183, 957.

HELYES az engedelmesség, ha tanítómesterünk szavai szerint az örök kárhozattól való félelemből (Szent Benedek), sokkal érdemszerzőbb azonban, ha Isten iránti szeretetből engedelmeskedünk. Az előbbi esetben csak a kényszerűség, itt azonban a szeretet engedelmeskedik.

HA VALAKI engedelmeskedik ugyan, de engedelmissége képmutató, szolgálékú, s titokban zúgolódik, engedelmisségének értéke annyi, mint a hamisveretű pénzé.

HA VALAKI akár nyíltan, akár titokban azon fáradozik, hogy lelkiatyja azt bírzza rá, ami neki is szíve szerint való lenne, önmagát csapja be, ha elhiteti magával, hogy engedelmeskedik. Tulajdonképen ebben az esetben nem ő engedelmeskedik feljebbvalójának, hanem inkább a feljebbvalója engedelmeskedik neki.

NEM TÖKÉLETES azok engedelmissége, nem hajlandók mindenben engedelmeskedni, mindenben követni az Urat, kik különbségeket tesznek, válogatnak: miben is hajlandók teljesíteni a parancsot, vagy inkább miben is engedelmeskedjék mesterük az ő akaratuknak.

ILLUM AUTEM optimum dixerim obedientiae gradum, cum eo animo iniunctum opus recipitur, quo et praecipitur.

praec. c. 7. n. 16. — PL 182, 506.

SOLA EST charitas, quae obedientiam gratam facit et acceptabilem Deo.

Andr. 2. n. 2. — PL 183, 1064.

Humilitas.

HUMILITAS est virtus, qua homo verissima sui agnitione sibi ipsi vilescit.

grad. c. 1. n. 2. — PL 182, 560.

TOTIUS humilitatis summa in eo videtur consistere, si voluntas nostra divinae, ut dignum est, subiecta sit voluntati.

div. 26. n. 2. — PL 183, 1137.

SCIO QUIDEM creaturam omnem, velit, nolit, subiectam esse Creatori; sed a creatura rationali voluntaria subiectio quaeritur, ut voluntarie sacrificet Domino, et confiteatur nomini eius: non quia terribile et sanctum, non quia omnipotens, sed quia bonum est.

div. 26. n. 2. — PL 183, 1138.

LEGTÖKÉLETESEBB az engedelmesség akkor, ha olyan lelkülettel fogadjuk a parancsot, amilyen lelkülettel parancsolják.

EGYEDUL a szeretet által lesz az engedelmesség kedves és tetszetős Isten szemében.

Erényes élet: alázatosság.

AZ ALÁZATOSSÁG az az erény, melynek segítségével a lélek, miután a legőszintébben megismerte önmagát, azonnal kisebb lesz sajátmaga előtt.

AZ ALÁZATOSSÁG lényege, hogy akaratunkat — amint illik — Isten akaratának alárendeljük.

TUDOM, HOGY MINDEN teremtmény, akár akarja, akár nem, a Teremtő akaratának van alárendelve. Értelmes teremtményétől azonban Isten szabadakaratból eredő meghajlást kíván, hogy önként áldozzon az Úrnak és dicsőítse az Ő nevét (Zsolt. 53, 8.): nem azért, mert rettegett, félelmes Fenség, nem is azért, mert végtelenül Szent (Zsolt. 110, 9.), Mindenható és így tovább, hanem mert maga a Jóság. (Zsolt. 53, 8.)

PRUDENS humilitas humilisque prudentia fuit, quod nequaquam credens ad salutem te posse sufficere tibi, alieno potius arbitrio deinceps vivere proposuisti.

e. 87. n. 7. — PL 182, 92.

SIQUIDEM humiliatio via est ad humilitatem, sicut patientia ad pacem, sicut lectio ad scientiam. Si virtutem appetis humilitatis, viam non refugas humiliationis. Nam si non pateris humiliari, non poteris ad humilitatem provehi.

e. 87. n. 11. — PL 182, 93.

QUANTI humiliantur, qui humiles non sunt? Alii cum rancore humiliantur, alii patienter, alii et libenter. Primi rei sunt, sequentes innoxii, ultimi iusti.

C. 34. n. 3. — PL 183, 1394.

NON HUMILIATIS, sed humilibus Deus dat gratiam. Est autem humilis, qui humiliationem convertit in humilitatem.

C. 34. n. 3. — PL 183, 1394.

NON EST PERICULUM, quantumcunque te humilies, quantumcunque reputes minorem quam sis, hoc est, quam te veritas habeat. Est autem grande malum, horrendumque periculum, si vel modice plus vero te extollas,

AZ ALÁZATOSSÁG sokszoros bölcsesége, hogy miután nem bízol abban, hogy saját erőd elegendő az üdvösségre, más akaratának veted alá életedet.

AZ ALÁZATOSSÁGHOZ éppúgy a megaláztatás vezet, mint a békéhez a béketűrés, a tudáshoz az olvasás. Ha el akarod nyerni az alázatosság erényét, ne menekülj a megaláztatás elől. Mert ha nem tűröd a megaláztatást, nem jutsz el az alázatosságig.

MILYEN sok embert is ér megalázódás és mégsem alázatosak? Vannak, akik zúgolódva fogadják a megalázást, mások türelmesen, ismét mások egyenesen szívesen. Az első típus vétkezik, a másik ment a büntől, a harmadik igaz lelkiületű.

ISTEN nem a megalázott, hanem az alázatos embereknek adja kegyelmét. (I Pét. 5, 5.) Alázatos pedig az, ki a megalázódást az alázatosság erényére váltja.

EGYALTALABAN nem árt, bármennyire is megalázod magadat, bármennyire is kevesebbre becsülöd magad annál, mint ami vagy, aminek az isteni igazság mutat. Súlyos baj azonban és szörnyű veszélyt rejt magában, ha

si vel uni videlicet in tua cogitatione te praeferas quem forte parem tibi veritas iudicat, aut etiam superiorem.

C. 37. n. 7. — PL 183, 1403.

QUEMADMODUM enim si per ostium trans-eas, cuius superliminare, ut ad intelligentiam loquar, nimium bassum sit, non nocet quantumcunque te inclinaveris; nocet autem, si vel transversi digiti spatio plus quam ostii patitur mensura, erexeris, ita ut impingas et capite quassato collidaris; sic in anima non est plane timenda quantalibet humiliatio, horrenda autem nimiumque pavenda vel minima temere praesumpta erectio.

C. 37. n. 7. — PL 183, 1403.

BONUS LUDUS, quo efficimur opprobrium abundantibus, et despectio superbis. Nam revera quid aliud saecularibus, quam ludere videmur, cum, quod ipsi appetunt in hoc saeculo, nos per contrarium fugimus; et quod ipsi fugiunt, nos appetimus?

e. 87. n. 12. — PL 182, 93.

magadat csak egészen kicsinnyel is valódi értéked fölé emeled, ha gondolatban csak egyetlenegynek is elébe tolod magadat, kit az isteni igazság veled egyenlőnek vagy nálad kiválóbbnak ítél.

MIKÉNT, ha bemégy egy ajtón, melynek szemöldökfája — világosan beszélek, hogy megérts — túlságosan alacsony, egyáltalában nem árt, bármennyire is meghajolsz; felette veszedelmes azonban, ha csak egy ujj-szélességnyit is magasabban tartod magadat, mint az ajtónyílás engedi, belevágod fejedet és összetört koponyával esel össze; úgy a léleknek is csak hasznára lehet, bármilyen fokú megalázódás, veszedelmes és ijesztő azonban a meggondolatlan felfuvalkodottság, akármilyen kis fokban tölti is el a lelket.

AZ ALÁZATOSSÁG hasonlít a játékhoz, mely játék kedves Isten előtt, a gőgös, felfuvalkodott emberek részéről viszont gyalázat és megvetés az osztályrésze. A külső után ítélők szemében valóban úgy tűnhetik, hogy játszik az ember, mikor menekül mindazok elől, melyek eléréseért egymást tapossák a többiek és vágya, törekvése olyan irányba állítja, melytől futva menekülnek az átlag-emberek.

APPETERE de humilitate laudem, humilitatis est non virtus, sed subversio. Verus humilis vilis vult reputari, non humilis praedicari.

C. 16. n. 10. — PL 183, 1315.

Tu primus tibi, tu ultimus.

NOVERIS LICET omnia mysteria, noveris lata terrae, alta coeli, profunda maris; si te nescieris, eris similis aedificanti sine fundamento, ruinam, non structuram faciens.

cons. 1. II. c. 3. n. 6. — PL 182, 417.

TU PRIMUS TIBI, tu ultimus. Sume exemplum de summo omnium Patre. Verbum suum et emittente, et retinente. Verbum tuum, consideratio tua: quae si procedit, non recedat.

cons. 1. II. c. 3. n. 6. — PL 182, 418.

HAEC TUI consideratio in tria quaedam dividitur, si consideres quid, quis, et qualis sis. Quid in natura, quis in persona, qualis in moribus.

cons. 1. II. c. 4. n. 7. — PL 182, 418.

VIGILANTER discerne, qualis ex te, et qualis sis dono Dei; et non sit in spiritu tuo dolus.

cons. 1. II. c. 11. n. 26. — PL 182, 424.

HA VALAKI alázatosságáért dicséretre vágyik, ezzel tönkre is tette ennek az erénynek minden értékét. Az igazán alázatos azt kívánja, hogy kevésre becsüljék az emberek, nem pedig, hogy mint alázatosat dicsőítsék.

**Legbiztosabb út az alázatosságra:
az őszinte önismeret.**

HA MINDJÁRT feltáruznak is előtted az összes titkok, ha ismered is, ami a föld kerekégén, a magas égben és a tenger mélységeiben van, de önmagadat nem ismered, olyan vagy, mint aki alap nélkül épít; az eredmény csak romhalmaz, épület nem lehet.

TE VAGY tenmagadnak az első és az utolsó. Végy példát a mindenek Atyjáról, ki az Örök Igét magából kibocsátja, de vissza is tartja magánál. A te igéd a „consideratio”: tőled ered, de nem szabad tőled elválnia.

ÉNNEK AZ önvizsgálódásnak három kérdésre kell feleletet adni: mi, ki és milyen vagy? Mi a természeted, ki vagy személyedet illetően és milyenek az erkölcsaid.

ÉBEREN FONTOLD MEG, mi vagy önmagad erejéből és mi vagy Isten ajándékából; ne legyen e téren téves ítélet lelkedben.

AD SE HUMILIANDUM nihil anima invenire vivacius, seu accomodatius potest, quam si se in veritate invenerit: tantum non dissimulet, non sit in spiritu eius dolus, statuat se ante faciem suam, nec se a se avertere abducatur.

C. 36. n. 5. — PL 183, 1400.

NAM QUOMODO non vere humiliabitur in hac vera cognitione sui, cum se perceperit oneratam peccatis, mole huius mortalis corporis aggravatam, terrenis intricatam curis, carnalium desideriorum faece infectam, caecam, infirmam, implicitam multis erroribus, expositam mille periculis, mille timoribus trepidam, mille difficultatibus anxiam, mille suspicionibus obnoxiam, mille necessitatibus aerumnosam, proclivem ad vitia, invalidam ad virtutes?

C. 36. n. 5. — PL 183, 1400.

SI IGNORAS TE, non habebis timorem Dei in te, non humilitatem. An vero sine timore Dei et sine humilitate de salute praesumas, tu videris.

C. 36. n. 7. — PL 183, 1401.

TOLLE OCCASIONES, respue blandimenta, adulationibus claude aures, te interroga de te, quia tu te melius nosti quam alius.

e. 1. n. 9. — PL 182, 5.

HATÁSOSABB, alkalmasabb eszközt az önmegalázódásra nem találhat a lélek, mint az őszinte önismeretet, csak félre ne vezesse magát, ne legyen benne csalfaság. (Zsolt. 31, 2.) Állja ki saját vizsgálódó tekintetét és ettől a vizsgálódástól ne engedje magát eltéríttetni.

HOGYAN IS ne alázódnék meg a földig ennek az igaz önismeretnek világánál. Láthatja magát bűnei és halandó teste súlya alatt roskadozva, amint a földi gondok egészen kilendítik egyensúlyából, testi élvezetek beszenyeznek; láthatja magát vakon, púposan, betegen, tévedések tömegétől szinte megzavarodottan, kitéve ezer veszedelemnek, mikor is a bizonytalanság félelemmel tölti el a lelkét, súlyos nehézségek aggasztják, ezer gyanú és szorongatás kínját érzi; láthatja, mennyire könnyen hajlik a bűnre, s milyen nehézkes az érény útján.

HA NEM ISMERED önmagadat, nincs benned istenfélelem s alázatosság. Hogy viszont istenfélelem s alázatosság nélkül üdvözlész-e, te lásd.

NE HALLGASS a hízelgésre, zárd el füledet a dédelgető szavak elől, kerüld az ilyen alkalmakat, sajátmagadat kérdezd meg önmagad felől, hisz nálad senki sem ismerhet jobban téged.

TENETIS MEMORIA neminem absque sui cognitione salvari: de qua nimirum mater salutis humilitas oritur, et timor Domini, qui et ipse sicut initium sapientiae, ita est et salutis. Nemo, dico, absque illa cognitione salvatur, qui tamen aetatem habeat ac facultatem cognoscendi.

C. 37. n. 1. — PL 183, 1401.

ET QUEMADMODUM ex notitia tui venit in te timor Dei, atque ex Dei notitia Dei itidem amor; sic e contrario de ignorantia tui superbia, ac de Dei ignorantia desperatio.

C. 37. n. 6. — PL 183, 1403.

UT OB ALIENAM miseriam miserum cor habeas, oportet ut tuam prius agnoscas: ut proximi mentem in tua invenias, et ex te noveris, qualiter illi subvenias, exemplo scilicet Salvatoris nostri, qui pati voluit, ut compati sciret; miser fieri, ut misereri disceret.

grad. c. 3. n. 6. — PL 182, 362.

NAM SI FORTE in re aliqua maior tibi fratre aliquo gratia collata videtur; sed in multis, si bonus aemulator fueris, iudicare te poteris inferiorem. Quid enim si forte laborare aut ieiunare plus illo potes, et ille te patientia superat, praecedat humilitate, supereminet

JEGYEZZÉTEK MEG jól, önismeret nélkül senki sem üdvözülhet. Mert ez hozza létre az üdvösség szülőjét, az alázatosságot, de az Isten félelmét is, mely miként a bölcsesség kezdete, éppúgy az üdvösség kezdete is. Állítom, hogy e nélkül az ismeret nélkül senki sem üdvözülhet, feltéve, ha megvan a kora és képessége hozzá.

MIKÉNT az önismeret istenfélelmet ébreszt benned, Isten ismerete pedig Isten szeretetét: úgy ellenkezőleg önmagad nem-ismeréséből gőg származik, Isten nem-ismeréséből pedig kétségbeesés.

HOGY MÁSOK nyomorúsága iránt részvétellel légy, meg kell ismerned sajátmagad nyomorúságát: hogy így telebarátod helyzetét megértsd, tudj segítségére sietni, miként Megváltónk is szenvedni akart, hogy együtt tudjon szenvedni velünk, magára vállalta az emberi nem nyomorúságát, hogy könnyörülni tudjon rajtunk.

MEGLEHET, hogy bizonyos tekintetben nagyobb kegyelmet nyertél Istentől, mint valamelyik társad és mégis, ha tárgyilagosan, komolyan gondolkozol, sok szempontból kevesebbet-érőnek kell ítélned magadat. Mert vajjon olyan egetrengető nagy dolog az,

charitate? Esto magis sollicitus, ut scias quid desit tibi.

div. 36. n. 3. — PL 183, 1159.

Species humilitatis.

HUMILITAS duplex est: altera cognitionis, altera affectionis, quae hic dicitur cordis. Priore cognoscimus, quod nihil sumus; posteriore calcamus gloriam mundi.

Adv. 4. n. 4. — PL 183, 727.

NON MAGNUM est esse humilem in abiectio-
ne; magna prorsus et rara virtus, humilitas
honorata.

Miss. 4. n. 9. — PL 183, 753.

SICUT GRANDIS et gravis est superbia, prae-
ferre se aequali, aut aequare praelato, ita
magnae humilitatis est, inferiorem se ex-
hibere etiam ipsi inferiori.

Oct. Eph. n. 4. — PL 183, 804.

SOLA GRATIAM, quam praefert, meretur
laeta et absoluta humilitas.

C. 34. n. 3. — PL 183, 1394.

hogy véletlenül többet tudsz dolgozni, böjtölni, mint a másik, mikor ő türelemben legyőz, megelőz alázatosságban s messze elhagy szeretetben? Inkább arra gondold, hogy azt ismerhesd meg magadban, ami hiányzik belőled.

Az alázatosság faja.

AZ ALÁZATOSSÁG két főfaját ismerjük: a megismerés és az akarat alázatát, mely utóbbit másként a szív alázatosságának is nevezhetjük. Az első segítségével megismerjük, mennyire kevesetérők, semmik vagyunk; a másik arra segít, hogy lábbal tiporjuk a világ hiú dicsőségét.

ALACSONY SORBAN élők számára nemigen okoz nehézséget az alázatosság erénye; ritka azonban és nemigen gyakorolt erény azok életében, kik nagy tisztesség között élnek.

MIKÉNT SÜLYOS és komoly gőg jele, mikor valaki a vele egyenlők elébe tolja magát, vagy egyenrangúsítja magát olyannal, ki nyilván előbbrevaló, éppúgy nagy alázatosságra vall, mikor valaki alattvalóinál is alacsonyabrangúnak érzi magát.

CSAK A VIDÁM és szabad lélekből fakadó alázat kedves az Isten előtt.

NON QUI humiliatur, sed qui sponte se humiliat, exaltabitur; utique ob meritum voluntatis.

C. 34. n. 4. — PL 183, 1394.

SOLUS QUI vere humilis est, parcit animae suae: qui ne putetur, quod non est, semper quantum in se est, vult nesciri quod est.

e. 87. n. 11. — PL 182, 93.

HUMILITAS est contemptus propriae excellentiae. Contemptus opponitur appetitui. Duabus quoque superbiae speciebus, duae nihilominus humilitatis opponuntur: contra caecam, utquis de se noverit sentire humiliter; contra vanam, nec consentire aliter sentientibus.

mor. c. 5. n. 18. — PL 182, 468.

Ama nesciri.

GEMINA PARVITAS, humilitas et mansuetudo. Et illa interior, ista exterior parvitas.

conv. S. Pauli 2. n. 1. — PL 183, 958.

HUMILITATIS virtus maxima, maximeque necessaria est, ut honore praeveniamus invicem: nec modo priores, sed et ipsos iuniores sibi quisque praeponat.

Pur. 2. n. 3. — PL 183, 961.

NEM A MEGALÁZOTT, hanem aki önként alázza meg magát, nyer Istentől fölmagasztalást; az önként hozott áldozat érdeméért.

ÉGYEDUL az őszintén alázatos ember használ lelkének: ki, nehogy azt gondolják róla, ami nem felelne meg való értékének, inkább, amennyire csak rajta áll, még azt is eltakarja, amit valóban birtokol.

AZ ALÁZATOSSÁG az egyéni kiválóság megvetése. A megvetés a vágyódással áll szemben. A gőg két fajával ellentétben az alázatosság kettős típusa: a vak gőggel szemben megtanít arra, hogy nyitott szemmel tekintsünk önmagunkba, az ú. n. hiú gőggel szemben pedig erőt ad az embernek ahhoz, hogy ne adjon hitelt a róla másként gondolkodók ítéletének.

**Az alázatosság ikertestvére:
a szerénység.**

AZ ALÁZATOSSÁG és szerénység ikertestvérek a kicsinységben. Az egyik e lelkület belső, a másik külső megnyilvánulása.

AZ ALÁZATOSSÁGNAK igen magasfokú és igen szükséges erénye az, hogy megelőzzük egymást a tiszteletadásban: ne csak az idősebbeket tiszteljük, hanem a nálunk fiatalabakat is.

UTILE EST abscondere magis, quam ostentare, si quid habemus boni; sicut et mendicum eleemosynam petunt, non pretiosas vestes ostendunt, sed seminuda membra, aut ulcera, si habuerint, ut citius ad misericordiam videntis animus inclinetur.

Adv. 4. n. 2. — PL 183, 727.

○ SI SCIRES quam parum est quod habes, et hoc ipsum quam cito perdes, si non servaverit ille, qui dedit!

Qui 1. n. 1. — PL 183, 828.

AMA NESCIRI, laudet te os alienum, sileat tuum.

Nat. D. 3. n. 2. — PL 183, 728.

SICUT MATER praesumptionis elatio, sic mansuetudo vera nonnisi ex vera humilitate procedit.

Dom. i. o. Assumpt. n. 12. — PL 183, 1011.

EI LAUS adscribenda est, a quo accepistis et velle, et perficere quod merito laudaretur.

e. 23. n. 1. — PL 182, 39.

QUOTIES ERGO tentationi resistis, quoties vincis malignum, noli propriis tribuere viribus; noli in te, sed magis in Domino gloriari.

Oct. Pasch. 1. n. 2. — PL 183, 906.

SOKKAL HASZNOSABB, ha szerényen elrejtjük értékeinket, mintsem hogy kérkedjünk velük; miként a koldus is, nem értékes, drága ruháit mutogatja, hanem inkább félig meztelen tagjait, és ha vannak, sebeit tárja fel, hogy így könnyebben részvétre indítsa azt, aki látja.

Ó HA TUDNÁD, milyen semmiség az, amid van; s mily hamar elveszíténéd azt is, ha nem őrizné, aki adta.

ÖRÜLJ ANNAK, ha elfelejtenek az emberek, s ha már dicsérnek, te soha ne dicsérd magad.

MIKÉNT a követelődzés szülőanyja a gőg, úgy a szerénység is csak őszinte alázatosságból származhatik.

ÁZT ILLETI a dicsőség, kitől a kezdéshez is és a befejezéshez is kapod a segítséget.

TEHAT akárhányszor ellenállsz egy kísértésnek, akárhányszor legyőzöd a gonoszt, ezt sohase tulajdonítsd a saját erődnék; ne magadat, hanem az Urat dicsőítsd.

FRATRES, nemo vestrum velit laudari in vita ista; quia quidquid hic favoris captas quod ad Deum non retuleris, ipsi furaris. Tibi enim unde glória, putide pulvis, tibi unde?

C. 13. n. 7. — PL 183, 1304.

SI SEMEN BONUM, iactum in terram bonam, fructum attulisse videtur, ipsius est gloria qui dedit semen serenti, fecunditatem terrae, semini incrementum.

e. 135. — PL 182, 143.

FONS AD ALTIORA non ascendit, quam sit locus eius unde procedit.

vig. Nat. 4. n. 9. — PL 183, 768.

Superbia.

SUPERBIA est appetitus propriae excellentiae. Haec in species duas dividitur, in caecam et vanam superbiam. Quae quidem et aliis nominibus appellari possunt, contumacia et vanitas: quarum prior intelligentiae, posterior voluntatis vitium est.

mor. c. 5. n. 19. — PL 182, 468.

CAECA SUPERBIA seu contumacia est vitium, quo se existimans aliquis vel esse bonum quod non est, vel a se esse quod est, in se, non in Domino gloriatur.

mor. c. 5. n. 19. — PL 182, 468.

TESTVÉREIM, senki se dicsőítse magát közületek e földi életben; ha valamilyen kegy nyilvánul itt meg veled szemben és ezt nem vezeted vissza az Istenhez, tulajdonképpen meglopod őt. Mert honnan is lenne a te dicsőséged, por és rothadás, honnan?

HA A JÓ MAG, mely jó termőtalajra talál, gazdag termést hoz, a dicsőség őt illesse, ki a magvetőnek a magot, a földnek a termékenységet, a magnak a sarjadzást adta.

A FORRÁS sohasem tör magasabbra annál a helynél, ahonnan fakadt.

**Az alázatosság ellentéte:
a felfuvalkodottság.**

A FELFUVALKODOTTSÁG az egyéni kiválóság helytelen szeretete. Két fajtát ismerjük: a vak és hiú felfuvalkodottságot. Ezeket más néven beképzeltségnek és hiúságnak is nevezhetjük: az első az értelem, a másik az akarat bűne.

A VAK GÖG vagy másképp beképzeltség az a bűn, mellyel valaki jónak képzei magát, mikor nem az; vagy azt képzei, hogy önmagától az, ami; tehát önmagában, nem az Istenben keresi dicsőségét.

VANA SUPERBIA seu vanitas est vitium, quo quis tam de eo quod est, quam de eo quod non est, suis magis, quam Dei laudibus delectatur.

mor. c. 5. n. 19. — PL 182, 466.

SUPERBIAM parit tibi ignorantia tui, cum meliorem quam sis, decepta et decepatrix tua cogitatio te esse mentitur. Hoc quippe et superbia, hoc initium omnis peccati, cum maior es in tuis oculis quam apud Deum, quam in veritate.

C. 37. n. 6. — PL 183, 1403.

SUPERBIA cordis est, quando homo in oculis suis magnus est. Superbia oris vel linguae, quae et iactantia dicitur, est quando homo non solum magna de se sentit, sed etiam loquitur. Superbia operis est, quando homo exteriori quandam superbia, ut magnus appareat, agit.

div. 47. — PL 183, 1182.

INITIUM QUIPPE omnis peccati, et causa totius perditionis, superbia est.

Andr. 2. n. 7. — PL 183, 1066.

OCULUM MENTIS obscurat, veritatem obumbrat: ita ut, si tuam occupaverit mentem, iam tu te videre, iam te talem, qualis es, vel qualis esse potes, non possis sentire:

A HIÚ GÖG vagy másképp hiúság az a bűn, ha valaki azt szereti, hogy valami benne lévő érték vagy bűntől való mentesség miatt inkább őt dicsérik, mint Istent.

ÖNMAGAD nem-ismeréséből keletkezik a felfuvalkodottság, mikor is hazug és csalfa beépzelésed félrevezet, hogy jobb vagy, mint a valóságban. És éppen ez a gög lényege, hogy saját szemeidben nagyobbak tűnsz, mint Isten előtt vagy, mint a valóságban.

A LÉLEK gögjéről van szó akkor, mikor valaki saját szemében nagyoknak tűnik. A száj és nyelv felfuvalkodott, amit másként hetvenkedésnek is nevezünk, mikor valaki nemcsak nagyot gondol önmagáról, de így is beszél. Cselekedeteiben gögös az, mikor valaki külsőleg úgy cselekszik, hogy nagyoknak lássék.

MINDEN BŰN kezdete és a jelen nyomorúság oka a felfuvalkodottság.

AZ ÉRTELEM fényét megvakítja, az igazságot elhomályosítja: úgyhogy, ha egyszer hatalmába kerít, képtelen vagy arra, hogy tárgyilagosan megítélhesd, milyen is vagy, mivé

sed qualem te amas, talem te vel putes esse, vel speres fore.

grad. c. 4. n. 14. — PL 182, 565.

SUPERBUS, etsi ascendat, stare tamen diu non potest, tamquam qui non supra pedes suos stare voluit, sed alienum sibi assumpsit pedem.

e. 393. n. 3. — PL 182, 352.

SUPERBIA ENIM nonnisi unum pedem habet, propriae amorem excellentiae: et ideo superbus diu stare non potest, tamquam qui non nisi uni pedi innititur.

e. 393. n. 3. — PL 182, 352.

QUIS ENIM staret in illo pede, in quo ceciderunt, qui operati sunt iniquitatem, angelus in coelo, homo in paradiso?

e. 393. n. 3. — PL 182, 352.

QUID TU IGITUR superbis, terra et cinis? Si superbientibus angelis Deus non pepercit, quanto magis tibi, putredo et vermis? Nihil ille fecit, nihil operatus est: tantum cogitavit superbiam; et in momento, in ictu oculi, irreparabiliter praecipitatus est.

Adv. 1. n. 2. — PL 183, 718.

CERTI ESTOTE, fratres, eum qui superbis non pepercit angelis, nec hominibus parci-

lehetsz; hanem amilyen szeretnél lenni, olyannak képzeled vagy legalábbis reméled magadat.

AZ ELBIZAKODOTT ember, ha a magasba tör is, sokáig fenn nem állhat, mint aki nem a saját lábán áll, hanem másra támaszkodik.

A FELFUVALKODOTTSÁGNAK csak egy lába van: az egyéni kiválóság helytelen szeretete; éppen azért biztosan nem állhat a gőgös, mint ahogyan senki sem, aki féllábon áll.

BIZTOSAN ALLHAT-E valaki az olyan lábon, melyen a mélybe zuhantak, kik gonoszat cselekedtek: az angyal az égben és az ember a paradicsomkertben?

MIÉRT FUVALKODSZ fel tehát, por és hamu? Ha Isten a magukról megfélemedezett angyaloknak nem kegyelmezett, mennyivel kevésbbé fog téged kímélni, ki rothadás vagy és csak egy nyomorult féreg? Lucifer semmit sem tett, semmit sem vitt végbe, csupán gőgösen gondolkodott és Isten abban a pillanatban örökre eltaszította magától, visszavonhatatlanul.

BIZTOSAK LEHETTEK a felől, testvéreim, aki a gőgös angyaloknak nem kegyelmezett, az

rum. Non est contrarius sibi ipsi, non est personarum acceptor; similia sunt iudicia eius. Sola ei placet humilitas sive in angelo, sive in homine.

Dom. 1. Nov. 2. n. 2. — PL 183, 946.

CAVETO TIBI in loco excelso, quo stas: ne forte, quod absit, corruas, et tanto gravius conquasseris, quanto ex altiori corrueris.

e. 392. — PL 182, 350.

ELATIONEM super omnia fugere necesse est.

div. 2. n. 5. — PL 183, 1088.

Elatum cor durum...

SOLITUDO superborum est, quia solos sese reputant, solos appetunt reputari. Litteratus est: odit socium. Astutus in negotiis saecularibus neminem vellet sibi similem inveniri. Pecuniosus est: si ditescere viderit alterum, cruciatur. Fortis est aut formosus: da ei parem, et contabescit. Solitarius est, sed erroneus. Errat in solitudine sua: non enim solus habitare poterit super terram.

div. 1. n. 2. — PL 183, 1083.

embert sem fogja kímélni. Isten nem kerül ellenmondásba önnönmagával, ő nem személyválogató. Ítéletei örökké ugyanazok. Akár angyalban, akár emberben, egyedül az alázatosság tetszik neki.

FŐKÉP AZOK vigyázzanak nagyon, kiket magas állásba helyezett az élet, hogy el ne bukjanak, — mit ne adjon az Isten — mert annál jobban összezúzzák magukat, minél magasabbról zuhannak.

KERÜLJÜK tehát minden erőnkkel az elbizakodottságot.

A gögös ember lelkiisége.

A GÖGÖS EMBEREK nagyon magukra maradnak. Egyedül sajátmagukat becsülik, s ezt kívánják embertársaiktól is. Ha egy ilyen ember például tudományos munkát folytat, gyűlöl mindenki mást, aki ugyanezt teszi; ha gyakorlati életpályán forgolódik ügyesen, nem szereti, ha vannak hasonlók hozzá e téren; ha a pénz az ördöge, felebarátja növekvő gazdagsága egyenesen kín számára; élet-erős, szép külsejű? A hozzá hasonló láttára összetörik. Magános az ilyen ember, de teljesen helytelen irányban halad. Téves útra viszi ez az elkülönülése, az ember ugyanis nem élhet egyedül a földön.

ELATUM COR DURUM et expers est pietatis,
ignarum compunctionis, siccum ab omni rore
gratiae spiritualis.

div. 1. n. 2. — PL 183, 1084.

AUT LOQUETUR, aut rumpetur. Plenus est
enim sermonibus, et coarctat eum spiritus
uteri sui. Esurit et sitit auditores, quibus
suas iactitet vanitates, quibus omne quod
sentit, effundat: quibus, qualis et quantus sit,
innotescat.

grad. c. 13. n. 41. — PL 182, 576.

INVENTA AUTEM occasione loquendi, si de
litteris sermo exoritur, vetera proferuntur et
nova; volant sententiae, verba resonant am-
pullosa. Praevenit interrogantem non quae-
renti respondet. Ipse quaerit, ipse solvit.

grad. c. 13. n. 41. — PL 182, 576.

NON CURAT docere, vel doceri ipse quod
nescit; sed ut scire sciatur quod scit.

grad. c. 13. n. 41. — PL 182, 576.

PRIMUS in conventibus residet, in consiliis
primus respondet: non vocatus accedit, non
iussus se intromittit: reordinat ordinata,
reficit facta.

grad. c. 16. n. 44. — PL 182, 577.

A BUSZKE LÉLEK merev, hiányzik belőle a jámborság; nem ismeri a töredelmet, nem öntözi a mennyei kegyelem harmata.

MEGPUKKAD SZINTE, ha nem tud szóhoz jutni. Tele van eszmékkal és szinte felfúvódik tőlük. Gyötri a kín, míg hallgatókra nem talál, akik előtt feltálalhassa a „fontos” tudnivalókat, fölszabadítsa mindazt, ami a bensejében van: mindenkinek tudnia kell, hogy ki ő és mily kiváló ember.

HA AZUTÁN emberre akad, aki őt meghallgatja és esetleg tudományos dologról van szó, rögtön előáll mindazzal, amit a régiek és amit a mostaniak tudnak; a bölcs mondások csakúgy röpülnek és visszhangoznak a nagy szavak. Kérdezni nem lehet, mert minden kérdést megelőz; sőt válaszol akkor is, mikor mitsem kérdeznek tőle. Ő hozza fel a nehézségeket, ő oldja meg azokat.

NEM AKAR tanítani; de tanulni sem olyat, mit nem tud; neki elég, hogy mások tudják, mit tud ő.

MINDIG AZ ELSŐ helyet foglalja el, mindig elsőnek hallatja szavát; ha nem is hívják meg, ott van mindenütt; ha nem is parancsolják neki, beleavatkozik mindenbe. Minden rendeletet felülbírál, minden tettet becsmérel.

Propria voluntas.

HOC AD AETERNAM iustamque legem Dei pertinuit, ut qui a Deo noluit suaviter regi, poenaliter a se ipso regeretur; quique sponte iugum suave et onus leve charitatis abiecit, propriae voluntatis onus importabile pateretur invitus.

e. 11. n. 5. — PL 182, 30.

IN CORDE duplex est lepra: propria voluntas et proprium consilium. Lepra utraque nimis pessima, eoque perniciosior, quo magis interior.

Res. 3. n. 3. — PL 183, 903.

VOLUNTATEM DICO propriam, quae non est communis cum Deo et hominibus, sed nostra tantum: quando quod volumus, non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus, non intendentes placere Deo et prodesse fratribus, sed satisfacere propriis motibus animorum.

Res. 3. n. 3. — PL 183, 903.

OMNINO ENIM vellet Deum peccata sua aut vindicare non posse, aut nolle, aut ea nescire. Vult ergo eum non esse Deum, quae, quan-

**Az alázatosság legnagyobb veszede-
delme: a vétkes önakarat.**

ISTEN ŐRÖK, igazságos törvénye, hogy aki egyszer nem akarta magára vállalni Isten édes igáját, az büntetésből saját maga rab-szolgasága alatt nyögjön; így miután elvette magától a szeretet édes igáját és könnyű terhet, most kényszerűségből az önakarat elviselhetetlen terhet hordozza magában.

A LÉLEKBEN kettős belpoklosság található: az önakarat és az önfejűség. Mindkettő felette nyomorúságos és annál veszedelmesebb, minél inkább legbenső lényünkhöz tartozik.

ÖNAKARATNAK azt nevezem, amely akarat sem Isten akaratával, sem az embertársakéval nem közös, hanem tisztára sajátunk: mikor nem Isten dicsőségét és embertársaink hasznát, hanem saját érdekünket keressük; mikor nem Isten tetszésének elnyerésére törekszünk, nem társaink üdvösségeért munkálkodunk, hanem tisztán egyéni hajlamainknak kedvezünk.

AZ ÖNAKARAT szeretné, ha Isten egyáltalában nem tudná vagy nem akarná megbüntetni bűneit vagy nem venne azokról tudo-

tum in ipsa est, vult eum aut impotentem, aut iniustum esse, aut insipientem.

Res. 3. n. 3. — PL 183, 904.

CAVEAMUS a propria voluntate, tamquam a vipera pessima et nequissima, et quae sola deinceps damnare possit animas nostras.

div. 11. n. 3. — PL 183, 1108.

OMNIA ILLI desunt, qui nihil sibi deesse putat.

cons. 1. II. c. 7. n. 15. — PL 182, 421.

CESSET VOLUNTAS propria, et infernus non erit.

Res. 3. n. 3. — PL 183, 903.

Magna et rara virtus...

BONUS FUNDUS humilitas in quo omne aedificium spirituale constructum crescit in templum sanctum in Domino.

cons. 1. II. c. 6. n. 13. — PL 182, 421.

SOLA EST humilitas quae exaltat, sola quae ducit ad vitam.

Asc. 2. n. 6. — PL 183, 914.

HUMILIS SOLUS secure potest ascendere: quia humilitas non habet unde cadat.

e. 393. n. 3. — PL 182, 352.

mást. Azt akarja tehát, hogy Isten ne is legyen Isten, amennyire tőle függ, azt akarja, hogy Isten ne legyen hatalmas, igazságos és mindentudó.

ÓVAKODJUNK az önakarattól, mint a leggonoszabb, legveszedelmesebb viperától, mert ez egyedül képes lelkünket a kárhozatba taszítani.

SEMMIJE SINCS annak, aki azt hiszi, hogy nincs hiánya.

SZÜNJÉK MEG az önakarat, s nem lesz többé szükség kárhozatra.

Az alázatosság nagy értéke.

BIZTOS ALAP az alázatosság, ha erre építjük lelkünk épületét, az az Úr szent templomává nő.

EGYEDÜL az alázatosság magasztal fel, egyedül az alázatosság vezet az életre.

EGYEDÜL az alázatos lélek szárnyalhat biztosan a magasba, nincs honnan lezuhannia.

HUMILITAS DUOS habet pedes: considerationem divinae potentiae et propriae infirmitatis.
e. 393. n. 3. — PL 182, 352.

OPORTET humiliter sentire de se nitentem ad altiora, ne, dum supra se attolitur, cadat a se, nisi in se firmiter per veram humilitatem fuerit solidatus.

C. 34. n. 1. — PL 183, 1393.

TU ERGO cum te humiliari videris, habeto id signum in bonum, omnino argumentum gratiae propinquantis.

C. 34. n. 1. — PL 183, 1393.

RECTA FACERE, et inutilem se reputare, apud paucos invenitur, et ideo multi admirantur.

e. 142. n. 2. — PL 182, 147.

MAGNA et rara virtus profecto est, ut magna licet operantem magnum te nescias, et manifestam omnibus, tuam te solum latere sanctitatem. Mirabilem te apparere, et contemptibilem reputare: hoc ego ipsis virtutibus mirabilius iudico.

C. 13. n. 3. — PL 183, 1303.

VIRTUTUM bonum quoddam ac stabile fundamentum, humilitas. Nempe si nutet illa, virtutum aggregatio nonnisi ruina est.

cons. 1. V. c. 14. n. 32. — PL 182, 458.

AZ ALÁZATOSSÁG kettős támasztéka: a végtelen isteni hatalom és saját emberi nyomorúságunk szemlélete.

AKI A MAGASSÁGOK felé törekszik, alázatosan gondolkodik önmagáról. Ha az igazi alázat ugyanis nem ad neki biztos tartást, minden önmaga fölé emelkedés kísérlete a szörnyű mélységbe-zuhanással lesz egyenlő.

HA ÚGY LÁTOD, hogy Isten megalázott, tekintsd ezt „jó jelnek”, a közelítő kegyelem bizonyosságának.

KEVÉS EMBERNÉL található és éppen ezért sokak szemében csodálatos, mikor valaki, bár helytállnak cselekedetei, haszontalan szolgának ítéli magát.

KÉTSÉGTELENÜL nagy és ritka erény, ha komoly érdemeid ellenére nem ismered nagyságodat; ha életszentséged, mely minden ember számára nyilvánvaló, előtted rejtve áll. Csodálatot kelteni, s e mellett lélekben szégyenkezni, olyan lelkiület ez, mely minden erényt felülmúl.

AZ ERÉNYEK biztos, erős alapja az alázatosság, mely ha meginog, mindezék értéke rombadól.

HUMILITAS virtutes alias accipit. Servat acceptas, servatas consummat.

mor. c. 5. n. 17. — PL 182, 468.

NEC MEDIOCRITER placet Deo illa anima, in qua et humilitas commendat virginitatem, et virginitas exornat humilitatem.

Miss. 1. n. 5. — PL 183, 734.

LAUDABILIS virtus virginitas, sed magis necessaria humilitas. Illa consulitur, ista praecipitur. Ad illam invitaris, ad istam cogeris.

Miss. 1. n. 5. — PL 183, 734.

Exemplum operis.

SERMO quidem vivus et efficax, exemplum operis est, plurimum faciens suadibile quod dicitur, dum monstrat factibile quod suadetur.

nat. S. Ben. n. 7. — PL 183, 969.

QUID AUCTOR et dator virtutum Christus, in quo omnes thesauri sapientiae et scientiae sunt absconditi, in quo omnis quoque plenitudo divinitatis habitat corporaliter? nonne tamen et ipse de humilitate, tamquam summa suae doctrinae, suarumque virtutum gloriatus est? Discite, aiit, a me, non quod sobrius, aut castus, aut prudens, aut aliquid

AZ ALÁZATOSSÁG szerzi meg a többi erényeket, ugyanez őrizi meg azokat és segíti a teljes kifejlődésre.

ISTENNEK különösen tetszik az a lélek, kinek alázatossága emeli szűzességét, szűzessége viszont ékesíti alázatát.

DICSÉRETREMÉLTÓ erény a szűzesség, sokkal szükségesebb azonban az alázatosság. A szűzesség erénye csak tanács, az alázatosság parancs. Arra meghívást kapsz, erre kényszerülsz.

Az alázatosság útján nem járunk egyedül.

A CSELEKEDET példája eleven, hatékony szó. Valamely tett érdekében az a legjobb ajánló beszéd, mely rögtön példával mutatja, hogy meg lehet tenni, amit ajánl.

Mi MONDANIVALÓJA van számunkra minden erény szerzőjének és nagy ajándékozójának: Krisztusnak, akiben a bölcsesség és tudomány minden kincse rejtve, akinek testében az Istenség teljessége lakozik? Nemde ő is az alázatosságot hirdeti egész tanítása lényegének és legfőbb erényének? Tanuljatok tőlem, — mondja — nem azért, mert mérték-

eiusmodi: sed, quia mitis sum et humilis corde. (Mt. 11. 29.)

mor. c. 5. n. 18. — PL 182, 468.

TU QUOQUE si desideras videre sublimem, humilem prius Jesum videre curato.

Dom. I. Nov. 1. n. 2. — PL 183, 944.

(HUMILITATEM) ab illo discimus, qui exinanivit semetipsum, formam servi accipiens, qui etiam quaesitus ad regnum, fugit; quaesitus ad tanta probra et ignominiosum supplicium crucis, sponte obtulit semetipsum.

Adv. 4. n. 4. — PL 183, 727.

SI SE MISERUM fecit, qui miser non erat, ut experiretur quod et ante sciebat: quanto magis tu, non dico ut te facias, quod non es, sed ut attendas quod es, quia vere miser es, et sic discas misereri, qui hoc aliter scire non potes! Ne forte, si proximi malum consideres, et tuum non attendas, movearis non ad miserationem, sed ad indignationem; non ad adiuvandum, sed ad iudicandum.

grad. c. 4. n. 13. — PL 182, 564.

MARIA, quanto maior erat, humiliaret se non modo in omnibus, sed et prae omnibus.

letes vagy tiszta vagy bölcs vagyok vagy más ehhez hasonló: hanem mivel szelíd vagyok és alázatos szívű. (Mt. 11, 29.)

HA A MEGDICSÓULT Jézust kívánod látni, előbb az alázatos Jézusra tekints.

Ő TANIT az alázatosságra, aki teljesen kiüresítette magát értünk, szolgává lett; ki, mikor a legnagyobb földi dicsőséget: a királyságot ajánlják fel neki, menekül; amikor pedig annyi gyalázzal, meghurcolással, a kereszttel áll szemben, önként ajánlja fel magát.

HA MAGÁRA vállalta az emberi nyomorúságot ő, kiben ennek nyoma sem volt meg, hogy így átélje azt, amit öröktől fogva ismert, mennyivel fontosabb akkor a te számodra. Nem azt mondom, hogy azzá légy, ami nem vagy, hanem hogy ráfigyelj, ki is vagy tulajdonképpen, mert valóban nyomorult vagy és így tanulj meg részvéttel lenni társaid nyomorúsága iránt, mivel erre másként nem vagy képes. Nehogy, midőn felebarátod nyomorúságát látod, s a magadét nem veszed észre, részvét helyett méltatlankodás vegyen erőt lelkeden, segítség helyett elítéld.

MARIA MINÉL nagyobb volt, annál inkább megalázta magát, nemcsak minden tekintet-

Merito facta est novissima prima. quae, cum prima esset omnium, sese novissimam faciebat. Merito facta est omnium domina, quae se omnium exhibebat ancillam.

Dom. i. o. Assumpt. n. 11. — PL 183, 1011.

MAGNA QUIDEM praeconia: sed et devota humilitas nihil sibi passa retinere, in eum magis universa refudit, cuius in se beneficia laudabantur.

Dom. i. o. Assumpt. n. 12. — PL 183, 1011.

NEC HUMILITAS tanta minuit magnanimitatem, nec magnanimitas tanta humilitatem: sed cum in sua aestimatione tam humilis esset, nihilominus et in promissionis credulitate magnanimis, ut quae nihil aliud quam exiguam sese reputabat ancillam, ad incomprehensibile hoc mysterium, ad admirabile commercium, ad inscrutabile sacramentum nullatenus se dubitaret electam, et veram Dei et hominis genitricem crederet mox futuram.

Dom. i. o. Assumpt. n. 13. — PL 183, 1011.

UNDE TIBI humilitas, et tanta humilitas, o beata? Digna plane quam respiceret Dominus, cuius decorem concupisceret rex, cuius odore suavissimo ab aeterno illo paterni sinus attraheretur accubitu?

Assumpt. 4. n. 7. — PL 183, 1005.

ben, de mindenki előtt. Joggal lett mint utolsó, a legelső, miután magát az utolsók közé helyezte, aki mindenki között a legelső volt. Joggal lett mindenek Úrnője, ki magát szolgálóanynak tartotta.

VALÓBAN FELSÉGES magasztalás! De az Istennek mindent felajánló alázat nem tart meg magának semmit, hanem mindent visszavisz hozzá, kinek jótéteményeit dicsőítették az emberek benne.

NEM KISEBBITETTE azonban az ily nagy alázatosság a nagylelkűséget, sem ekkora nagylelkűség az alázatot. Bár a Szűzanya saját szemében ennyire kicsiny lett, az ígéretekben való hite nagy maradt; bár önmagát csak szerény szolgálóanynak tartotta, mégsem kétkedett egy pillanatra sem, hogy felfoghatatlan csodára, a megváltásban való csodálatos közreműködésre, e kifürkészhetetlen, mélységes titokra Isten őt választotta. Szilárdan hitte, hogy ő valóban az Istenember anyja lesz.

Ó BOLDOGSÁGOS SZÜZ, honnét ez a te alázatosságod, ez a te oly nagy alázatosságod, mely méltóvá tett arra, hogy reád tekintsen az Úr, hogy szépségedet megkívánja a király, hogy édes illatoddal magadhoz csábítsd menyegzői ölelésre azt, aki az Atya keblén öröktől fogva pihent?

Aeterna — transitoria.

PEREGRINUS siquidem via regia incedit; non declinat ad dexteram, neque ad sinistram. Si forte iurgantes viderit, non attendit; si nubentes, aut choros ducentes, aut aliud quodlibet facientes, nihilominus transit, quia peregrinus est, et non pertinet ad eum de talibus. Ad patriam suspirat, ad patriam tendit: vestitum et victum habens non vult aliis onerari.

Quadr. 7. n. 1. — PL 183, 826.

IDCIRCO ENIM alienum mendicat anima, quod oblita sit comedere panem suum: propterea terrenis inhiat, quod minime coelestia meditetur.

Qui 11. n. 3. — PL 183, 858.

GUSTATO SPIRITU, necesse est desipere carnem; affectanti coelestia, terrena non sapiunt; aeternis inhianti, fastidio sunt transitoria.

e. 111. n. 3. — PL 182, 120.

ITA ERGO sursum cor, sursum clamor, sursum desideria, sursum conversatio, sursum intentio, et omnis exspectatio tua desursum sit.

Qui 16. n. 4. — PL 183, 874.

A VANDOR királyi úton halad, nem tér le róla se jobbra, se balra. Útközben veszedő embereket lát, nem törődik velük; lakodalmas menettel találkozik, amint éppen füzérben táncolnak s egyéb módon vigadoznak, nem figyel rájuk, mert idegen jövevény, mindezek nem érdeklik. Hazája után sóhajtozik, hazájába vágyik; ha ruhája, ételme megvan, mással minek is terhelné magát.

A LÉLEK akkor koldul idegen étel után, midőn elfelejti megenni saját kenyerét. Azért vágyódik földi dolgok után, mert egyáltalában nem gondol az égiekkel.

HA UGYANIS egyszer valaki már az igazi szellemi javak élvezője, lehetetlenség, hogy meg ne vesse mindazt, ami testi; ha egyszer valaki már az égiek után áhítozik, lehetetlenség, hogy a föld kielégítse. Akinek az örökkévaló az igénye, azt visszataszítja mindaz, ami mulandó.

RAJTA TEHÁT, emeld fel szívedet, szavadat, vágyadat, egész lényedet, szándékaidat, reményedet a magasságok felé.

HAEC ENIM VITA, qua vivimus, magis mors est; nec simpliciter vita, sed vita mortalis. Moritur homo, dicimus, quando morti certissime iam appropinquat. Quid vero agimus ex quo primum incipimus vivere, nisi morti appropinquare, et incipere mori?

Qui 17. n. 1. — PL 133, 875.

BEATUS qui post illa non abiit, quae possessa onerant, amata inquinant, amissa cruciant. Annon ea satius cum honore spernis, quam cum dolore perdis? annon ea prudentius Christi cedis amori, quam morti? Est in insidiis praedo, cuius manibus nec te nec tua potes subducere.

e. 103. n. 2. — PL 182, 107.

MUNDUS quidem cum suis concupiscentiis transit; sed te prius emittit, quam ipse pertransit.

e. 107. n. 2. — PL 182, 111.

IN HAC VITA, quamdiu durat, compara tibi illam quae semper durat. Dum vivis in carne, morere mundo, ut post mortem carnis Deo vivere incipias.

e. 105. — PL 182, 109.

EZ AZ ÉLET, mely itt útitársunk, inkább halál; nemcsak élet egyszerűen, hanem halandó élet. Egy emberről akkor mondjuk, hogy haldoklik, mikor kétséget kizáró bizonyossággal közeledik a halál felé. Mi mást teszünk most már, mikor élni kezdünk, mint közeledünk a halálhoz, kezdünk meghalni.

MILY BOLDOG AZ, aki nem keresi azt, aminek birtoklása csak teher, aminek szeretete lelki nyugtalanság, aminek elvesztése gyötorem. Nem sokkal jobb-e a gazdagságot becsületünk biztosítása mellett megvetni, mint lelkünk fájdalmára elveszíteni? Nem okosabb-e Krisztus szeretetéből lemondani róla, mint a halálnak engedni át kényszerűségből? Ott leskelődik körülötted ez a rabló, sem te, sem vagyondod nincs biztonságban tőle.

A VILAG minden kívánságával elenyészik egyszer, téged azonban előbb utadra tesz.

MIG E FÖLDI ÉLET tart, szerezd meg magadnak azt az életet, mely örökké tart. Míg e testben élsz, halj meg a világnak, hogy a testi halál után elkezdhesd Istenben az életet.

QUOMODO IGNIS et aqua simul esse non possunt, sic spirituales et carnales deliciae in eodem se non patiuntur.

e. 2. n. 10. — PL 182, 12.

NOBILEM hospitem habes, o caro, nobilem valde, et tota salus tua pendet de eius salute. Da honorem hospiti tanto. Tu quidem habitas in regione tua: anima vero peregrina et exul apud te est hospitata.

Adv. 6. n. 3. — PL 183, 730.

Crucifigamur et nos...

NON INTERROGES, o homo, ea quae pateris, sed quae passus est ille. Quanti te fecit, ex his quae pro te factus est, agnosce, ut appareat tibi benignitas eius ex humanitate.

Epiph. 1. n. 2. — PL 183, 796.

SUNT PLERIQUE qui laborem et dolorem patiuntur; sed necessitatis in causa est, non voluntas: et hi non sunt conformes imagini Filii Dei.

Fer. IV. Hebd. S. n. 12. — PL 183, 889.

FELIX, qui passiones corporis sui propter iustitiam ordinat, ut quidquid patitur, propter Dei Filium patiatur: quatenus et a corde tol-

MIKÉNT A TŰZ és víz nem bírják egymást,
éppúgy a szellemi és testi élvezetek.

ELŐKELO vendéged van, ó test, nagyon is
előkelő; üdvösséged ennek üdvétől függ.
Tiszteld ezt a magasrangú vendéget! Te ott-
honi vidéken jársz, a lélek azonban idegen
és száműzött, csak vendég nálad.

Megpróbáltatások.

NE NAGYON firtasd ember, hogy te mennyit
sz szenvedsz, hanem inkább arra gondold, hogy
ő mennyit szenvedett. Hogy mennyire nagyra
tart téged, tudd meg abból, amit tett érted,
hogy az emberek iránti szeretetéből világo-
san megismerd jóságát.

IGEN SOK embernek jut fáradtság és fájdá-
lom osztályrészül, de mivel csak kényszerű-
ségből és nem önként viselik el, nem ha-
sonlítnak az Isten Fiához.

BOLDOG, ki testi szenvedéseit az igazság
szolgálatába állítja, úgyhogy minden szenved-
ését az Isten Fiáért viseli el, a zúgolódást

latur murmuratio, et in ore versetur gratiarum actio, et vox laudis.

Fer. IV. Hebd. S. n. 14. — PL 183, 889.

NEMINEM AUDIAMUS, fratres, non carnem et sanguinem, non spiritum quemlibet, descensum a cruce suadentem. Persistamus in cruce, moriamur in cruce; deponamur aliorum manibus, non nostra levitate.

In die Pasch. n. 8. — 183, 895.

INVENIMUS nos in cruce gloriam. Nobis qui salvamur, Dei virtus est, et omnium plenitudo virtutum.

In die Pasch. n. 13. — 183, 897.

QUID ENIM grave illi poterit videri, qui semper mente tractat quod non sint condignae passionis huius temporis ad futuram gloriam?

Asc. 4. n. 7. — PL 183, 920.

QUI INITIATUR a timore, crucem Christi sustinet patienter; qui proficit in spe, portat libenter; qui vero consummatur in charitate, amplectitur iam ardenter.

Andr. 1. n. 5. — PL 183, 1061.

CUM QUO ut simul crucifigamur et nos, attentis auribus cordis audiamus vocem dicentis, qui me desiderat, se despiciat: qui

szívéből messzire űzi, ajkát csak hálaadásra és Isten dicsőítésére nyitja.

NE HALLGASSUNK senkire, testvéreim, se a testre, se a vér szavára, se akármilyen más csábítóra, ki azt tanácsolja, hogy szálljunk le a keresztről. Tartsunk ki, haljunk meg a kereszten! Ne saját könnyelműségünk, hanem idegen kezek vegyenek le róla.

MI A KERESZTBEN dicsőséget látunk. Számkra, kik üdvözülünk, a kereszti Isten ereje és minden erény teljessége.

LEHET-E VALAMI nehéz annak számára, ki lelke mélyén gyakran megfontolja, hogy e jelen szenvedések össze nem hasonlíthatók a jövő dicsőséggel?

AKI MÉG csak a félelem kezdőfokán áll, Krisztus keresztiét türelemmel viseli el; ki nek lelkében már a remény ütötte fel tanyáját, szívesen hordja; s végül, aki elérte a szeretet tökéletességét, izzó lelkesedéssel öleli magához.

HA KRISZTUSSAL együtt akarunk keresztre feszítve lenni, lelkünk fülével figyelmesen kell lesnünk szavát: ki utánam vágyódik,

vult facere voluntatem meam, discat frangere suam.

Andr. 2. n. 5. — PL 183, 1065.

QUOD TRIBULATIONIS est, momentaneum est et leve: quod gloriae, aeternum est, et pondus etiam supra modum in sublimitate.

div. 1. n. 7. — PL 183, 1086.

VOLUNT OMNES te frui, at non ita et imitari; conregnare cupiunt, sed non compati.

C. 21. n. 2. — PL 183, 1331.

Fasciculus myrrhae.

FASCICULUS myrrhae dilectus meus mihi. Myrrha amara res, dura et aspera tribulationum significat. Ea sibi dilecti causa imminere prospiciens, gratulabunda id loquitur, confidens se omnia viriliter subituram.

C. 43. n. 1. — PL 183, 1418.

PROPTEREA denique non fascem, sed fasciculum dilectum dicit, quod leve prae amore ipsius ducat, quidquid laboris immineat et doloris.

C. 43. n. 1. — PL 183, 1418.

ERIT ERGO quandoque nobis ingens cumulus gloriae, qui modo est fasciculus myrrhae.

vesse meg magát; aki akaratomat akarja teljesíteni, tanulja megtörni saját akaratát.

A MEGPRÓBÁLTATÁS szinte csak pillanatokig tart és könnyen elviselhető; a dicsőség örök, túláradó.

MINDENKI akar élvezni téged, követni már kevesebben; uralkodni szívesen uralkodnak veled, de szenvedni nem akarnak.

Szeretettel, szenvedéssel.

EGY KIS mirha-csokor nekem az én szerelmesem. A mirha, ez a kis kesernyész növény a nyers és kemény megpróbáltatások szimbóluma. Az Énekek Énekének jegyese előre látja, hogy nehéz szorongatások várnak rá, amelyeket kedveséért el kell viselnie, mégis mintegy szerencsét kíván önmagának, mert bízik abban, hogy mindezt férfiasan fogadja majd.

ÉPPEN EZÉRT kedvesét nem mirha-nyalábnak, hanem csak egy kis mirha-csokornak nevezi: a kedves iránt érzett szeretet ugyanis felejtet minden fáradságot, megkönnyíti a fájdalmak keresztviselését.

AMI MOST csak egy kis mirha-csokor, a dicsőség óriási erdejévé nő számunkra egy-

An non fasciculus, cuius iugum suave est, et onus leve? (Mt. 11, 30.) Non quia levis in se, sed levis tamen amanti.

C. 43. n. 1. — PL 183, 1418.

UNDE ET DILECTUM nominat, monstrans dilectionis vim omnium amaritudinum superare molestiam.

C. 43. n. 1. — PL 183, 1418.

ET EGO, fratres, ab ineunte mea conversione, pro acervo meritorum, quae mihi deesse sciebam, hunc mihi fasciculum colligare, et inter ubera mea collocare curavi, collectum ex omnibus anxietatibus et amaritudinibus Domini mei: primum videlicet infantilium illarum necessitatum; deinde, laborum quos pertulit in praedicando, fatigationum in discurrendo, vigiliarum in orando, tentationum in ieiunando, lacrymarum in compatiendo, insidiarum in colloquendo; postremo, periculorum in falsis fratribus, conviciorum, sputorum, colaphorum, subsannationum, exprobrationum, clavorum, horumque similium.

C. 43. n. 3. — PL 183, 1418.

UBI SANE inter tot odoriferae myrrhae huius ramusculos minime praetermittendam putavi etiam illam myrrham, qua in cruce potatus est; sed neque illam, qua unctus est in sepultura. Quarum in prima applicuit sibi

kor. Vagy talán ez nem az a kis csokor, melynek igája édes és terhe könnyű? (Mt. 11, 30.) Nem önmagában véve könnyű, de könnyű annak, aki szeret.

ÉZERT IS ADJA néki a „kedves” nevet, jelezvén ezzel is, hogy a szeretet ereje minden keserűséget, minden nehézséget legyőz.

ÉN IS, kedves testvéreim, mindjárt Istenhez való fordulásom kezdetén megszoktam, hogy minden érdemem hiányának tudatában egy kis csokrot kössek és azt mindig keblemen hordozzam: csokrot az én Uramnak gyötrelmeiből és keserűségeiből. Ebbe a csokorba kötöttem először is szent gyermeksege minden nélkülözését, azután fáradalmas munkáját a tanítás és vándorlás idején, az imádságban eltöltött virrasztásokat, a bűjtölésnél kiállt kísértést, a részvevő szeretettől szemébe lopott könnyeket, a farizeusok oly sok cselvetését, végül is barátainak árulását és hűtlenségét, a meggyaláztatásokat, a leköpdösést, az arculverelést, a gúnykacajt, a szögeket és szenvedésének minden eszközét.

NEM FELEJTETTEM EL ez illatos mirha-csokor ágai közé illeszteni azt a keserűséget sem, mellyel megittatták a kereszten; a kenetet sem, mellyel sírba tett testét megkenték. Hiszen az előbbi az én bűneimnek keserű-

meorum amaritudinem peccatorum; in secunda futuram incorruptionem mei corporis dedicavit.

C. 43. n. 3. — PL 183, 1419.

MEMORIAM abundantiae suavitatis horum eructabo, quoad vixero; in aeternum non obliviscar miserationes istas, quia in ipsis vivificatus sum.

C. 43. n. 3. — PL 183, 1419.

Perseverantia.

NEC INVENIANTUR in vobis, qui circumferantur omni vento doctrinae, instabiles et inquieti, nihil in se soliditatis, nihil gravitatis habentes, tamquam pulvis, quem proicit ventus a facie terrae.

Dom. VI. p. Pent. 1. n. 3. — PL 183, 939.

MEMENTO SOLAM ex omnibus perseverantiam coronari.

Ded. 4. n. 4. — PL 183, 1077.

IMAGO SIQUIDEM aeternitatis divinae perseverantia est conversationis nostrae; ut quomodo ipse est, ita et nos simus in hoc saeculo, incommutabilitatem illam pro modulo possibilitatis nostrae imitantes.

div. 111. n. 7. — PL 183, 1232.

sége, melyet megízlelt; az utóbbi az én testem jövő halhatatlanságának szent ajándéka.

AMEDDIG ÉLEK, hirdetni fogom e túlradó szeretet édes emlékét; az ő könnyőriietességet örökké el nem felejttem, mert ez adta meg nekem az életet.

Állhatatosság.

NE LEGYEN egy sem közöttelek, ki mindenféle könnyelmű tan által befolyásoltatni engedí magát. Az ilyen emberek ugyanis inga-tag, nyugtalan jellemek, semmi szilárdság, semmi komolyság bennük, hasonlítanak a homokhoz, melyet a szél messzire elfúj a föld színeről. (Zsolt. 1, 4.)

NE FELEDD EL, hogy Isten egyes-egyedül a kitartást jutalmazza.

ÉLETMÓDUNKBAN való következetes kitartásunk az isteni örökkévalóság visszatükrözése. Amilyen Ő, olyanok legyünk mi is itt a földön, próbáljuk az Ő változatlan-ságát gyöngé erőnk képessége szerint utánózni.

ABSQUE PERSEVERENTIA nec qui pugnat victoriam, nec palmam victor consequitur. Vigor virium, virtutum consummatio est; nutrix ad meritum, mediatrix ad praemium. Soror est patientiae, constantiae filia, amica pacis, amicitiarum nodus, unanimитatis vinculum, propugnaculum sanctitatis.

e. 129. n. 2. — PL 182, 139.

TOLLE PERSEVERANTIAM, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo.

e. 129. n. 2. — PL 182, 139.

VIDE NE PER impatientiam pereas, sed universa pro eo sustine qui prior maiora pro te sustinuit, et apud quem infructuosa patientia non erit.

Res. 2. n. 11. — PL 183, 902.

SUBITO procedenti de umbra ad solem, de otio ad laborem, grave cernitur omne quod incipit; sed postquam ab his dissuescere et ad illa se paulisper assuescere coeperit, usus tollit difficultatem, invenitque facile esse quod impossibile ante putavit.

e. 1. n. 13. — PL 182, 7.

SI LABOR terret, merces invitet.

cons. 1. II. c. 6. n. 12. — PL 182, 420.

KITARTÁS NÉLKÜL a küzdő a győzelmet, a győztes a pálmát el nem nyeri. A kitartás az erények beteljesítője, jogot ad az érdemre, a jutalmat közvetíti. A türelem testvére, az állhatatosság gyermeke, a béke barátja, az igazi barátság köteléke, biztosítja az egyetértést, védelmezi az életszentséget.

HA ELVESZED a kitartást, semilyen fáradozás jutalmat, jótétemény kegyet, bátorság dicsőséget nem érdemel.

VIGYÁZZ, nehogy a türelmetlenség vesztet okozza, viselj el mindent Őerte, ki sokkal többet tűrt érted s aki türelmedet bizonynyal megjutalmazza.

AKI HIRTELEN megy árnyékról a napra, hirtelen váltja fel munkával addigi tétlenségét, annak minden nehezére esik, amit elkezd; mihelyt azonban elszokik az előzőktől és lassankint hozzászokik ezekhez, a gyakorlat megszüntet minden nehézséget, szinte könnyűnek találja azt, amit előzőleg lehetetlennek gondolt.

HA A NEHÉZSÉG elrettent, csalogasson a jutalom.

QUI SOCII LABORIS, procul dubio et mercedis participes erunt.

e. 73. n. 2. — PL 182, 75.

Orare disce ...

ET TU IGITUR orare disce, disce quaerere, petere, pulsare, donec invenias, donec accipias, donec aperitur tibi.

Asc. 5. n. 14. — PL 183, 927.

LICET HORA omni et omni loco oculi Domini nos speculentur, maxime tamen in oratione. Licet enim semper videamur, sed tunc etiam praesentamus et ostendimus nos, quasi facie ad faciem cum Deo loquentes.

div. 25. n. 8. — PL 183, 1137.

CONSIDERARE namque debet is qui orat, et quid petit, et ipsum quem petit, et se ipsum qui petit.

div. 107. n. 2. — PL 183, 1228.

SICUT PERICULUM est, si fuerit oratio nimis timida; sic in contraria parte non minus, imo et maius periculum est, si forte fuerit temeraria.

Quadr. 4. n. 4. — PL 183, 821.

QUID ENIM EST, quod licet nunquam ab oratione cessemus, vix unquam experiri

KIK A MUNKÁBAN társak, kétségkívül a jutalomban is részesülnek.

Imádság.

TANULJ MEG imádkozni; tanulj meg kérni, könyörögni, zörgetni, amíg nem találsz, nem kapsz avagy ajtót nem nyitnak számodra.

BAR AZ ÚR szeme minden órában és mindenütt rajtunk, különösképen azonban az imádság idején. Ambár mindig lát bennünket, itt azonban külön eléje állunk és szemtől-szemben beszélgetünk a mi Istenünkkel.

AKI IMÁDKOZIK, fontolja meg jól: mit kér, ki az, akitől kér és ki is az tulajdonképen, aki kér.

MIKÉNT egyáltalában nem előnyös, sőt veszedelmes, ha imádságunk túlságosan félnék; éppúgy az ellenkező oldalon semmivel sem kisebb a veszély, sőt nagyobb, ha t. i. imádságunk vakmerő.

MIT JELENTSEN most már az, hogy szünet nélkül imádkozunk és mégis alig érzi valaki

videatur aliquis nostrum quis sit orationis suae fructus? Sicut ad orationem accedimus, sic et redire videmur: nemo nobis respondet verbum, nemo quidquam donat, sed laborasse videmur incassum.

Quadr. 5. n. 5. — PL 183, 823.

NEMO VESTRUM, fratres, parvipendat orationem suam. Dico enim vobis quia ipse ad quem oramus, non parvipendit eam. Priusquam egressa sit ab ore nostro, ipse scribi iubet eam in libro suo. Et unum indubitanter e duobus sperare possumus, quoniam aut dabit quod petimus, aut quod nobis noverit esse utilius. Nos enim quid oremus, sicut oportet nescimus: sed miseretur ille super ignorantia nostra; et orationem benigne suscipiens, quod nobis aut omnino non est utile, aut non tam cito dari necesse est, minime tribuit: oratio tamen infructuosa non erit.

Quadr. 5. n. 5. — PL 183, 823.

TANTUM CAVEAT (homo), ne forte aut postulet non postulanda; aut nimis postulet quae a Deo sunt postulanda; aut ea tepide quaerat, quae toto affectu, et omni tempore sunt quaerenda.

div. 25. n. 5. — PL 183, 1136.

AT VERO temporalia, si defuerint, petenda

közülünk az imádság hasznát? Ahogyan imádkozni megyünk, látszólag ugyanúgy térünk vissza. Senki sem válaszol imánkra egy szót sem, senki sem ad nekünk semmit; minden fáradozásunk látszólag hiábavaló.

SENKI NE BECSÜLJE le azonban közületek, testvéreim, imádságának értékét. Mert mondom nektek: Ő, akihez imádkozunk, nem becsüli kevésre azt. Alighogy elhagyja ajkunkat az ima, könyvében máris jegyezve van. A kettő közül egyet minden kétségen kívül remélhetünk: vagy megadja azt, amit kérünk; vagy pedig azt, amit számunkra Ő hasznosabbnak ítél. Mi ugyanis nem tudjuk, hogy miért illő imádkoznunk. Ő azonban megkönyörül e tudatlanságunkon, kegyesen fogadja imánkat, mindazonáltal nem adja meg azt, ami teljesen haszontalan számunkra vagy pedig nem olyan sürgősen szükséges. Ezzel azonban imádságunk még nem terméketlen.

ÓVAKODJÉK az ember Istentől olyat kérni, amit nem lenne szabad; vagy ha megengedett dolgot kér is, kérése ne legyen erőszakos; amit viszont egész odaadással kell kérni, annak kérésében ne legyen hanyag.

HA ANYAGI javak hiányoznak, úgy azokat is

quidem sunt, quantum necessitas humana requirit.

div. 25. n. 5. — PL 183, 1136.

Disciplina.

MISER HOMO, qui totus pergens in ea quae foris sunt, et ignarus interiorum suorum, putans aliquid se esse, cum nihil sit, ipse se seducit!

Quadr. 2. n. 2. — PL 183, 817.

EXTERIOREM quippe superficiem intuens, salva sibi omnia suspicatur, non sentiens vermem occultum, qui interiora corrodit.

Quadr. 2. n. 2. — PL 183, 817.

IMPLERI AUTEM visitationibus Domini anima non potest, quae his distractionibus subiacet: et quanto magis illis evacuabitur, tanto amplius istis implebitur.

Asc. 3. n. 7. — PL 183, 917.

PRAEOCCUPATUM nempe saecularibus desideriis animum delectatio sancta declinat; nec misceri poterunt vera vanis, aeterna caducis, spiritualia corporalibus, summa imis, ut pariter sapias quae sursum sunt, et quae super terram.

Asc. 5. n. 8. — PL 183, 925.

kérni kell, amennyire ezt az emberi szükség megkívánja.

Fegyelmezett lélek.

SZERENCSETTLEN az az ember, aki állandóan külső események után szalad, saját bensejét pedig nem ismeri. Azt hiszi magáról, hogy ér valamit, pedig tulajdonképpen semmi és így megcsalja önmagát. (Gal. 6, 3.)

CSAK a felszínre tekint és úgy gondolja, hogy minden jól megy nála; ugyanakkor viszont nem veszi észre a titkos férgyet, mely bensejét rágja.

ISTEN vigasztaló látogatásai nem boldogíthatják azt a lelket, mely állandó szórakozások között él; minél jobban megfosztja azonban magát e szórakozásoktól, annál gazdagabban ajándékozza meg Isten látogatásai alkalmával.

HA A LEKET evilági vágyakozások veszik birtokukba, a szent örömök eltávoznak tőle. Igazi érték és a semmi, örök és mulandó, szellem és test, magasan-szárnyalás és földön-csúszás nem vegyülhetnek egymással. Nem eshetik jól az embernek egyidejűleg az, ami fenn a magasban van és ami lenn a földön.

EVIDENTER curiositati pietas adversatur, et quem illa a corde evocat, ista revocat.

div. 14. n. 2. — PL 183, 1112.

PARIT AUTEM curiositas experientiam mali, ut facile qui per multa vagatur, offendat, facile cadat in laqueum, facile inveniat quod perniciose delectet.

div. 14. n. 2. — PL 183, 1112.

SCIO EGO quia durum est homini dissoluto apprehendere disciplinam, verboso silentium pati, vagari solito stabilem permanere; sed durius, et multo durius erit, futuras illas molestias tolerare.

ob. Humb. n. 8. — PL 183, 1070.

UTILIS SEMPER custodia oris, quae tamen affabilitatis gratiam non excludat.

cons. 1. IV. c. 6. n. 22. — PL 182, 444.

PARUM ALIQUID scio, vel magis scire mihi videor, et iam silere non possum, impudenter me et imprudenter ingerens et ostentans, promptus ad loquendum, velox ad docendum, tardus ad audiendum.

Epiph. 1. n. 7. — PL 183, 799.

A KIVÁNCISISÁGGAL nyilván a jámborság veszi fel a harcot; míg amaz kiszólitja a lelket a kapuja elé, ez ismét visszahívja a házba.

A KIVÁNCISISÁG bűnös tapasztalatokhoz vezet. Aki fegyelmezetlenül körülbolyong, könnyen megégeti magát, csapdába jut, könnyen kerül veszedelmes élvezetek közé.

JÓL TUDOM, milyen nehéz egy szétszórt lélek számára a fegyelem, a csendszeretés annak, ki folytonosan a száját jártatja, a nyugodt egyhelyben-ülés annak, ki állandóan izegmozog; azonban nehezebb, sokkal kegyetlenebb lesz majd a jövő szenvedések elviselése.

RENDKIVÜL hasznos, hogy vigyázzunk a nyelvünkre, ez azonban még ne zárja ki a kedves közvetlenséget.

IGEN KEVESET tudok csupán, sokkal inkább csak beképzelem magamnak, hogy tudok valamit, s máris nem vagyok képes hallgatni. Szerénytelenül és okatlanul feltolom magamat, kérkedem, azonnal hajlandó vagyok arra, hogy beszéljek, tanítsak, — hallgatni azonban nem tudok.

BONUM SILENTIUM a iactantia, bonum a blasphemia, bonum a murmure et detractio-
ne.

Nat. B. M. V. n. 14. — PL 183, 1017.

IUGE QUIPPE silentium, et ab omni strepitu saecularium perpetua quies cogit coelestia meditari.

e. 78. n. 4. — 182, 79.

Custodia oris.

QUIS SANE numeret quantas modicum linguae membrum contrahat sordes, quam multiplex in labiis incircumcisis immunditia coaguletur, quanta sit perniciēs oris incircum-
specti?

div. 17. n. 2. — PL 183, 1118.

EST ENIM LINGUA dissoluta in sermonibus otiosis; est lingua impudica, est et magniloqua: quarum prima lasciviae, sequens arrogantiae famulatur. Est etiam lingua dolosa, et item lingua maledica: quarum altera in falsiloquam et adulatoriam subdividitur; altera vero nunc in facie contumelias irrogat, nunc detrahit in occulto.

div. 17. n. 2. — PL 183, 1118.

QUOD SI de omni vel otioso verbo quodcunque locuti fuerint homines, Deo sunt reddituri rationem in die iudicii; quanto districtius

Ó MENNYIRE áldásos, ha hallgatásba mélyed kérkedő, káromoló, zúgolódó és rágalmazó nyelvünk.

A HOSSZÚ hallgatás és minden világi zajtól elzárkózó csend, nyugalom szinte kényszerít bennünket arra, hogy a mennyei dolgokról elmélkedjünk.

Hallgatni tudás.

KI TUDNA számotadni arról, hogy ez a kis érzékszerv, az emberi nyelv mennyi piszkot összeszed? Mennyi tisztátalanság halmozódik fel a fegyelmezetlen ajkakon? A meggondolatlan száj mennyi veszedelmet jelent akár sajátmagának is?

ITT EGY NYELV, mely nem ismer mértéket a hiábavaló beszédben, ott egy tisztátalan, amott egy dicsekvő ajak; az egyik a pajzán könnyelműség, a másik a jogtalan követelődés szolgálatában. Akad azután csalfa, rágalmazó nyelv is. A csalfa nyelv itt hazudik, amott hízeleg; a rágalmazó nyelv ezzel szemben, hol a másik szeme közé dobja a szidalmakat, majd a háta mögött gyalázkodik.

HA AZ EMBERNEK az Ítélet napján már minden hiábavaló szóról is számot kell adnia Istennek (Mt. 12, 36.), mennyivel keményeb-

de verbo mendaci, mordaci, et iniurioso, de elato vel lascivo, de adulatorio aut detractorio iudicabuntur?

div. 17. n. 2. — PL 183, 1118.

NEMO VESTRUM, fratres, parvi aestimet tempus quod in verbis consumitur otiosis. Volat verbum irrevocabile, volat tempus irremediabile, nec advertit insipiens quid amittat.

div. 17. n. 3. — PL 183, 1118.

UTINAM TAMEN vel solum tempus vitae amitteretur in verbis! sed multi in his etiam vitam amittere comprobantur; nec modo ipsi amittere, sed adimere quoque; et hoc fratribus suis.

div. 17. n. 4. — PL 183, 1119.

UNDIQUE ENIM verba volant, et multorum prius ora sermo pertransiens, difficile fieri potest quin singulorum creverit linguis, et quasi iam provectus referatur ad eum, ad cuius spectat offensam.

div. 17. n. 4. — PL 183, 1119.

LEVIS QUIDEM res sermo, quia leviter volat, sed graviter vulnerat. Leviter transit sed graviter urit; leviter penetrat animum, sed non leviter exit; profertur leviter, sed non

ben ítéli meg majd hazug, maró, sértő, gögös, szemérmetlen, hízalgő és gyalázkodó szavainkat?

EGYIKTEK SE becsülje kevésre az időt, kedves testvéreim, mely hiábavaló szavakkal telik el. A szó visszavonhatatlanul elrepül (Horat. e. l. 18, 71.), az idő soha többé vissza nem jön, s az esztelen nem is sejti, mit veszít vele.

ÉS MÉG hacsak az élet-időt veszítenénk el hiábavaló beszédekkel! Sok ember számára azonban így maga az élet megy veszendőbe. És nemcsak ők veszítik el, hanem másoktól is elrabolják, még hozzá testvéreiktől.

MINDEN OLDALRÓL röpködnek a kimondott szavak, s mivel sok ember száján mennek át, szinte elkerülhetetlen, hogy szájról-szájra járva nő tartalmuk, egészen eltörzítve jutnak el ahhoz, akire nézve sérelmesek.

A SZÓNAK nincs fizikai súlya, könnyen tovaszáll, de súlyosan sebez; könnyen tovaszúr, sokáig égeti azonban a lelket; könnyen benyomul a lélek rejtekébe s milyen nehe-

leviter revocatur; facile volat, atque ideo facile violat charitatem.

div. 17. n. 5. — PL 183, 1119.

OMNIS QUI detrahit, primum quidem se ipsum prodit vacuum charitate. Deinde quid aliud detrahendo intendit, nisi ut is, cui detrahit, veniat in odium, vel contemptum ipsis, apud quos detrahit? Ferit ergo charitatem in omnibus qui se audiunt lingua maledica, et quantum in se est, necat funditus et extinguit: non solum autem, sed et in absentibus universis, ad quos volans verbum forte per eos, qui praesentes sunt, pervenire contigerit.

C. 24. n. 4. — PL 183, 1347.

VIDES QUAM facile et in brevi ingentem multitudinem animarum velociter currens sermo tabe malitiae huius inficere possit.

C. 24. n. 4. — PL 183, 1347.

UNUS EST qui loquitur, et unum tantum verbum profert; et tamen illud unum verbum, uno in momento, multitudinis audientium, dum aures inficit, animas interficit.

C. 24. n. 4. — PL 183, 1347.

zen talál ki onnan; könnyű útnak bocsátani, de milyen nehéz visszahívni. Könnyen röpül és éppen ezért könnyen megsérti a szeretetet.

AKI RÁGALMAZ, legelőször is azt árulja el, hogy nincs a lelkében szeretet. Azután mi más a rágalmazó szándéka, mint hogy társát gyűlöletessé, megvetetté tegye azok előtt, kiknek szemében rágalmazza? A ráhallgatók lelkében is tehát, amennyire rajta áll, gyalázkodó nyelvvel megsebzí, sőt megöli, tökéletesen megsemmisíti a szeretetet. És nemcsak a hallgatóság, hanem minden távollevő lelkében is, kikhez a jelenlévők által a rágalmazó szó eljut.

LATHATOD TEHÁT, milyen gyorsan fertőzi meg gonosszággal a sebesszárnyú szó a lelkék hatalmas tömegét egészen rövid idő alatt.

BESZÉLJEN csak egyetlen ember, mondjon ki akárcsak egyetlen szót, ez az egyetlen szó egy pillanat alatt rengeteg lélek halálát okozhatja.

Quid scire magis, priusve oporteat...

VIGILANTISSIME observare quid scire magis priusve oporteat. Tempus enim breve est. Est autem, quod in se est, omnis scientia bona, quae tamen veritate subnixa sit: sed tu qui cum timore et tremore tuam ipsius operari salutem pro temporis brevitate festinas, ea scire potius ampliusque curato quae senseris viciniora saluti.

C. 36. n. 2. — PL 183, 1399.

QUID ERGO dicit modum sciendi? Quid, nisi ut scias quo ordine, quo studio, quo fine quaeque nosse oporteat? Quo ordine, ut id prius, quod maturius ad salutem: quo studio, ut id ardentius, quod vehementius ad amorem: quo fine, ut non ad inanem gloriam, aut curiositatem, aut aliquid simile, sed tantum ad aedificationem tuam vel proximi.

C. 36. n. 2. — PL 183, 1399.

SUNT NAMQUE qui scire volunt eo fine tantum, ut sciant; et turpis curiositas est. Et sunt qui scire volunt, ut sciantur ipsi; et turpis vanitas est. Et sunt item qui scire volunt ut

Az idő helyes felhasználása.

ÉBEREN VIGYÁZZ mindig arra, mit kell jobban és előbb tudnod, az idő ugyanis rövid. (I Kor. 7, 29.) Önmagában véve minden tudás jó, amennyiben az igazságra támaszkodik. Neked azonban, kinek az idő rövidsége miatt sietned kell, hogy üdvösségedet félelemmel és remegéssel munkáld, alapos tudást elsősorban azon a területen kell elsajátítanod, mely üdvösségeddel szorosabb vonatkozásban áll.

MI MOST MÁR a tudás rendje, módja? Semmi más, mint hogy az ember tisztában van azzal, hogy milyen sorrendben, milyen buzgalommal kell elsajátítania valaminek tudását, továbbá, hogy mi legyen a tudás célja? — Milyen rendben? Azt vegyük először, mely gyorsabban örök célunkhoz vezet. Milyen buzgalommal? Azt keröljük fel nagyobb lelkesedéssel, mely lángolóbbá szítja bennünk a szeretetet. Mi legyen tudásunk célja? Semmiesetre se a hiú dicsőiségvágy, vagy kíváncsiság kielégítése és ehhez hasonló, hanem egyes-egyedül önmagad és felebarátod építése.

VANNAK, akik csak azért akarnak tudni, hogy pusztán tudjanak: szégyenletes kíváncsiság ez. Vannak, akik azért akarnak tudni, hogy őrölük tudjanak az emberek: megvetésreméltó

scientiam suam vendant: verbi causa pro pecunia, pro honoribus: et turpis quaestus est. Sed sunt quoque qui scire volunt, ut aedificent: et charitas est. Et item qui scire volunt, ut aedificentur: et prudentia est.

C. 36. n. 3. — PL 183, 1400.

VOLO PROINDE animam primo omnium scire se ipsam, quod id postulet ratio et utilitatis et ordinis. Et ordinis quidem, quoniam quod nos sumus primum est nobis; utilitatis vero, quia talis scientia non inflat, sed humiliat, et est quaedam praeparatio ad aedificandum.

C. 36. n. 5. — PL 183, 1400.

FUGIENDA otiositas, mater nugarum, noverca virtutum.

cons. 1. II. c. 13. n. 22. — PL 182, 425.

Bene vivis, si ordinabiliter...

EST ENIM TANTUM lucere vanum, tantum ardere parum: ardere et lucere perfectum.

nat. S. Joan. n. 3. — PL 183, 983.

QUIA ENIM SPLENDET luna sine fervore; modo plena, modo exigua, modo nulla videtur. Mutuaturn siquidem lumen nunquam in eodem permanet statu, sed crescit, deficit, extenuatur, annihilatur, et penitus non com-

hiúság ez. Vannak, akik azért tanulnak, hogy azután tudásukat eladják, például pénzért vagy tisztségekért: rút üzlet ez. De vannak olyanok is, kik azért akarnak tudni, hogy tudásukon mások épüljenek: ez már szeretet. S végül vannak, akik azért akarnak tudni, hogy tudásuk saját üdvükre szolgáljon: ez pedig bölcsesség.

ÁZT KIVÁNOM, hogy a lélek mindenekelőtt sajátmagát ismerje meg, mert ezt kívánja tőle a hasznosság szempontja, de a dolgok rendje is. A dolgok rendje: számunkra ugyanis első az, ami vagyunk; a hasznosság szempontja: az ilyen tudás nem tesz gögössé, hanem megaláz és alapot rak az építéshez.

KERULJUK a tétlenséget, a haszontalanságok szülőanyját, az erények mostoháját.

Életprogramm.

HIÚSÁG csak világítani, csak melegíteni viszont nem elégséges: világítani és melegíteni, ez a tökéletes.

A HOLD, mivel belső meleg nélkül fénylik, majd teli, majd kicsiny, majd pedig egyáltalában nem látszik. A kölcsönbe vett fény ugyanis sohasem marad ugyanakkora, hanem növekszik, csökken, majd mindig gyengébb

paret. Sic qui conscientias suas in alienis labiis posuerunt, modo magni, modo parvi sunt, modo nulli, secundum quod adulantium linguis vel vituperare placuerit, vel laudare.

nat. S. Joan. n. 3. — PL 183, 983.

AT VERO SOLIS splendor igneus est, et cum fervet acrius, etiam oculis lucidior exhibetur. Sic sapientis ardor internus foris lucet: et si non ei datur utrumque, curat semper ardere magis, ut Pater suus, qui videt in abscondito, reddat ei.

nat. S. Joan. n. 3. — PL 183, 983.

BONUM ERAT tibi, si ignifer magis esses quam lucifer.

Dom. I. Nov. 3. n. 1. — PL 183, 947.

INTERIM PERNICIOSUS est iste appetitus lucendi: fervere enim multo melius. Denique si tam vehementer splendorem desideras, quod videri vis, esse curato; et primum quaere fervorem, nec dubium quin et splendor adiiciatur tibi. Alioquin incassum laboras, quia vanus splendor absque fervore.

Dom. I. Nov. 3. n. 3. — PL 183, 946.

QUI IUDICAT ME, Dominus est, qui fervorem

és gyengébb lesz, végül is teljesen elenyé-
szik. Azok is tehát, akik önnönmaguk ismer-
tetét idegen ítéletekből akarják méríteni,
majd nagynak, majd kicsinynek, majd semmi-
nek tűnnek a szerint, amint a hízelgőknek
éppen gáncsokodásra vagy dícséretre van
kedvük.

EZZEL SZEMBEN a nap ragyogása tüzes, s
minél erősebben izzik, annál erősebben világ-
gít. Így világít az igazán bölcs lélek belső
hevélete is kifelé. Ha mind a kettőt nem
adja meg neki az Isten, inkább izzani akar,
hogy Atyja, ki a rejtett értékeket is látja,
ezt viszonzza neki.

INKÁBB a tűz őrzője lenni, mintsem fény
hordozója.

VESZEDELMES a fényleni-akarási utáni mér-
téktelen vágy; sokkal többet ér, ha melegít-
esz. Végül is, ha már mindenképpen ellen-
állhatatlan vágy hajt a világítás után, töre-
kedj legalább az lenni, aminek látszani akarsz.
Keresd először a tűz hevét, a fényt kétség-
telenül hozzákapod. Különben minden fára-
dozásod hiábavaló, mert üres ragyogás csu-
pán a fény, mely nem melegít.

AZ ÚR AZ, aki engem ítél (I Kor. 4, 3.), aki

ab omnibus exigit, splendorem vero non ita.
nāt. S. Joan. n. 3. — PL 183, 983.

PUTAS, PARVA res est scire vivere? Magnum aliquid, imo maximum est. Non vivit, qui superbia inflatur, qui luxuria sordidatur, qui caeteris inficitur pestibus; quoniam non est hoc vivere, sed vitam confundere, et appropinquare usque ad portas mortis. Bonam autem vitam ego puto, et mala pati, et bona facere, et sic perseverare usque ad mortem.

Petr. et Paul. 1. n. 3. — PL 183, 989.

BENE VIVIS, si vivis ordinabiliter, sociabiliter et humiliter: ordinabiliter tibi, sociabiliter proximo, humiliter Deo.

Petr. et Paul. 1. n. 4. — PL 183, 989.

ORDINABILITER, ut in omni conversatione tua sollicitus sis observare vias tuas et in conspectu Domini, et in conspectu proximi, cavens et tibi a peccato, et illi a scandalo.

Petr. et Paul. 1. n. 4. — PL 183, 989.

SOCIABILITER, ut studeas amari, et amare; blandum te et affabilem exhibere; supportare non solum patienter, sed et libenter infirmitates fratrum tuorum, tam morum, quam corporum.

Petr. et Paul. 1. n. 4. — PL 183, 989.

a tüzet mindenkitől egyformán megköveteli,
a ragyogást azonban nem mindenkitől.

ÁZT GONDOLOD TALÁN, hogy kis dolog az,
ha valaki élni tud? Nagy, igen nagy dolog
az. Akit a gőg felfuvalkodottá tesz, kinek a
lelkét az érzéki élvezetek beszennyezik és
más efféle nyomorúság tartja rabságban, az
nem tud élni. Mert nem élet ez, hanem in-
kább az élet teljes megcsúfolása és a halál
kapuihoz való közeledés. Szerintem helyesen
él az, ki eltűri a rosszat, jót tesz és ebben
kitart haláláig.

HELYES LESZ életed akkor, ha rendezett,
testvéries és alázatos. Rendezett sajátmagad
számára, testvéries társaiddal szemben és
alázatos Isten előtt.

RENDEZETT: hogy egész életberendezésed-
ben gondosan vigyázz utaidra, Isten előtt is,
embertársaidd előtt is; amennyiben kerülöd a
bűnt s megkíméled társaidat a botránytól.

TESTVÉRIES: törekedj arra, hogy szeresse-
nek és te is szeress. Légy kedves és barát-
ságos. Felebarátod testi és erkölcsi gyenge-
ségeit viseld el türelmesen, szívesen.

HUMILITER: ut cum haec omnia feceris, spiritum vanitatis studeas exsufflare, qui ex huiusmodi nasci solet; et quantumcunque illum senseris, negare omnino consensum.

Petr. et Paul. 1. n. 4. — PL 183, 989.

Ad maiorem perfectionem...

NEMO QUIPPE perfectus, qui perfectior esse non appetit; et in eo quisque perfectiorem se probat, quo ad maiorem tendit perfectionem.

e. 34. n. 1. — PL 182, 47.

PORRO PROPECTUS noster in eo consistit, ut saepius me dixisse memini, ut nunquam arbitremur nos apprehendisse, sed semper extendamur ad anteriora, incessanter conemur in melius; et imperfectum nostrum divinae misericordiae obtutibus iugiter exponamus.

Pur. 2. n. 3. — PL 183, 962.

AUT ASCENDAS necesse est, aut descendas: si attentas stare, ruas necesse est. Minime pro certo est bonus, qui melior esse non vult: et ubi incipis nolle fieri melior, ibi etiam desinis esse bonus.

e. 91. n. 3. — PL 182, 98.

ALAZATOS: és ha mindezt valóban így is teszed, űzd távolra magadtól a hiúság lelkét, mely könnyen megkörnyékezik; akárhogy is érzed magadban, tagadd meg tőle határozottan beleegyezésedet.

A tökéletességre való állandó törekvés.

NEM TÖKÉLETES AZ, aki nem akar tökéletesebb lenni; és kiki annál magasabb fokát mutatja a tökéletességnek, minél magasabb tökéletességre törekszik.

ELŐBBREJUTÁSUNK titka, mint már emlékezetem szerint többször említettem, sohase higgyük, hogy elértük már a célt. Állandóan a felé kell törnünk, ami előttünk áll, szünet nélkül a jobbra törekednünk, s tökéletlenségeinket az isteni irgalom kegyes jóindulatába ajánlanunk.

VAGY FÖLFELE haladsz vagy pedig lefelé hanyatlasz: ha megállsz, biztosan elesel. Nincs biztonságban annak a jósága, ki nem akar jobbá válni; amely pillanatban nem akarsz jobb lenni, abban a pillanatban megszüntél jó lenni.

QUOD SI STUDERE perfectioni, esse perfectum est; profecto nolle proficere, deficere est.

e. 254. n. 4. — PL 182, 255.

ABSIT UT IN ILLO aeternae beatitudinis regno necessitas, aut periculum, aut labor, aut tribulatio sit, cui oporteat subveniri.

Dom. I. Nov. 4. n. 1. — PL 183, 946.

IN LUMINE DEI serenatur memoria, non obscuratur; in lumine Dei discitur quod nescitur, non quod scitur dediscitur.

nat. S. Vict. 2. n. 3. — PL 183, 966.

TRANSIT HORA, transit et poena. Non sic gloria, non sic remuneratio, non sic merces ipsa laboris. Nescit vicissitudinem, nescit finem, manet tota simul, et manet in aeternum.

div. 1. n. 7. — PL 183, 1086.

DUAE SUNT MORTES, et totidem resurrectiones. Prima mors animae, secunda corporis. Mors animae, separatio a Deo; mors corporis, separatio animae a corpore. Hanc operatur peccatum, illam poena peccati. Item, prima resurrectio animae, secunda corporis. Resurrectionem animae operatus est humilis et occultus Christi adventus: resurrectionem

HA A TÖKÉLETESSÉGRE való törekvés bizonyos szempontból máris tökéletességet jelent, e törekvés abbahagyása már komoly tökéletlenség.

LEHETETLENSÉG, hogy az örök boldogság hazájában még szükség, veszedelem, szenvedés avagy szorongatlatás legyen, melyek mindegyike még segítségre szorul.

ISTEN fényessége megvilágosítja, nem homályosítja el az emlékezetet; e fény világánál megtanulja az ember azt, amit még nem tud, de nem felejt el azt, amit tud.

AZ ÓRAK leperegnek, s velük tovatűnik a földi kín. Nem így a dicsőség, nem így a megfizetés, a fáradozások jutalma. Itt nincs változás, nincsen vég; minden teljesen megmarad, éspedig örökké.

MIKÉNT A HALÁLNAK, éppúgy a feltámadásnak is két faja ismeretes. Az első a lélek halála, a második a testé. A lélek halála abban áll, hogy elveszti az Istent, a test halála a lélek elválása a testtől. Az előbbi oka a bűn, az utóbbié a bűn büntetése. Éppígy van lelki feltámadás és testi feltámadás. A lélek feltámadását Krisztus alázatos, dicső-

corporis, gloriosus et manifestus Christi perficiet adventus.

div. 116. — PL 183, 1233.

BONA MORS, non vitae, sed mortis. Bona mors, et nequaquam abhorrenda, quae vitam etsi adimit, non perimit. Adimit quidem, sed ad tempus, restituendam in tempore, duraturam sine tempore.

mor. c. 3. n. 12. — PL 182. 466.

Per Mariam ad Jesum.

FIDELIS QUIPPE sermo, et omni acceptione dignus, ut quos solemnī veneratione prosequimur, etiam simili conversatione sequamur: quos beatissimos praedicamus, ad eorum beatitudinem tota aviditate curramus: quorum delectamur praeconiis, sublevemur eorum patrociniis.

OO. SS. 2. n. 1. — PL 183, 1030.

MARIA aptissime sideri comparatur; quia, sicut sine sui corruptione sidus suum emittit radium, sic absque sui laesione virgo parurit filium.

Miss. 2. n. 17. — PL 183, 743.

QUISQUIS te intelligis, in huius saeculi profluvio magis inter procellas et tempestates fluctuare, quam per terram ambulare;

ségnélküli eljövelele szerezte meg, a test feltámadását Krisztus egész világra szóló, dicsőséges eljövelele fogja beteljesíteni.

ÜDVÖT HOZÓ HALÁL, mely nem az élet, hanem a halál végét jelenti. Üdvöt hozó a halál és nem szabad félni tőle, mely ha el is veszi az életet, de nem végképen. Elveszi, de csak egy időre, a maga idejében visszaadja, hogy azután időtlen-időkig tartson.

Mária kezén Jézushoz.

IGAZ ÉS ÉRTÉKES szó, valamint mindenütt elfogadásra talál (I Tim. 1, 15.), mely szerint kiket ünnepélyes tiszteletben részesítünk, életünk hasonlóságával követni is akarunk; akiket boldogoknak hirdetünk, azok boldogságára mi is buzgón vágyakozunk és közbenjárásukat kérjük, kiknek dicsérete örömmel tölti el lelkünket.

MARIA igen találóan hasonlítható a csillaghoz; mert amint a csillag a nélkül, hogy veszítene fényéből, szórja sugarait, úgy a Szűz is minden sérelme nélkül szülte Gyermekeit.

Ó BARKI is légy, ki e világ hullámozó tengerén a szélvénsszel és viharral viaskodsz, inkább semhogya a földön jársz: ne fordítsd

ne avertas oculos a fulgore huius sideris, si non vis obrui procellis.

Miss. 2. n. 17. — PL 183, 743.

SI INSURGANT venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam.

Miss. 2. n. 17. — PL 183, 743.

SI IACTARIS superbiae undis, si ambitionis, si detractationis, si aemulationis; respice stellam, voca Mariam.

Miss. 2. n. 17. — PL 183, 743.

SI IRACUNDIA, aut avaritia, aut carnis illecebra naviculam concusserit mentis, respice ad Mariam.

Miss. 2. n. 17. — PL 183, 743.

SI CRIMINUM immanitate turbatus, conscientiae foeditate confusus, iudicii horrore perterritus, barathro incipias absorberi tristitiae, desperationis abyssu; cogita Mariam.

Miss. 2. n. 17. — PL 183, 743.

IN PERICULIS, in angustiis, in rebus dubiis, Mariam cogita, Mariam invoca. Non recedat ab ore, non recedat a corde; et ut impetres eius orationis suffragium, non deseras conversationis exemplum.

Miss. 2. n. 17. — PL 183, 743.

el szemedet e csillag ragyogásától, mert különben összetör a vihar.

HA FELTÁMAD a kísértések fürgetege, ha a lelki gyötrődés szirtjei fenyegetnek: tekints e csillagra, hívd segítségül Máriát.

HA A KEVÉLYSÉG tajtézkodik körülötted vagy becsvágy, féltékenységi avagy vetélkedés: tekints e csillagra, hívd segítségül Máriát.

HA LELKED hajóját hányja-veti a harag, a kapzsiság vagy az érzéki vágy: tekints Máriára.

HA BÜNEID óriási terhe a földre sujt, ha lelkiismereted undoksága elkábít, ha az örök ítélet szörnyűsége rémít, ha a szomorúság és kétségbeesés sűrje elnyeléssel fenyeget: gondolj Máriára!

A VESZÉLYBEN, gyötrelmek és kételyek között gondolj Máriára, hívd segítségül Máriát. E név legyen ajkadon mindig, e név legyen szívedben. S hogy imájának hatását minél inkább érezhesd, ne mulaszd el követni példáját.

IPSAM SEQUENS non devias: ipsam rogans non desperas: ipsam cogitans non erras. Ipsa tenente non corruis; ipsa protegente non metuis; ipsa duce non fatigaris; ipsa propitia pervenis.

Miss. 2. n. 17. — PL 183, 743.

QUIS MISERICORDIA tuae, o benedicta, longitudinem et latitudinem, sublimitatem et profundum queat investigare?

Assumpt. 4. n. 8. — PL 183, 1005.

PER TE ENIM coelum repletum, infernus evacuatus est, instauratae ruinae coelestis Jerusalem, exspectantibus miseris vita perdita data.

Assumpt. 4. n. 8. — PL 183, 1005.

QUAE IAM POTERIT lingua, etiamsi angelica sit, dignis extollere laudibus Virginem matrem; matrem autem non cuiuscunque, sed Dei? Duplex novitas, duplex praerogativa: duplex miraculum, sed digne prorsus aptissimeque conveniens. Neque enim filius alius virginem, nec Deum decuit partus alter.

Assumpt. 4. n. 5. — PL 183, 1005.

EXAUDIET UTIQUE Matrem Filius, et exaudiet Filium Pater. Filioli, haec peccatorum scala,

HA ŐT KÖVETED, el nem tévedsz; ha őt kéred, biztosan remélhetsz; ha őrá gondolsz, nem hibázol; ha ő támogat, nem hagy el erőd; ha ő pártfogol, nincs mitől félned; ha ő vezet, nem ismersz lankadást; ha ő irgalmaz, biztos a cél.

KI LENNE KÉPES, ó áldott Szűz, hogy irgalmasságod nagyságát, mélységét, széltét-hosszát megismerje?

ÁLTALAD megtelik a mennyország, kiürül a pokol; a mennyei Jeruzsálem romjai újra-épülnek, a nyomorúságban tévelygők elvesztett életét visszaadod.

HOL AZ ANYANYELV, ha mindjárt angyali is az, mely képes volna méltóképen dicsőíteni a Szűzet és Anyát, éspedig magának az Istennek szűz-anyját. Mindkettő valami új dolog, mind a kettő nagy kiváltság; mind a kettő csodálatos és mégis milyen szépen és méltóképen összeegyező: sem a Szűznek nem lehetett más, mint Isten a fia, sem Istennek nem lehetett más, mint Szűz az anyja.

A FIÚ HALLGAT Anyja szavára, a Fiúra viszont hallgat az Atya. Kisfiam, a Szent Szűz

haec mea maxima fiducia est, haec tota ratio spei meae.

Nat. B. M. V. n. 7. — PL 183, 1015.

SILEAT MISERICORDIAM tuam, Virgo beata, si quis est, qui invocatam te in necessitatibus suis sibi meminerit defuisse. Nos quidem servuli tui caeteris in virtutibus congaudemus tibi, sed in hac potius nobis ipsis.

Assumpt. 4. n. 8. — PL 183, 1005.

ALTUS ERGO intuemini, quanto devotionis affectu a nobis eam voluerit honorari, qui totius boni plenitudinem posuit in Maria: ut proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiae, si quid salutis, ab ea noverimus redundare.

Nat. B. M. V. n. 6. — PL 183, 1014.

TOLLE CORPUS hoc solare, quod illuminat mundum: ubi dies? Tolle Mariam, hanc maris stellam, maris utique magni et spatiosi: quid, nisi caligo involvens, et umbra mortis, ac densissimae tenebrae relinquantur?

Nat. B. M. V. n. 6. — PL 183, 1014.

TOTIS ERGO medullis cordium, totis praecordiorum affectibus, et votis omnibus Mariam hanc veneremur; quia sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam.

Nat. B. M. V. n. 7. — PL 183, 1014.

égbevezető létra a bűnösök számára, ő az én legnagyobb reménységem és bizodalmam biztos alapja.

HA VAN EMBER, aki balsorsban téged, ó Boldogságos Szűz, segítségül hívott, s te rajta nem segítettél, az ilyen ember hallgaton mellőzheti irgalmasságodat. Mi azonban gyarló szolgálók, kik örvendezve hirdetjük összes erényeidet, irgalmadat dicsérjük leghangosabb szóval.

MÉLYEN FONTOLJÁTOK MEG, milyen odaadó szeretettel kell nekünk a Szűzanyát tisztelnünk. Annak akarata szerint, ki minden jónak teljességét Máriának adta. Tudatában kell lennünk, hogy ha van remény, kegyelem és üdvösség számunkra, az mind ő általa árad belénk.

VEDD LE AZ ÉGRŐL a napkorongot, mely világosságot áraszt a földre: mi adja a napot? Foszd meg Máriától, e nagy, hatalmas tenger csillagától az emberiséget, mi marad más, mint mindent elborító homály, halál árnyéka s legmélyebb sötétség.

TEHAT egész lelkünkben, érzelmeink minden bensőségével, teljes odaadásunkkal tiszteljük Máriát, Ő akarja így, aki mindent Mária által akart adni nekünk.

AMPLECTAMUR MARIAE vestigia, fratres mei, et devotissima supplicatione beatis illius pedibus provolvamur. Teneamus eam, nec dimittamus donec benedixerit nobis: potens est enim.

Dom. i. o. Assumpt. n. 5. — PL 183, 1008.

PER TE ACCESSUM habeamus ad Filium, o benedicta inventrix gratiae, genitrix vitae, mater salutis: ut per te nos suscipiat, qui per te datus est nobis.

Adv. 2. n. 5. — PL 183, 723.

EXCUSET APUD ipsum integritas tua culpam nostrae corruptionis, et humilitas Deo grata nostrae veniam impetret vanitati. Copiosa charitas tua nostrorum cooperiat multitudinem peccatorum, et fecunditas gloriosa fecunditatem nobis conferat meritorum.

Adv. 2. n. 5. — PL 183, 723.

DOMINA NOSTRA, mediatrix nostra, advocata nostra, tuo Filio nos reconcilia, tuo Filio nos commenda, tuo nos Filio repraesenta. Fac, o benedicta, per gratiam quam invenisti, per praerogativam quam meruisti, per misericordiam quam peperisti, ut qui te mediante fieri dignatus est particeps infirmitatis et miseriae nostrae, te quoque intercedente participes faciat nos gloriae et beatitudinis suae.

Adv. 2. n. 5. — PL 183, 723.

TESTVÉREIM, öleljük át a Szent Szűz lábanymót, s ájtatos imádsággal boruljunk le színe előtt. Tartsuk szorosan, ne engedjük el, míg meg nem áld: mert hatalmas ő.

ESZKÖZÖLD KI számunkra szent Fiad színe elé bocsátásunkat, ő kegyelem áldott kieszközölője, élet osztogatója, üdvösség anyja! Általad fogadjon bennünket, kit általad kaptunk.

Á TE SÉRTETLENSÉGED mentse Előtte romlottságunk vétkeit, a te, Isten szemében olyan kedves alázatod nyerje el az emberi gőg bocsátatát. Szereteted nagysága borítsa be bűneink sokaságát, dicsőséges termékenységed termékenyítse meg siralmas érdemeinket.

Ó ÚRNÖNK, Közbenjárónk és Szószólónk, szent Fiadat engeszteld meg nekünk, szent Fiadnak ajánlj minket, szent Fiadnak mutass be minket! Ó áldott Szűz, eszközöld ki számunkra a kegyelem által, melyet kaptál; kiváltásod által, melyet érdemeltél; az irgalom által, melyet szültél, hogy aki általad emberi gyöngeségünk és nyomorúságunk részese lett, közbenjárásodra boldogsága és dicsősége részeseivé tegyen bennünket.

Christus possessionem sibi vindicat.

○ VERE TUTA cum Christo, et pro Christo pugna! in qua nec vulneratus, nec prostratus, nec conculcatus, nec millies occisus, fraudaberis a victoria, tantum ne fugias. Sola causa, qua perdere possis victoriam, fuga est.

e. 1. n. 13. — PL 182, 7.

SI TE CHRISTUS agnoscit in bello, recognoscet in coelo.

e. 2. n. 12. — PL 182, 13.

CONTENDAMUS placere omnibus per omnia, sed maxime ei qui maximus est super omnia.

Qui 15. n. 4. — PL 183, 871.

NON SIMUS amici huius saeculi! ne Dei constituamur inimici. Resistamus quoque diabolo, et fugiet a nobis, ut libere iam ambulemus in spiritu, et in corde sit conversatio nostra.

Pur. 1. n. 4. — PL 183, 960.

VOLUNTARIE sacrificabo tibi, Domine, quia voluntarie oblatus es pro mea salute, non pro tua necessitate.

Pur. 3. n. 2. — PL 183, 963.

Krisztuséi vagyunk.

○ BIZTOS küzdelem, melyet Krisztussal Krisztusért vívunk! Ebben a küzdelemben, ha sebet kapsz, ha földre sujtanak és megtipornak, ha ezerszer megölnék, — mindez nem foszt meg a győzelemtől; csak egy foszt meg, — ha megszaladsz; csak a futás a győzelem megrablója.

HA KRISZTUS rád ismer a küzdelemben, nem fog megfélekedezni rólad a mennyben sem.

IGYEKEZZUNK mindenki tetszését kiérdemelni, de legfőképp azét, ki mindenek fölött való.

NE LEGYUNK e világ barátai, nehogy ezáltal Isten ellenségeivé váljunk. Álljunk ellen a gonoszléleknek és az menekül előlünk (Jak. 4, 4.), akkor felszabadul a lelkünk és Isten színe előtt való járásunk lélekszerű lesz.

○NKÉNT hozom áldozatomat neked, Uram, mivel te is önként áldoztad fel magadat üdvösségemért, nem kényszerűségből.

BONUM ENIM MIHI, longeque gloriosius atque utilius est, ut tibi magis offerar, quam ut deserar mihi ipsi.

Pur. 3. n. 3. — PL 183, 963.

BENE SEIPSUM perdit, qui nihil unquam pro se facit; sed omnis eius intentio et omne desiderium tendit ad Dei placitum, et utilitatem fratrum suorum.

nat. S. Ben. n. 9. — PL 183, 970.

NOLITE CONSIDERARE, dilectissimi, quae videntur et temporalia sunt, sed magis quae non videntur, aeterna: secundum fidem, non secundum faciem iudicate.

nat. S. Joan. n. 1. — PL 183, 983.

MAGIS AUTEM sollicitus esto ascendere non modo cogitatione coelestis gloriae, sed et conversatione, quae coelestem gloriam mereatur.

Asc. 4. n. 10. — PL 183, 921.

CASTIGATO CORPORE per sanctitudinem operum, mundato corde, vel potius innovato per rectitudinem cogitationum, redditur laetitia salutaris, ut iam in lumine vultus Dei ambules, et in nomine eius exsultes tota die.

Pent. 3. n. 6. — PL 183, 935.

JÓ NEKEM, URAM, sokkal dicsőségesebb és előnyösebb, hogy felajánljam Neked magam, mintsem megmaradjak sajátmagamnak.

HELYESEN veszíti el magát, aki soha semmit nem tesz önmagáért, hanem minden gondolatát és cselekedetét Isten tetszésére és társai javára irányítja.

NE ANNÁL időzzetek, kedveseim, amit láttok ugyan, de ami mulandó; érdeklődési körötök sokkal inkább a felé irányuljon, amit nem láttok ugyan, de ami örökkévaló. A hit és ne a külső látszat után menjetek.

TÖREKEDJÉL ARRA, hogy ne csak a mennyei boldogságról való elmélkedéssel emelkedjél a magasba, hanem egész életmódoddal is, mely a mennyei boldogság kiérdemlője legyen.

HA TESTEDET üdvös cselekedetek által megfegyelmized, lelkedet Isten akarata szerinti gondolatok megtisztítják vagy sokkal inkább megújítják, üdvöt hozó boldogság árad szét egész lényeden, Isten színe előtt jársz és az Ő nevében örvendesz napkeltétől napnyugtáig.

FELICES PLANE, qui soli iam Deo vivunt, soli vacant intelligendo, diligendo, fruendo.

Asc. 5. n. 9. — PL 183, 925.

CHRISTUS possessionem sibi vindicat et iure creationis, et merito redemptionis, et dono Patris.

cons. 1. III. c. 1. n. 1. — PL 182, 426.

SI COMPATIMUR, et conregnabimus: sit meditatio nostra, fratres, Christus, et hic crucifixus. Ipsum amplectamur brachiis quibusdam vicariae dilectionis, ipsum sequamur studio piae conversationis.

BOLDOGOK, kik már egyedül csak Istennek élnek! Minden gondolatuk csak Őrá irányul, Őt szeretik, Őt élvezik.

KRISZTUS tulajdonának követel, éspedig a teremtés jogán, a megváltás érdeménél fogva és az Atya ajándékából.

HA EGYÜTT szenvedünk vele, együtt fogunk vele uralkodni is. Válasszuk, testvéreim, Krisztust, éspedig a Megfeszítettet (I Kor. 2, 2.) elmélkedésünk tárgyának. A bensőséges viszonzszeretés ölelő karjaival szorítsuk magunkhoz és Isten akarata szerinti életünk minden buzgóságával próbáljuk követni Őt!

KISÉRJÜK A SZENTMISÉT SZENT BERNÁT SZAVAIVAL:

Az oltár elébe a Szent Szűzzel lépünk:

Eszközöld ki számunkra szent Fiad színe elé bocsátásunkat, ó kegyelem áldott kieszközölője, élet osztogatója, üdvösség Anyja! Általad fogadjon szívesen bennünket, kit általad kaptunk. A te sértetlenséged mentse előtte romlottságunk vétkeit, a te Isten szemében oly kedves alázatod nyerje el az emberi gőg bocsánatát. Szereteted nagysága borítsa be bűneink sokaságát, dicsőséges termékenységed termékenyítse meg nyomorúságos érdemeinket. — Ó, Úrnőnk, Közbenjárónk és Szószólónk! Szent Fiadat engeszteld meg nekünk, szent Fiadnak ajánlj minket, szent Fiadnak mutass be minket! Ó, áldott Szűz, eszközüld ki számunkra a kegyelem által, melyet kaptál; kiváltságod által, melyet érdemeltél; az irgalom által, melyet szültél, hogy aki általad emberi gyengeségünk és nyomorúságunk részese lett, közbenjárásodra boldogsága és dicsősége részeseivé tegyen bennünket, Jézus Krisztus, a te Fiad, a mi Urunk, aki örökké áldott Isten mindennek fölötte. Amen.

Bűnvallomásra:

Édes Istenem! Vétkeztem ellened és Te elnézted bűneimet. Nem tartóztattam meg magamat a bűntől és Te mégis távol tartottad tőlem a büntetést. Én tovább folytattam ezt a lehetetlen jogtalanságot Veled szemben, Te pedig, ó Uram, szeretetteljes jóságoddal továbbra is kísértél engem. Elismerem és mindig vallom: a Te segítséged nélkül lelkem minden bűn rabja lett volna, a Te jóságod azonban nagyobb, mint az én gyarlóságom, hol a bűn felhalmozva, ott még gazdagabban árasztod szét kegyelmi ajándékaidat.

Evangéliumra:

Uram! Ki megvilágosítod szövétnekemet, hogy lássak és visszaborzadjak a sötétség homályától, világosítsd meg, kérlek, lelkem sötét zugait is, hogy örvendezve láthassam bennem a helyesen rendezett szeretetet. Én Istenem, taníts meg arra, hogy mindig azt szeressem, amit valóban szeretnem kell; taníts meg úgy szeretni, ahogyan szeretnem kell. Add, hogy engem se szeressenek más-ként, mint Benned és csak annyira, amennyiben szeretetre valóban méltó vagyok.

Felajánlásra:

Uram, Jézus Krisztus! Mivel tudom és érzem, hogy mindaz, aki nem Neked él, halott:

felajánlom Neked egész életemet, hisz Te előbb adtad életedet értem. Kegyetlen kíno-
kat szenvedtél, hogy nekem ne kelljen az
örök kínokat szenvednem. Ó Mindenható
Akarat, legjóságosabb Erő, örök Fényesség,
változatlan Értelem, legfőbb Boldogság, ki
azért alkottad elmémet, hogy belőled része-
sedjék; azért éltetsz, hogy érzékeimmel té-
ged szeresselek; azért illeted akaratomat,
hogy Utánad vágyódjam, szépiítsd lánggá
bennem a buzgóság parazsát, vezesd, ala-
kítsd, szabályozd bennem az igazságosságot,
a jóindulatot, a bölcseséget; világosítsd meg
értelmem fényét, adj lelki erőt, látogass és
vigasztalj, munkáld bennem a halhatatlanságot,
töltsd be boldogságoddal, add meg lelkem-
nek a béke biztonságát.

Önként hoztam áldozatomat Neked, Uram,
miként Te is önként áldoztad fel magadat üd-
vösségemért, nem kényszerűségből. Jézu-
som, Te a legértékesebb áldozati ajándékot
adtad, amid csak volt, amit csak adni tudtál:
— én is a legtöbbet, a legnagyobbat akarom
most adni, amit csak adhatok: saját magamat.
Jobb nekem, Uram, sokkal dicsőségesebb és
előnyösebb, hogy odaadjam magam neked,
mintsem megmaradjak sajátmagamnak.

Sanctusra:

Ó szent szeretet! Ó tiszta szeretet!
Ó édes, boldog érzés! Ó a szív tiszta, salak-

tól mentes indulata! Nincs benne már semmi emberi, s azért olyan édes, kedves, mert egészen isteni. Így szeretni annyit jelent, mint átistenülni. Istenem, én Segítségem, szeretlek jószágodért, ahogy csak tudlak. Tudom, hogy e szeretetem nem elegendő, de nem is kevesebb, mint amennyire képes vagyok. Nem tudlak annyira szeretni, mint amennyire kellene, erőmön felül azonban képtelen vagyok. Mindenesetre jobban tudlak szeretni, ha Te is segítesz: de sohasem tudlak úgy szeretni, ahogy méltó volna Hozzád.

Átváltoztatásra:

Ó, értem szenvedő Úr Jézus! Engedd meg, hogy minden érdemem hiányának tudatában a Te gyötrelmeidből és keserűségeidből kössék magamnak egy kis csokrot és azt mindig keblemen hordozzam. Ebbe a csokorba kötöm legelőször is szent gyermekséged minden nélkülözését; azután fáradalmas munkádat a tanítás és vándorlás idején, az imádságban eltöltött virrasztásokat, a bűtlésnél kiállt kísértést, a részvevő szeretettől szemedbe lopott könnyeket, a farizeusok oly sok cselvetését; végül is közvetlen barátaid hűtlenségét, árulását, a meggyaláztatásokat, a leköpdösést, az arculverést, a gúnykacajt, a szögeket és szenvedésed minden eszközét. Ameddig élek, hirdetni fogom e túlárado szeretet édes emlékét, a te kö-

nyörületességedet el nem felejttem mindörökké, mert ez adta meg az életet nekem.

Ürfelmutatás után:

Ó édes Jézusom! Ki tudná felértetni végtelen jóságodat, mellyel Te, a világ Ura, mindannyiunkat megelőzve hozzánk jöttél, a segítségünkre siettél. Te, a világon egyetlen igazi Hatalmasság, meghalni akartál, hogy mi éljünk; szolgálni akartál, hogy mi uralkodjunk, magadra vállaltad a számkivetést, csak hogy mi az apai házba újra visszataláljunk, végeztetted a legszolgaibb munkát, hogy így bennünket mindenek fölé emelj.

Áldozásra:

Jöjj, ó Uram Jézus! Jöjj el most is jóságos Jézusom! Taszítsd el megint isteni erőddel tőlünk, kit esztelenségünkben magunkhoz közel engedtünk. Csak akkor leszünk valóban szabadok, ha Te szabadítasz meg bennünket. Megszegtük a Veled kötött első szerződésünket, megint vétkeztünk ellened, Uram, midőn ismételten a sálánnak és az ő műveinek köteleztük el magunkat, nyakunkat önszántunkból a bűn igája alá hajtottuk, és magunkat nyomorult szolgaságának alávetettük. — Ó édes Jézusom! Szeretnénk most újból szövetségre lépni Veled, letenni másodszor, immár teljes öntudattal azt a szent fogadást,

melyet megkeresztelkedésünk alkalmával nevünkben mások tettek. Tudjuk, most már nem elég, hogy csak a sátánnak és az ő cselekedeteinek mondjunk ellen, el kell fordulnunk a világtól is, le kell igáznunk magunkban az önakaratot, mert a világ az, mely a bűnre csábít, s bűnre hajló akaratunk magával ragad.

**Szentmihályi Szent Szűz
kezelvel ajánljuk Istennek:**

Boldogságos Szent Szűz! Add, hogy mi is részesüljünk abban a fényben és boldogságban, melyben Te gyönyörködsz. Ó, Te illatos lilium, mely ott virítasz mindörökké az Úr színe előtt, terjeszd mindenfelé az éltető lehelletet. Ó, te fénylő nap, mely szétűzöd a homályt, űzd el a mi szívéből is érényeid fényével a bűnök sötétségét. Ó, Te hajnali csillag, mely annál tündöklőbb vagy, minél közelebb vagy a naphoz, világíts előtünk, hogy mostantól kezdve már mi is a fényben vándoroljunk, ne legyünk a sötétség, hanem a világosság fiai. Amen.

T A R T A L O M

Előszó — — — — —	5
Elmélkedés — — — — —	15
Isten szeretete irántunk — — — — —	19
A lélek értéke — — — — —	25
Az emberi hálátlanság — — — — —	27
A kísértések — — — — —	29
A kísértés hasznunkra is lehet — — — — —	33
Istentől távol — — — — —	37
Istenhez fordulásunk útja: az igazi bánat — — — — —	41
Tiszta lelkiismeret — — — — —	47
Isten irgalmas — — — — —	51
Isten igazságos — — — — —	55
Mivel tartozom én az Istennek? — — — — —	57
Első tartozásom: a hála — — — — —	61
Tartozom erős hittel — — — — —	65
Tartozom bizakodó reménnyel — — — — —	67
Tartozom odaadó szeretettel — — — — —	71
Isten iránti szeretetem fejlődése — — — — —	75
Felebaráti szeretet — békességszeretet — — — — —	77
Igazi barátság — — — — —	85
Erényes élet: szegénység szeretete — — — — —	89
Erényes élet: tisztaság — — — — —	93
Erényes élet: engedelmisség — — — — —	97
Erényes élet: alázatosság — — — — —	101

Legbiztosabb út az alázatosságra: az őszinte önismeret	— — — —	107
Az alázatosság fajai	— — — —	113
Az alázatosság ikerestvére: a szerény- ség	— — — — — — —	115
Az alázatosság ellentéte: a felfuvalko- dottság	— — — — — — —	119
A gögös ember lelkisége	— — —	125
Az alázatosság legnagyobb veszedel- me: a vétkes önakarat	— — —	129
Az alázatosság nagy értéke	— —	131
Az alázatosság útján nem járunk egyedül		135
Ideigtartó — örök	— — — — —	141
Megpróbáltatások	— — — — —	145
Szeretettel, szenvedéssel	— — —	149
Állhatatosság	— — — — — — —	153
Imádság	— — — — — — —	157
Fegyelmezett lélek	— — — — —	161
Hallgatni tudás	— — — — — — —	165
Az idő helyes felhasználása	— —	171
Életprogramm	— — — — — — —	173
A tökéletességre való állandó törekvés		179
Mária kezén Jézushoz	— — — —	183
Krisztuséi vagyunk	— — — — —	193
Kísérjük a szentmisét Szent Bernát sza- vaival	— — — — — — —	198

